

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่ง
ด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

(สัญญาเลขที่ 61-02029-0011)

โดย

วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กันยายน 2563

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึง 1. นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ 2.ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และ 3.แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

ข้อจำกัดของการวิจัย กล่าวคือ เป็นการศึกษาภายใต้บริบทของย่านเศรษฐกิจในระดับจังหวัด โดยใช้กฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกฎหมายการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด ทั้งนี้รวมถึงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นตัวแปรสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้ผลการวิจัยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของสถานการณ์โลกส่งผลกระทบต่อการใช้อำนาจของรัฐในการจัดการพื้นที่ทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย คือ ควรมีการสร้างกลไกการบังคับใช้นโยบายและกฎหมายให้บรรลุผลตามเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีความชัดเจน และสามารถเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการทั้งในส่วนของภาครัฐ และประชาชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยลดจำนวนผู้เข้าสู่วงจรการดื่มและในขณะเดียวกันโครงสร้างเศรษฐกิจก็ขับเคลื่อนไปได้

คำสำคัญ : นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจ, นิมมานเหมินท์

Abstract

This research project on “State Alcohol Control Policies and the Creation of Economic Prosperity in the Area of Nimmanhaemin Road, Chiang Mai Province” was conducted by using a mixed methods research. The research results reflected the following facts: 1. Government policies and measures on alcohol control in the area of Nimmanhaemin Road, Chiang Mai Province 2. Economic impacts from alcohol sales under economic development in the area of Nimmanhaemin Road, Chiang Mai Province 3. Guidelines for solving problems arising from economic impacts from the alcohol sales under economic development in the area of Nimmanhaemin Road, Chiang Mai Province.

Research Limitations: This study was conducted within the context of the economic district at the provincial level and used alcohol control laws at both national and local levels. This did not cover all alcohol trade laws. In addition, the situation of the COVID-19 epidemic is also a situation that is a key variable of this research. As a result, the research results were within the limitations of such circumstances. It can be seen that the influence of the global situation affects the use of state power to manage economic areas indeed.

Research recommendations: There should be a creation of policy and law enforcement mechanisms to achieve the goals of the law efficiently and effectively by providing knowledge and understanding in the implementation of related policies and laws, which must be clear and can facilitate actions in both government and public sectors in order to help reduce the number of people entering the drinking cycle and enhance the drive of the economic structure simultaneously.

Keywords: alcohol control policies, economic prosperity, Nimmanhaemin

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเกิดจากการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่าน โดยผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนในการทำโครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา เครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้รวมถึงผู้ประกอบการในถนนนิมมานเหมินท์ เป็นอย่างยิ่ง ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนในการทำงาน ภาคสนามของผู้วิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี กาสยานนท์ และผู้ช่วยนักวิจัย ได้แก่ นางสาวพัชรพร เทพนาชัย นางสาวสร้อยสุดา มั่นหมาย นายชาติรี สอนเทศ และนางสาวสุทธิดา มณีกุล โดยช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขในโครงการวิจัยนี้ ทำให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยหวังว่าบทความฉบับนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเป็นเปิดประเด็นทางพรมแดนความรู้ไปสู่การศึกษาในประเด็นอื่นๆ ถ้าผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขออภัยไว้เพียงผู้เดียว

วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์
กันยายน 2563

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง “นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการอธิบายปรากฏการณ์ด้านประเด็นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์และประเด็นทางเศรษฐกิจผ่านนโยบายของรัฐโดยมุ่งศึกษาสาระสำคัญของประเด็นดังกล่าวโดยแบ่งเป็น ประการที่หนึ่งทราบถึงนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สองผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และประการที่สาม แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยประเด็นการศึกษาในโครงการวิจัยฉบับนี้อาศัยกรอบทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์ และแนวคิดเรื่องบริโภคนิยม การแสวงหาคำตอบให้ได้มาซึ่งการเขียนข้อผลการวิจัยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์มีการสุ่มตัวอย่างในรูปแบบแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า

(1) นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากสถานการณ์การซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และรับรู้ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเป็นผู้ดื่มสุราและเปียร์มากที่สุด โดยมีเหตุผลในการดื่มคือเพื่อความสนุกสนาน คลายเครียด และเข้ากลุ่มกับเพื่อน ในสถานบันเทิงบริเวณโดยรอบถนนนิมมานเหมินท์ที่นิยมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ Warm Up Cafe ,Living machine (ลิฟวิง แมชชีน) และ ตะวันแดง มหาชน เชียงใหม่ โดยสื่อออนไลน์ ป้ายโฆษณาผ้า ร้านเหล้า และการชักชวนจากรอบข้าง มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราดังกล่าว ทั้งนี้ถนนนิมมานเหมินท์เป็นย่านเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนที่รายล้อมไปด้วย วัด สถานศึกษา หอพัก ซึ่งรัฐได้มีข้อบังคับ กฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ดังกล่าวอย่างเคร่งครัดและรัดกุม ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเวลาจำหน่ายสุรา การกำหนดเกณฑ์อายุบุคคลที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเข้าใช้บริการสถานบริการโดยต้องไม่ต่ำกว่า 20 ปี ตลอดจนการกำหนดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรมสรรพสามิต กระทรวงสาธารณสุข ตำรวจ กรมการปกครอง และสถานพินิจจังหวัดเชียงใหม่

(2) ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและการกลายเป็นเมืองทำให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับความสนใจจากนักธุรกิจในการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและการทำธุรกิจอย่างมาก เนื่องจากมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นพื้นที่

ที่มีนักศึกษาและประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีกำลังซื้อสูง และลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์หรือโครงการบ้านจัดสรรในพื้นที่ กลายเป็นย่านชุมชนและเป็นที่ยอมรับในด้านของการเป็นที่ตั้งของสถานบันเทิงที่จำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดแต่กับเศรษฐกิจและเป็นรายได้ของรัฐจากการเก็บภาษี อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการได้รับทั้งประโยชน์และผลกระทบจากนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในเรื่องของการการจัดพื้นที่โซนนิ่งร้านค้า การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ กระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่วนอุปสรรค ผู้ประกอบการมองว่า นโยบายหรือข้อบังคับบางอย่าง ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าเสียประโยชน์ เช่น การกำหนดเวลาปิด-เปิดสถานบริการ กำหนดช่วงเวลาการจำหน่ายแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะนโยบายในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ทั้งในเรื่องของการใช้กลยุทธ์ทางการตลาด การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ภายใต้อำนาจที่รัฐกำหนดขึ้นที่มีการปรับมาตรฐานจากหน่วยงานภาครัฐบ่อยครั้ง และเมื่อไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดอาจจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

(3) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่ารัฐจะมีมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในความเป็นจริงการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์ภายในรัฐมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ของรัฐในการจัดเก็บภาษี ความเป็นอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยว โดยหากรัฐมีการบังคับใช้มาตรการ นโยบาย หรือข้อกำหนดที่เคร่งครัดเกินไป ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อ การจ้างงานที่ลดลงในอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ เป็นต้น ทำให้การบังคับใช้นโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ความประนีประนอม โดยภาครัฐได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับ นโยบายรัฐว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็น การเอื้อให้กับกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการที่รู้และเข้าใจในข้อกำหนดจะทำให้การดำเนินธุรกิจได้อย่างง่ายขึ้น การผ่อนปรนให้ลูกค้าสามารถชำระเงินตั้งแต่เวลา 23.30 น. และสามารถนั่งอยู่จนสถานบันเทิงปิดได้ในเวลา 00.00 น. เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า ภาครัฐได้มีความพยายามที่จะพัฒนาย่านถนนนิมมานเหมินท์ให้กลายเป็น เป็นสตรีทอาร์ต ถนนคนเดิน แกลอรี หรืออื่นๆ ในทิศทางที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์และเปิดให้มีกลุ่มทุนจากประเทศจีนให้สามารถเข้ามาลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว ในหลายๆธุรกิจ เช่น ร้านค้า โรงแรม เป็นต้น

สำหรับแนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ พบว่า ภาคประชาชนได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็น การเกิดมลภาวะรบกวนต่างๆ เช่น เสียงดัง ขยะ กลิ่นไม่พึงประสงค์ ฯลฯ ประเด็นของผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ที่สามารถให้บริการต่อไปได้ทุกอย่างที่ถูกสั่งปิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ตลอดจนการถูกกลืนทางวัฒนธรรม ทำให้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อให้ถนนนิมมานเหมินท์ยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์และฉายภาพตัวเองผ่านความทันสมัยและร่วมสมัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป งบประมาณในการทำวิจัย 120,000 บาท

วสันต์ ปวนปันวังค์ สาขาวิชารัฐศาสตร์
วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ	5
2.2 แนวคิดที่ด้วยเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการ	13
2.3 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	15
2.4 แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์	18
2.5 แนวคิดเรื่องบริโภคนิยม	20
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	32
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	32
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่	
ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่	40
4.1 สถานการณ์เกี่ยวกับการซื้อและจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่	40
4.2 บทบาทภาครัฐต่อสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ นิมมานเหมินท์	53
4.3 การปรับตัวของผู้ประกอบการต่อการบังคับใช้กฎหมายจากภาครัฐ	61
4.4 “เครือข่าย” เครื่องมือการปรับตัวของผู้ประกอบการ	68
บทที่ 5 การจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ	
บนถนนนิมมานเหมินท์	70
5.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บนถนนนิมมานเหมินท์	70
5.2 สถิติด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์	72
5.3 มองความเจริญทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะแหล่งกินตี้ม แอลกอฮอล์ที่ยึดโยงกับนโยบายรัฐ	73
5.4 เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในฐานะการดำรงอยู่ของพื้นที่เศรษฐกิจนิมมานเหมินท์	75
บทที่ 6 ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่	
ถนนนิมมานเหมินท์	82
6.1 สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่าย เครื่องตี้มแอลกอฮอล์กับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์	82
6.2 การดำรงอยู่ ความสอดรับ และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินท์ในประเด็น เรื่องนโยบายของรัฐที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์	85
6.3 ความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์	91
7.1 แนวทางแก้ไขของรัฐในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ความสอดคล้องกับนโยบาย ว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์	91
7.2 แนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่าย เครื่องตีมแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์	96
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย และข้อเสนอแนะ	98
8.1 สรุปผลการวิจัย	98
8.2 อภิปรายผลการวิจัย	106
8.3 ข้อจำกัดของการวิจัย	113
8.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	114
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ	40
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามอายุ	40
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามศาสนา	41
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามอาชีพ	41
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามระดับการศึกษา	47
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามรายได้	47
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อความที่ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความต่อไปนี้	47
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อความ “ท่านมีการรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่”	45
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านเคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อะไรบ้าง”	47
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ประเภทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ท่านชอบดื่มมากที่สุด”	48
ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”	48
ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านเริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุเท่าใด”	49
ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยแค่ไหน”	49
ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “จำนวนเงินที่ท่าน ใช้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเดือน”	50
ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “สถานที่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”	50
ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านเคยเห็นสิ่งเหล่านี้ในชุมชนหรือไม่”	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อคำถาม “ท่านคิดว่าสื่อใดส่งผลต่อการตัดสินใจต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด”	52
ตารางที่ 5.1 ตัวอย่างข้อมูลการเสียภาษีของสถานประกอบการในนิมมานเหมินท์	72
ตารางที่ 5.2 ตัวอย่างข้อมูลการเสียภาษีของสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่	73
ตารางที่ 5.3 สรุปประเด็นการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์	80
ตารางที่ 6.1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อคำถามท่านเห็นด้วยหรือไม่กับต่อความต่อไปนี้	82
ตารางที่ 6.2 สรุปประเด็นผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์	88

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดมัลลกอฮอล พ.ศ.2551	54
ภาพที่ 4.2 นโยบายและปฏิบัติการของภาครัฐต่อผู้ประกอบการสถานประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดัดมัลลกอฮอลในพื้นที่นิมมานเหมินท์	59
ภาพที่ 4.3 การจัดกิจกรรมคอนเสิร์ตเพื่อเชิญชวนลูกค้า	63
ภาพที่ 4.4 การจัดกิจกรรมคริสต์มาสของสถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์	64
ภาพที่ 4.5 การจัดกิจกรรมปีใหม่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์	64
ภาพที่ 4.6 เครือข่ายผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดัดมัลลกอฮอลในพื้นที่นิมมานเหมินท์	68
ภาพที่ 5.1 ถนนนิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่	70
ภาพที่ 5.2 สภาพบริบททั่วไปของนิมมานเหมินท์	72
ภาพที่ 5.3 ตัวอย่างสถานประกอบการในการให้บริการเครื่องดัดมัลลกอฮอลในพื้นที่นิมมานเหมินท์	73
ภาพที่ 5.4 ภาพที่ 5.4 ถนนนิมมานเหมินท์ซอย 1 ในอดีต	76
ภาพที่ 5.5 แผงผังจำนวนร้านค้าที่มีการจำหน่ายเครื่องดัดมัลลกอฮอล	79
ภาพที่ 7.1 ย่านการค้าในพื้นที่นิมมานเหมินท์	93
ภาพที่ 7.2 กลุ่มทุนภายนอกเริ่มมีบทบาททางเศรษฐกิจในนิมมานเหมินท์	94
ภาพที่ 7.3 ซอยต่างๆ ในถนนนิมมานเหมินท์ยังคงมีการตั้งร้านค้า	95
ภาพที่ 8.1 แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอลระดับชาติ พ.ศ. 2554-2563	108
ภาพที่ 8.2 กลุ่มชาวคราฟท์เบียร์ และผู้ประกอบการสุราทางเลือกรายย่อย นักวิจารณ์เครื่องดัดมัลลกอฮอลที่รัฐสภา	112
ภาพที่ 8.3 การย้ายพื้นที่ที่เป็นแหล่งบันเทิงใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่	114

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาธุรกิจในช่วงหลังยุคสงครามเย็น (Cold War) เป็นต้นมา รัฐในฐานะของศูนย์กลางในการสะท้อนถึงความเจริญของประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัฐ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การเติบโตของความเป็นเมือง ซึ่งนำไปสู่สถานะตามตัวแบบความเจริญดังประเทศตะวันตกที่มักถูกเรียกว่า “การทำให้เกิดความทันสมัย (Modernization)” ซึ่งความทันสมัยดังกล่าวในประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจให้เป็นระบบทุนนิยม (Capitalism) โดยการส่งเสริมภาคเอกชนในการแข่งขันกันในการขายสินค้าให้ดำเนินไปตามกลไกราคา (Invisible Hand) และการสนับสนุนรูปแบบการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (Democracy) แนวความคิดดังกล่าวมีอิทธิพลอย่างมาที่ ทำให้รัฐหันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อไปสู่ความคาดหวังของรัฐในการสร้างตัวเองให้กลายเป็นรัฐที่พัฒนาตามแบบอย่างความเจริญในประเทศตะวันตก

สำหรับประเทศไทยการพัฒนาสู่ความทันสมัยได้ก่อตัวขึ้นพร้อมกับบรรยากาศของความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (Democracy) กับ คอมมิวนิสต์ (Communist) ที่ปกคลุมอยู่ในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยชนชั้นนำไทยและผู้นำประเทศในยุคนั้นได้เลือกที่จะสถาปนารูปแบบความทันสมัยของรัฐผ่านชาติมหาอำนาจอย่างอเมริกาโดยมีการพัฒนาประเทศภายใต้การสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับความยากจนของประชาชนในรัฐผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว จากบริบทข้างต้นผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นว่ารัฐในศตวรรษที่ 20 กำลังสะท้อนให้เห็นว่าความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญมากพอๆ กับเกียรติภูมิด้านอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ของรัฐ ฉะนั้นรัฐภายหลังสงครามเย็น (Cold War) จึงมีการแข่งขันกันในการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจผ่านนโยบายการพัฒนาธุรกิจในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การท่องเที่ยว และการพาณิชย์ เป็นต้น

กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) ของรัฐที่มาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่มีการสลายและลดทอนความสำคัญของเส้นเขตแดนของอำนาจอธิปไตยที่เรียกว่า “โลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization)” โดยหมายถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น¹ ฉะนั้น โลกาภิวัตน์จึงทำให้เกิดการไหลบ่าของนักท่องเที่ยว แรงงาน และแหล่งทุนในต่างประเทศ ซึ่งในหลายประเทศประสบความสำเร็จในการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจผ่านการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐโดยอาศัยการพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้มีความโดดเด่นในการดึงดูดเม็ดเงินจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

¹ ธนพล ศรีธัญพงศ์. (2559). มองโลกาภิวัตน์ยุคใหม่ผ่านแนวคิด digital globalization และ platform business. สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก <https://www.prachachat.net/columns/news-40127>

ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นย่านศูนย์รวมความเจริญและเป็นถนนเศรษฐกิจสำคัญสายหนึ่งของเชียงใหม่ ด้วยความเป็นถนนเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้มีผู้คน เรื่องราว สิ่งปลูกสร้าง นโยบาย และแนวคิดการพัฒนาต่างๆ เข้ามาสู่ถนนนี้ โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่จังหวัดเชียงใหม่ต้องการส่งเสริมให้เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของการศึกษาในระดับภูมิภาคและศูนย์กลางธุรกิจการท่องเที่ยวทางภาคเหนือ² ส่งผลให้บริเวณย่านนิมมานเหมินท์มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย มีการเปิดกิจการร้านค้า ร้านอาหาร สถานบันเทิงจำนวนมาก มีอาคารตึกสูงเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจโรงแรม อพาร์ทเมนท์เพื่อรองรับการเข้ามาใช้บริการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่และการมาเยือนของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ ธุรกิจที่ได้รับความนิยมอย่างมากในการต้อนรับนักท่องเที่ยวก็คือ ธุรกิจสถานบันเทิงและร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีพื้นที่ในการบริการนักท่องเที่ยวทั้งในถนนนิมมานเหมินท์และบริเวณใกล้เคียงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในยามราตรี³ จากความสำคัญในด้านเศรษฐกิจของถนนนิมมานเหมินท์ดังกล่าวจึงเลี่ยงไม่ได้ที่จะสร้างความมั่งคั่งให้กับธุรกิจการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มาพร้อมกับบริการนักท่องเที่ยวจนกระทั่งกลายเป็นสัญญาณของการท่องเที่ยวกลางคืนของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเมื่อได้เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่

ในการควบคุมการดื่มและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในไทยได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กฎกระทรวงฉบับที่ 21 (2560) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงผลสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงผลสัญลักษณ์เพื่อประกอบการ พ.ศ. 2553 ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และระเบียบคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและข้อระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 และ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่องห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ สั่ง ณ วันที่ 18 ตุลาคมพ.ศ.2549 เป็นต้น⁴ จากกฎหมายข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจรัฐในการตรากฎหมายเพื่อควบคุมเรื่องแอลกอฮอล์ทั้งผู้บริโภค ผู้จำหน่าย รวมถึงผู้ประกอบการร้านอาหารสถานบันเทิง ด้วยเหตุนี้ในการออกกฎหมายดังกล่าวของรัฐได้สะท้อนให้เห็นถึงความย้อนแย้งของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของรัฐ โดยรัฐต้องการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวผ่านจากการเก็บภาษีจากการเที่ยวภายใต้สถานบันเทิงและร้านอาหารที่มักประกอบไปด้วยธุรกิจของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะย่านเศรษฐกิจที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

จากบริบทข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยในประเด็นเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ว่าท้ายสุดแล้วการพัฒนาด้านเศรษฐกิจกับนโยบายของรัฐในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปในทิศทางใด โดยมุ่งศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการดังต่อไปนี้ คือ ประการแรก นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สอง

² ถนนนิมมานเหมินท์ กว่าจะเป็นวันนี้ และวันหน้า. (2560). สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก

<http://compasscm.com/viewissue.php?id=28&lang=th&issue=115>

³ อนินท์ญา ชันขาว. (2560). เชียงใหม่: 'เส้นทางสายโพธิ์' กับข้อเสนอโมเดลย่านวัฒนธรรม-เศรษฐกิจแห่งใหม่. สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2018/11/79446>

⁴ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2560). กฎหมายเกี่ยวกับสุรา. สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก <http://cas.or.th/information/law-and-regulation>

ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และประการที่สามแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยดังกล่าว จะมีประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้นโยบายการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์โดยเป็นประโยชน์ต่อองค์กรรัฐในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม เครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ชุมชน และประชาชน ในการดำรงอยู่ร่วมกันภายใต้หลักการพัฒนาเศรษฐกิจและกลไกนโยบายการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของรัฐ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ขอบเขตประชากร ครอบคลุมกลุ่มประชากรดังต่อไปนี้

- องค์กรรัฐและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เป็นตัวแทนระดับชาติ รวมถึงองค์กรรัฐและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เป็นตัวแทนระดับท้องถิ่น
- กลุ่มภาคธุรกิจร้านค้าจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ส่ง-ปลีก เครือข่ายธุรกิจสถาบันบันเทิง เครือข่ายธุรกิจร้านอาหาร หอการค้าจังหวัด สถาบันการศึกษา และชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ภาคประชาสังคม องค์กรภาคประชาสังคม นักศึกษา นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่

1.3.3 ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่

- การค้นหานโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่
- การค้นหาผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่
- การค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ทราบถึงนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.4.2 ทราบถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.4.3 ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ
- 2.2 แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการ
- 2.3 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
- 2.4 แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์
- 2.5 แนวคิดเรื่องบริโภคนิยม
- 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาโดยมุ่งอธิบายถึงนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจซึ่งจะสร้างคำอธิบายต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาระยะสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแบ่งพรมแดนความรู้ดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทย⁵

“สุรา” หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “เหล้า” เป็นเครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมของมนุษย์มาเป็นเวลาช้านาน มนุษย์ดื่มเหล้าในงานรื่นเริงมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีบันทึกที่มีข้อมูลเก่าแก่ที่ระบุว่า มนุษย์รู้จักการผลิตเหล้าตั้งแต่สมัยสุเมเรียนหรืออาจก่อนหน้านั้นแต่ไม่มี หลักฐานแน่ชัด และเหล้าชนิดแรกที่มนุษย์ผลิตได้คือ “เบียร์” ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากความบังเอิญในการจัดเก็บผลผลิตทางการเกษตรในยุคนั้นยังไม่ดีนัก จึงทำให้ธัญพืช เช่น ข้าว บาร์เลย์ และข้าวสาลี ที่เก็บเกี่ยวไว้ ได้รับความชื้นจากอากาศ ทำให้เกิด “การหมัก” โดยเชื้อจุลินทรีย์จนมีแอลกอฮอล์เกิดขึ้น ได้ข้าวที่มีกลิ่นรสที่เปลี่ยนไปซึ่งมีรสชาติดี กรรมวิธีการผลิตจึงถูกถ่ายทอดและปรับปรุง ต่อมา ซึ่งกระบวนการหมักที่พบโดยบังเอิญถูกถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา ผ่านการปรับปรุงและดัดแปลงจนเกิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นมากมายหลายชนิด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทหลักๆ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ผ่านการกลั่น เช่น เบียร์และไวน์ และ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านการกลั่น เช่น วิสกี้ และบรั่นดี ในภาษาไทยก็แบ่งประเภทนี้มาโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน โดยคำว่า “สุรา” หมายถึง เหล้า น้ำเมา

⁵ บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. (2548). *วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, หน้า 1-3.

ที่ได้จากการกลั่น และคำว่า "เมรัย" หมายถึง น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่ น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น จึงมักเรียกรวมๆ ว่า "สุราเมรัย"

โดยวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยนั้น เชื่อว่ามีมาตั้งแต่สมัยโบราณและจะรู้จักในรูปแบบของการดื่มสุราหรือเหล้า ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในจารึกเป็นภาษาเขมรพบที่ปราสาทหินพนมรุ้ง ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาพนมรุ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ไทย โดยมีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16 – 18 ซึ่งกล่าวถึงการใช้สุราในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสุราเริ่มปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา โดยมีผลผลิตและบริโภคจนพัฒนากลายเป็นอุตสาหกรรมและมีระบบการส่งส่วย พัฒนาไปเป็นการเก็บภาษีอากรสุรา จนกลายเป็นรายได้หลักของประเทศ ซึ่งรัฐได้เข้ามาควบคุมการผลิตและผูกขาดอากรสุราในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกดั่งปรากฏในบทบัญญัติตราสามดวง และเริ่มมีการมีการออกกฎหมายเรื่องน้ำสุรา พ.ศ. 2329 ห้ามราษฎรต้มกลั่นสุราโดยมิได้รับอนุญาตเพื่อการจัดเก็บรายได้ให้รัฐและการปราบปรามสุราเถื่อน โดยให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการผลิต จำหน่าย และการเก็บอากรสุราและการปราบปรามสุราเถื่อน แทนรัฐ ถือเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงแรกของไทย

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 มีการสร้างโรงงานสุราบางยี่ขัน ซึ่งเป็นโรงต้มกลั่นสุราของรัฐบาลแห่งแรกขึ้นและนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 เป็นต้นมาการเก็บอากรสุรากลายเป็นรายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศเรื่อยมา ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยในช่วงแรกนั้น จะเป็นการออกกฎหมายเกี่ยวกับการผลิต การจัดเก็บภาษีอากร มากกว่าจะเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมการบริโภคสุราหรือแอลกอฮอล์ โดยในช่วง พ.ศ. 2493 รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493” ซึ่งมีส่วนสำคัญในการควบคุมการผลิตและจำหน่ายสุราในประเทศเป็นอย่างมาก

ต่อมารัฐบาลยังได้ออกกฎหมายเพิ่มเติมหลายฉบับมาจนถึงในปัจจุบันเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งต่อสุขภาพของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ ได้แก่ กลุ่มโรคที่เกิดจากแอลกอฮอล์โดยตรง เช่น โรคจิตจากสุรา โรคติดยาสุรา โรคตับแข็งจาก สุรา เป็นต้น กลุ่มโรคที่ได้รับอิทธิพลจากแอลกอฮอล์ เช่น มะเร็งช่องปาก มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งตับ มะเร็งเต้านม เป็นต้น และกลุ่มผลกระทบต่อสุขภาพแบบฉับพลัน เช่น อุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย ความรุนแรงและการทำร้าย เป็นต้น

จากบริบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนานซึ่งอาจเรียกได้ว่าสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลายเป็นวัฒนธรรมการดื่มกินอย่างหนึ่งที่ผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของไทยซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่อย่างไรนั้นการดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์ย่อมส่งผลกระทบต่ออื่นๆ ตามมาด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีแนวคิดในการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยเป็นนโยบายเพื่อควบคุมปัญหาในเบื้องต้นซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทุกมิติได้ ส่งผลต่อในปี พ.ศ. 2544 เริ่มมีแนวคิดในการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม มีการออกกฎหมาย นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ หลายมาตรการในระยะเวลาอันสั้น⁶

⁶ ชนกิตติ ศิริวัตร. (2559). “การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย”, *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. 5(2), 135.

2.สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์

หากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศไทยจะเป็นลักษณะอิงตามลำดับศักดิ์ของกฎหมาย สามารถพิจารณาออกเป็นหลายลำดับด้วยกัน ลำดับแรกได้แก่กฎหมายที่ออกเป็น “พระราชบัญญัติ” ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ ส่วนลำดับรองลงมา มี กฎกระทรวงและประกาศกระทรวง ฯลฯ โดยสามารถแบ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

(1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยบังคับใช้กฎหมายควบคุมการผลิตและการนำเข้าสุร่าอย่างเป็นระบบ โดยการผลิตสุร่าจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสุร่าและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนการนำเข้าสุร่าจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสรรพสามิตและนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งได้แก่

ก. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเครื่องตีมแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการผลิตสุร่าในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. 2493 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นการออกกฎหมายเพื่อจุดประสงค์ควบคุมสุร่าทั้งระบบ อย่างเช่น การอนุญาตให้ผลิต การให้จำหน่าย การขนส่ง การเก็บภาษีและยังเป็นการแก้ไขปัญหสุร่าเถื่อน สุร่าไม่ได้มาตรฐานและสุร่าต่างประเทศโดยมีบทลงโทษกำกับไว้อย่างชัดเจน สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศไทยนี้ คือเป็นกฎหมายแม่บทที่บัญญัติถึงเนื้อหาของสิทธิ หน้าที่ ข้อห้ามในการผลิตสุร่าโดยตรง ตลอดจนการกำหนดสถานที่ผลิตสุร่าให้ เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นการควบคุมและกำหนดขอบเขตการประกอบกิจการโรงงานผลิตสุร่า

ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีและการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์

สาระสำคัญของ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีและการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ นั้นได้ใช้พระราชบัญญัติสุร่าฉบับ พ.ศ. 2493 เป็นแม่บทในการกำหนดการเสียภาษีสำหรับสุร่าเมื่อมีการผลิตสุร่าตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง การเสียภาษีให้กระทำโดยการเปิดแสตมป์สุร่าที่ภาชนะบรรจุสุร่าในความควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีจะกำหนดวิธีการเสียภาษีโดยวิธีอื่น โดยออกเป็นกฎกระทรวงก็ได้ นอกจากนี้ยังมี พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2528 ที่มีการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสุร่า หากมีการนำเข้า ณ จุดผ่านแดนต่างๆ อีกด้วย

(2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

กฎหมายที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการซื้อขายสุร่าในประเทศไทยเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้ทำการจำหน่ายได้แต่ขณะเดียวกันก็เป็นกฎหมายจำกัดการขายสุร่าไปด้วยเช่นกัน ดังนี้⁷

ก. กฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมการจำหน่ายสุร่า

สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องการควบคุมการจำหน่ายสุร่านั้นเพื่อเป็นการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตีมแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และดูแลการจำหน่ายสุร่า ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ คณะกรรมการนโยบายเครื่องตีมแอลกอฮอล์แห่งชาติและคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เป็นผู้ควบคุมดูแลข้อกฎหมายดังกล่าว

⁷ มนัญญา ภูแก้ว.(2558). “รู้เพื่ออง..เรื่องเครื่องตีมแอลกอฮอล์ (ตอนที่ 1)”. สืบค้น 4 มีนาคม 2562, จาก <http://www.phuketculture.net/download/doc/law07.pdf>

ข. กฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมการจำหน่ายสุรา ในบางประเด็น

สาระสำคัญของกฎหมายในส่วนนี้ คือการบังคับเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราในสถานการณ์ต่างๆไม่ว่าจะเป็นในช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 หรือในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ได้แก่ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2552 โดยกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันพระใหญ่ เนื่องจากเห็นว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขัดต่อหลักศีลธรรมในพุทธศาสนา และอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ เช่น อุบัติเหตุจากเมาแล้วขับ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการควบคุมการจำหน่ายในสถานที่ต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หรือในสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจอีกด้วย เหตุผลที่รัฐประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ อาจเป็นเพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพและอุบัติเหตุขึ้นได้ขณะทำงานเป็นประจำ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบและคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 (8) และมาตรา 31 (7) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

(3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สาระสำคัญของกฎหมายที่มีการบังคับใช้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย เป็นการจำกัดการบริโภคสุราในบุคคลและสถานที่ต่างๆ เช่น สถานบริการ ที่มีการกำหนดพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 โดยเห็นว่าบุคคลประกอบกิจการสถานบริการบางประเภท ซึ่งอาจดำเนินการไปในทางกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน และจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิงในสถานบริการนั้น ๆ ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้เยาวชนเอาเยี่ยงอย่างจนประพฤติชั่วเสื่อมทรามลง เป็นการสมควรที่จะออกกฎหมายควบคุมสถานบริการนั้น ๆ รวมทั้งการแสดงด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีของชาติ หรือ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการรับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ หรือให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์เข้าใช้บริการในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ หรือจะเป็น พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 ที่ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น และ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ต่างๆ เช่น วัด สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ เป็นต้น

(4) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถูกกำหนดออกมาเนื่องจากเชื่อว่า การควบคุมการโฆษณาจะนำไปสู่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดลง⁸ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมธุรกิจการโฆษณาหลายรูปแบบ เช่น พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2520 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2537) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า โดยรวมแล้วสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการควบคุมหรือจำกัดการดื่มสุรา โดยเอาที่ตั้ง สถานที่ เวลา อายุ รวมไปถึงการขับขี

⁸ มุณี คล้ายสังข์. (2558). “การควบคุมการโฆษณาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 ในเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 14 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานยุติธรรม, หน้า 10

ยานพาหนะเป็นเงื่อนไขในการออกข้อกำหนด แต่ทั้งนี้แล้วการที่รัฐได้ออกกฎหมายมาจำนวนมากเพื่อควบคุมในเรื่องต่างๆ จะไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ หากประชาชนผู้ต้องเคารพกฎหมายนั้นไม่ปฏิบัติตาม

3. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

จากผลกระทบที่เกิดจากการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นในด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น การเกิดโรคเรื้อรัง อุบัติเหตุ และปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรม ความรุนแรงในครอบครัว การเกิดหนี้สิน ฯลฯ⁹ ทำให้รัฐบาลตระหนักในปัญหาดังกล่าว เป็นเหตุให้เกิดการกำหนดมาตรการสำคัญต่างๆ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยเป็นกฎหมายควบคุมพฤติกรรมทั้งของผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้บริโภค โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อลดจำนวนของนักตี้มหน้าใหม่และลดผลกระทบที่จะตามมาควบคู่กันไป ซึ่งกฎหมายที่สำคัญใช้บังคับเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยหลังจากมีการบังคับใช้ได้มีประเมินผลวิเคราะห์มาตรการดังกล่าวว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งในด้านของการจำหน่าย การควบคุมการบริโภคและการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลไกบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดีเท่าที่ควร และยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้มีอำนาจ/ผู้มีอิทธิพล การแทรกแซงของธุรกิจสุรา รวมทั้งค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่ยังเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ผลน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ฉะนั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ครอบคลุมทุกมิติ โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการลดความชุกของการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ชุมชนที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบบำบัดสุรา การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในคลินิก การพัฒนานโยบาย เช่น การสนับสนุนร้านนมรอบสถานศึกษา โครงการสถานศึกษาปลอดเหล้า/บุหรี่ ของกระทรวงศึกษาธิการ การงดเหล้าเข้าพรรษา และดำเนินการตรวจบัตรประชาชนในการซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งร่วมพัฒนานโยบายใหม่ในอนาคตกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชน ในเรื่องของการกำหนดภาษี - เงินเพื่อ ลดช่วงภาษีที่แตกต่าง สัดส่วน ภาษีปริมาณต่อมูลค่า ภาษีเหล้าสำหรับท้องถิ่น มาตรการใบอนุญาตต่างๆ เช่น การลดจำนวนใบอนุญาต ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกใบอนุญาต แยกใบอนุญาตร้านจำหน่ายสุรา โดยเฉพาะการจำกัดการเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชน รวมถึงการบังคับใช้และพัฒนานโยบายกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้ครอบคลุมและทันสมัยต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัจจุบันและในอนาคต¹⁰

4. มาตรการควบคุมการโฆษณาและจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกๆ ปีและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคหันมาตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มาจากการโฆษณาเชิญชวนซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคสินค้าของตน ในปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการตลาดสูงมา ประกอบกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การโฆษณาเป็นไปได้อย่าง

⁹ ยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ. (2547). *นโยบายและมาตรการในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, หน้า 8.

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์. (2561). *1 ทศวรรษ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551*. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, หน้า 18.

สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งเป็นการประหยัดต้นทุนการโฆษณาขึ้นจากในอดีตอย่างมาก จนทำให้ผู้บริโภครู้สึกคล้อยตาม เกิดความอยากบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้บริโภคที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่เมื่อได้รับสื่อโฆษณามากๆ ประกอบกับค่านิยมในปัจจุบันย่อมที่จะรู้สึกอยากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดเป็นนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น¹¹

ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดแนวคิดที่รัฐควรที่จะเข้ามามีบทบาทแทรกแซงเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการควบคุมการโฆษณาและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมาตรการที่รัฐจะนำมาใช้ในการควบคุมการโฆษณาที่สำคัญคือ

1) มาตรการที่มีลักษณะป้องกัน

มาตรการที่มีลักษณะป้องกัน กล่าวคือ เป็นมาตรการที่รัฐจะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขโดยจะมีการตรวจสอบโฆษณาก่อนที่จะมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน แต่มาตรการนี้ได้ถูกต่อต้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดกับการปฏิบัติเกี่ยวกับโฆษณาระหว่างรัฐกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ กับผู้ประกอบการหรือนักโฆษณา ซึ่งการที่รัฐเข้ามาแทรกแซงการโฆษณาทำให้โฆษณาหลายชนิดบิดเบือนวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้ทำการโฆษณา อีกทั้งก่อให้เกิดอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ทำให้ความล่าช้าทางธุรกิจ และเป็นการเพิ่มภาระเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าหรือบริการประเภทนั้น¹²

2) มาตรการที่เกี่ยวกับสินค้า

มาตรการที่เกี่ยวกับสินค้า กล่าวคือเป็นมาตรการที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลทางธุรกิจ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในบางเรื่องที่จะก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และการแข่งขันทางการค้า เช่น การจำกัดอายุของผู้บริโภคในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ การกำหนดสถานที่ในการจำหน่าย เป็นต้น เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่ยังมีวิจารณญาณไม่เพียงพอต่อการบริโภคสินค้านั้นๆ¹³

3) มาตรการที่มีลักษณะเป็นการแก้ไขปัญหา

มาตรการที่มีลักษณะเป็นการแก้ไขปัญหา เป็นมาตรการที่เป็นการตรวจสอบงานโฆษณา (Monitoring) ที่มีการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ปรากฏให้เห็นทั่วไปในกฎหมายหลายๆฉบับ โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์และกระบวนการที่เปิดโอกาสให้รัฐสามารถเข้ามาตรวจสอบงานโฆษณาที่มีการเผยแพร่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีการจัดระบบต่างๆในการตรวจสอบและการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณารวมถึงกำหนดความรับผิดชอบของผู้โฆษณาหรือแก้ไขข้อบกพร่องในงานโฆษณา เป็นต้น¹⁴

ในการกำหนดมาตรการกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมานั้น ก็เพื่อควบคุมไม่ให้ผู้ประกอบการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยในระยะแรกจะเป็นการเข้ามาควบคุมผู้ประกอบการ ภายหลังได้มีการขยายเข้าไปในการโฆษณา เช่น กำหนดการโฆษณาจะต้องไม่เป็นข้อความเท็จหรือนำมโนไปเินทางที่ก่อให้เกิดประชาชนเข้าใจผิดในสินค้าบางประเภทอย่างยา เครื่องสำอาง หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะต้องมีการแสดงข้อความบางอย่างเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากการโฆษณาสินค้านั้น โดยการโฆษณานั้น อาจทำการผ่านสื่อต่างๆ เช่น

¹¹ อติศร เข้มทิศ. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, หน้า 6.

¹² เฟิงอ้าง, หน้า 7

¹³ เฟิงอ้าง, หน้า 8

¹⁴ เฟิงอ้าง, หน้า 9

หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ อันเป็นการควบคุมไม่ให้ผู้ประกอบการธุรกิจเอาเปรียบผู้บริโภคจากการโฆษณา¹⁵

อย่างไรก็ตาม มาตรการควบคุมการโฆษณาและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยนั้นอยู่ภายใต้การบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้โดยได้กำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้หลายมาตรการ ได้แก่¹⁶

1. มาตรการเกี่ยวกับควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1) มาตรการควบคุมบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปัจจุบันมีการออกประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ฉลากและบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ และจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ข้อความที่ทำให้เกิดทัศนคติว่าจะทำให้ประสบความสำเร็จในทางสังคมหรือทางเพศหรือทำให้สมรรถภาพทางร่างกายดีขึ้น ข้อความหรือภาพที่มีนักกีฬา ข้อความหรือภาพที่มีดารา ศิลปิน นักร้อง หรือนักแสดง ข้อความที่ใช้ภาพการ์ตูน เป็นต้น

2) มาตรการควบคุมสถานที่ห้ามขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้กำหนดสถานที่หรือบริเวณที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้หลายแห่งด้วยกัน เช่น วัด สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานบริการ น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น และได้กำหนดสถานที่หรือบริเวณที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม เช่น สถานีขนส่ง ท่าเรือโดยสาร สาธารณะ สถานีรถไฟ บนทาง เป็นต้น ทั้งนี้ได้มีกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เป็นสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเช่นเดียวกัน มีเพียงสถานที่หรือบริเวณไม่กี่แห่งที่กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงอย่างเดียว ได้แก่ หอพัก บนทาง และมีเพียงหนึ่งแห่งที่กำหนดให้เป็นสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงอย่างเดียว คือ บนทางในขณะขับขี่หรือในขณะอยู่ในรถหรือบนรถ

3) มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้มีการกำหนดวันห้ามขายในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีการกำหนดไว้โดยห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และการขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

¹⁵ ภัทรภา สุขพงษ์ไทย.(2550). มาตรการทางกฎหมายในการห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบ. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, หน้า 21-22.

¹⁶ อ่างแล้ว, “การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย”, หน้า 37.

4) มาตรการควบคุมอายุและพฤติกรรมของผู้ซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยมีการกำหนดห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ให้กับบุคคล 2 ประเภท ได้แก่ (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี บริบูรณ์ และ (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

5) มาตรการควบคุมลักษณะและวิธีการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ลักษณะและวิธีการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ดังต่อไปนี้ ต้องห้ามตามกฎหมาย (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ (2) การเร่ขาย (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชคการชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ หรือผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ (5) โดยแจก แกรม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในลักษณะตัวอย่างของ เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยทางตรงหรือทางอ้อม (6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

2. มาตรการเกี่ยวกับควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์¹⁷

การควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นไปตาม มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติไว้ว่า

1) การห้ามโฆษณาโดย ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นตี้มโดยตรงหรือโดยอ้อม 2) การโฆษณาที่กระทำได้ โดยการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงภาพสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2553 กำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ เช่น กรณีใช้สื่อทางโทรทัศน์ การแสดงภาพโดยผ่านเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องมีขนาดไม่เกิดกว่าร้อยละ 5 ของพื้นที่โฆษณาทั้งหมดและไม่เกินกว่า 2 วินาที โดยแสดงได้ตั้งแต่เวลา 22.00 น. ถึง 05.00 น. และให้แสดงภาพสัญลักษณ์ดังกล่าวเฉพาะในตอนท้ายของการโฆษณาเท่านั้น กรณีสื่อสิ่งพิมพ์ต้องมีขนาดไม่เกิดกว่าร้อยละ 5 ของพื้นที่โฆษณาทั้งหมด โดยห้ามแสดงที่ปกหน้า ปกหลัง คู่กลางหน้า หรือสิ่งห่อหุ้มสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าว กรณีสื่ออื่นใดนอกเหนือจากนี้ ต้องมีขนาดไม่เกิดร้อยละ 3 ของพื้นที่โฆษณาในสื่ออื่นๆ ทั้งนี้ให้มีการแสดงข้อความคำเตือนทุกครั้งและตลอดเวลาที่มีการแสดงภาพสัญลักษณ์ของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยรูปแบบของข้อความคำเตือนนั้นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนด¹⁸

สรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของรัฐข้างต้นพบว่ารัฐเป็นตัวแสดงที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการตี้มสุราหรือแอลกอฮอล์ซึ่งปรากฏออกมาในรูปแบบของกฎหมายในรูปแบบต่างๆที่มีเนื้อหาสาระแตกต่างกันไป แต่ท้ายที่สุดแล้วสิ่งที่รัฐต้องการก็คือการควบคุมเรื่องเกี่ยวกับสุรา

¹⁷ จักรกฤษ ญ นคร. (2559). มาตรการในการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องตี้มแอลกอฮอล์พุทธศักราช 2551. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร* 7(2), 39.

¹⁸ เฟิงอ้าง, หน้า 45

หรือแอลกอฮอล์อย่างครบวงจร ฉะนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องมาตรการของรัฐที่มีผลบังคับใช้เรื่องแอลกอฮอล์ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อมุ่งอธิบายเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งสองประเด็นดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์หลักในงานวิจัยฉบับนี้

2.2 แนวคิดว่าด้วยเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดว่าเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายเนื่องจากประเด็นเรื่องการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มักนิยมมีการจำหน่ายในสถานบริการโดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ฉะนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ที่มุ่งเน้นสะท้อนเนื้อหา นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐจึงจำเป็นที่จะต้องใช้องค์ความรู้จากแนวคิดที่ว่าเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการมาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ได้อธิบายถึงลักษณะสถานที่ที่เป็นสถานบริการ คือ สถานที่มีดนตรี มีนักร้องหรือพนักงานขับร้องเพลงกับลูกค้าหรือนั่งกับลูกค้า เป็นสถานบริการ หรือยินยอมให้มีการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่มหรือแสดงการเต้น เป็นสถานบริการ, สถานที่มีการจำหน่ายสุราและมีการแสดงอื่นใด แม้ว่าไม่มีพนักงานมานั่งกับลูกค้าและไม่มีมีการเต้นบริเวณโต๊ะก็ตาม แต่ถ้าเปิดเกินเวลา 24.00 น. ก็เป็นสถานบริการ¹⁹ ทั้งนี้ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2548 ได้อธิบายเรื่องสถานบริการเพิ่มเติม คือ กรณีสถานบริการที่ได้รับอนุญาตได้กำหนดเวลาเปิด-ปิด เอาไว้เกินกว่าเวลา 24.00 น. สามารถจำหน่ายสุราในสถานบริการดังกล่าวได้จนกว่าจะถึงเวลาปิดสถานบริการ (ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี) และกรณีสถานที่ที่กฎหมายถือว่าเข้าลักษณะเป็นสถานบริการแล้ว แต่สถานที่นั้นไม่มีใบอนุญาตตั้งสถานบริการ ย่อมเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ กรณีสถานที่ที่กฎหมายถือว่าเข้าลักษณะเป็นสถานบริการแล้ว แต่สถานที่นั้นไม่มีใบอนุญาตตั้งสถานบริการ ย่อมเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ จากพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 และ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2548 จะพบว่าการนิยามคำว่าสถานบริการมักจะมีการจำหน่ายสุราร่วมด้วย ซึ่งมีทั้งข้อกำหนดมาตรการในการบังคับใช้ เวลาในการซื้อขาย ด้วยเหตุนี้ในพื้นที่ศึกษาถนนนิมมานเหมินท์ ซึ่งเป็นย่านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่โดยมีจำนวนสถานบริการและร้านอาหารเป็นจำนวนมาก จากความหมายของสถานบริการตามข้อกำหนดดังกล่าวผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญว่ามีความจำเป็นต้องงานวิจัยฉบับนี้ซึ่งจะฉายภาพให้เห็นถึงปรากฏการณ์การจำหน่ายและการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานบริการ

สำหรับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานบริการในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ว่าด้วยเรื่องมาตรการการควบคุมสถานบริการ

¹⁹ ความรู้เรื่องสถานบริการ (โดยย่อ). (2559). สืบค้น 23 พฤษภาคม 2562, จาก <https://aphirakn.blogspot.com/2016/12/blog-post.html>

- ตามมาตรา 3 (2) ในพระราชบัญญัตินี้ (3) “สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้าดังต่อไปนี้ (1) สถานเต็นท์ รำวง หรือ ร่องเง็ง เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคู่มือบริการ (2) สถานที่ที่มีอาหาร สุราน้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า
- ตามมาตรา 4 ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการพิจารณาอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาต
- ตามมาตรา 7 อาคาร หรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง (1) ไม่อยู่ใกล้ชิดวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาล ที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว (2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง
- ตามมาตรา 10 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการให้ใช้ได้จนถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีนี้ออกใบอนุญาต ผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต จะต้องยื่นคำขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอ ดังกล่าวแล้ว จะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น
- ตามมาตรา 16/1 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยให้ผู้อื่นที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการในกรณีและผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการและเข้าไปใน สถานบริการ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและ หลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

2. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตและการดำเนินกิจการสถานบริการ พ.ศ. 2549 ว่าด้วยเรื่องมาตรการการควบคุมสถานบริการ

- หมวด 1 การขออนุญาต การอนุญาต และการต่ออายุใบอนุญาต ข้อ 3 ในการพิจารณาอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการ โดยผู้ขออนุญาตต้องไม่มีประวัติการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จนถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตภายในระยะเวลาสามปี และไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดทางอาญาอันมีลักษณะที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3. พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 ว่าด้วยเรื่องมาตรการการควบคุมสถานบริการ

- ตามมาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (3) ของบทนิยามคำว่า “สถานบริการ” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน“(3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง (ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล (ข)

สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือ (ค) สถานที่ยื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

4. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 46/2559 ว่าด้วยเรื่องมาตรการการควบคุมสถานบริการ

- “ข้อ ๖/๑ ผู้ใด (1) เปิดสถานบริการ หรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการภายในระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือคำสั่งปิดตามข้อ 4 วรรคสอง หรือข้อ 5 วรรคสอง (2) เปิดให้บริการ สถานที่ย้ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสถานบริการหรือสถานประกอบการ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา อันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่ง ตามข้อ 4 วรรคสาม หรือข้อ 4 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานบริการข้างต้นอาศัยคำอธิบายจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตและการดำเนินกิจการสถานบริการ พ.ศ. 2549 พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 46/2559 โดยเนื้อหากฎหมายดังกล่าวมุ่งอธิบายการควบคุมสถานบริการภายใต้อำนาจรัฐโดยมีลักษณะของการบังคับ ควบคุม ตรวจสอบ และการอนุญาตกระทำการ ฉะนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงอาศัยองค์ความรู้ดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวทางในการอธิบายโดยให้ความสำคัญแก่สถานบริการที่มีการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ตอบคำถามในวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการอธิบายปรากฏการณ์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ภายใต้นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐการสร้างคามั่งคั่งด้านเศรษฐกิจ

2.3 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอธิบายในประเด็นเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างคามั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงบทบาทของรัฐภายใต้ตลาดแบบเสรีทุนนิยมในยุคโลกาภิวัตน์ที่บทบาทของรัฐที่มีการปรับตัวเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับระบบทุนนิยมจนแปรเปลี่ยนสถานะโดยมุ่งสร้างความเจริญด้านเศรษฐกิจ ในระบบทุนนิยมที่มีตลาดและกลไกการค้าเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงานของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ปัจจัยด้านการตลาดกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาของรัฐ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่าอะไรคือวาระสำคัญของชาติและต่อนโยบายของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้รัฐได้เปลี่ยนแปลงไปจากการคำนึงถึงคำว่าชาติมาเป็นการคำนึงถึงความเป็นรัฐในแง่ของเศรษฐกิจซึ่งเหตุผลด้านเศรษฐกิจเริ่มทวีความสำคัญและมีน้ำหนักมากขึ้นมากกว่าเหตุผลด้านความมั่นคง เสรีภาพทางการเมือง การพัฒนาประเทศ²⁰ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาอธิบายเพื่อมุ่งอธิบายความย้อนแย้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่ตรงข้ามกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐสาระสำคัญของแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

²⁰Strange, S. (1996). *The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy*. Cambridge University press, p. 1-22.

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชนในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ต่างๆ ที่ตนหามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งการเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ แต่ทว่าเสรีภาพดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือ การดำเนินการใดๆ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น ใช้ระบบของการแข่งขันโดยมีราคาและระบบตลาดเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะมีหน้าที่เพียงการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการป้องกันประเทศ²¹ ข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั้น คือ เอกชนมีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กำไรและการมีระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นแรงจูงใจทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เอกชนจะทำงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากผลิตได้มากน้อยเท่าไรก็จะได้ผลตอบแทนหรือรายได้ไปเท่านั้น ภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมนี้ จะสามารถคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมหรือเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนายุติตลอดเวลา ส่วนข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั้น มักก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเนื่องมาจากความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลโดยพื้นฐาน ทำให้ความสามารถในการหารายได้ไม่เท่ากัน ผู้ที่มีความสามารถสูงกว่าจะเป็นผู้ได้เปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าในทางเศรษฐกิจ ในหลายๆ กรณี ราคาหรือกลไกตลาดยังไม่ใช่เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับการจัดสรรทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น สินค้าและบริการที่มีลักษณะของการผูกขาดโดยธรรมชาติหรือสินค้าและบริการสาธารณะ ซึ่งได้แก่ บริการด้านสาธารณสุข (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ) โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน เขื่อน สะพาน ฯลฯ) จะเห็นได้ว่าสินค้าและบริการดังกล่าวส่วนใหญ่จะต้องใช้เงินลงทุนมาก เทคโนโลยีที่ทันสมัย เสี่ยงกับภาวะการขาดทุน เนื่องจากมีระยะการคืนทุนนาน ไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้เอกชนไม่ค่อยกล้าลงทุนที่จะผลิต ส่งผลให้รัฐบาลต้องเข้ามาดำเนินการแทน อันเนื่องจากสินค้าและบริการเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ประชาชนต้องการ จะเห็นได้ว่ากรณีดังกล่าวราคาไม่สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรได้ ซึ่งการใช้ระบบการแข่งขันหรือกลไกราคาอาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างสิ้นเปลือง เช่น ในบางช่วงที่มีการแข่งขันกันสร้างศูนย์การค้าเพราะคิดว่าเป็นกิจการที่ให้ผลตอบแทนหรือกำไรดี ศูนย์การค้าเหล่านี้เมื่อสร้างขึ้นมามากเกินไปก็อาจไม่มีผู้ซื้อเพียงพอ ทำให้ประสบกับการขาดทุน กิจการต้องล้มเลิก เสียทุนที่ใช้ไปในกิจการนั้น เป็นการสูญเสียทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปอย่างเปล่าประโยชน์และไม่คุ้มค่า เป็นต้น

สำหรับ ประเทศไทยระบบเศรษฐกิจแบบผสมแต่ค่อนข้างไปทางทุนนิยมเอกชนมีบทบาทในการผลิตด้านต่าง ๆ มากกว่ารัฐบาลเอกชนมีสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต มีเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีการแข่งขันเพื่อพัฒนาคุณภาพของสินค้านำโดยรัฐบาลดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านกิจกรรมสาธารณสุข ภาค ระบบเศรษฐกิจของไทยจำเป็นต้องพึ่งพาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีการแข่งขันกันผลิต มีการขาย และมีการจัดการตามระบบการค้าเสรี ปัจจุบันรายได้สูงสุดของประเทศมาจากสินค้าทางการเกษตรถึงร้อยละ 60 ของรายได้ จากการส่งออกทั้งหมด และจากการจ้างแรงงานในสาขาเกษตรถึงร้อยละ 70 ของแรงงานทั่วประเทศ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านการเกษตรเป็นพิเศษ และด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์และ การท่องเที่ยว เป็นอันดับที่ลดหลั่นลงมา

2.การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

²¹ ชมพูนิกข์ อัมพรมหา. (2559). “ระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ”. สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก <https://sites.google.com/site/sersthsastrbeuxngnt22001001/12-rabb-sersthkic-laea-kar-phathna-sersthkic>

การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) หมายถึง กระบวนการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดหรือขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน การกระจายรายได้ พร้อมกับมีการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของสังคมไปในทางที่ดีขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสงวนทรัพยากรไว้ตอบสนองความจำเป็นของคนรุ่นต่อไปในอนาคตของการพัฒนาที่ยั่งยืน²² การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากกับทุกๆ ประเทศในโลกไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระดับของการพัฒนาอยู่ในระดับใดก็ตาม (สูง ปานกลาง หรือต่ำ) สำหรับประเทศไทยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาในระดับ ปานกลาง (ประเทศกำลังพัฒนา) ก็เช่นเดียวกันยังจำเป็นต้องปรับสภาพของเศรษฐกิจและสังคมเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้²³

- 1) ที่ดินมีพื้นที่ประเทศกว้างใหญ่ มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์มีแม่น้ำสายยาวหลายสายไหลผ่านพื้นที่เพาะปลูกมีทรัพยากรป่าไม้ แร่ธาตุ และมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์
- 2) แรงงานมีประชากรมีคุณภาพ การศึกษาดี มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายของบ้านเมืองเป็นแรงงานที่มีฝีมือที่มีทักษะ
- 3) ทุน มีเครื่องมือเครื่องจักรและนิคมอุตสาหกรรมที่ทันสมัย มีสาธารณูปโภคและปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น รวมทั้งมีสถาบันการเงินเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของผู้ประกอบการ
- 4) เทคโนโลยี มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยนำวิทยาการหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตสินค้าทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ
- 5) ตลาด มีตลาดขนาดใหญ่รองรับผลผลิตอย่างกว้างขวาง ทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ช่วยกระตุ้นให้การผลิตขยายตัว เกิดการจ้างงาน และเกิดธุรกิจใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การขนส่งสินค้า ประกันภัยสินค้า ทำป้ายโฆษณา สิ่งพิมพ์ กล่องกระดาษและบรรจุภัณฑ์

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคม และการเมืองการปกครอง เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ได้แก่

- 1) สถาบันครอบครัว มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว และให้การศึกษอบรมอย่างมีคุณภาพ
- 2) โครงสร้างทางสังคมชนชั้นในสังคมไม่ยึดมั่นตายตัว ชนชั้นล่างหรือกลุ่มคนระดับรากหญ้าสามารถเปลี่ยนหรือเลื่อนฐานะทางสังคมได้ง่ายจากการศึกษาและอาชีพ ทำให้เกิดชนชั้นกลางใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น วิศวกร ช่างฝีมือ โปรแกรมเมอร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) การเมืองการปกครอง และกฎหมายเป็นประเทศที่มีการปกครองที่มั่นคง บ้านเมืองสงบเรียบร้อย ไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในอย่างรุนแรง และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนและ

²²Terrabkk. (2559). “ปัจจัยชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ”. สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก <https://www.terrabkk.com/news/191785/ปัจจัยชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ>

²³ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การพัฒนาเศรษฐกิจ,หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 32-35.

การดำเนินธุรกิจ มีกฎหมายส่งเสริมการลงทุน คุ้มครองแรงงาน คุ้มครองผู้บริโภค และสนับสนุนเกษตรกรในด้านราคาผลผลิต เป็นต้น

เครื่องชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ²⁴

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมและมีเสถียรภาพ ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มสูงขึ้น และท้ายที่สุดทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น โดยสามารถวัดการพัฒนาเศรษฐกิจจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความอยู่ดีกินดีของประชาชน ดังนี้

1) ดัชนีวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแสดงถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) รายได้ประชาชาติ (National Income: NI) เป็นต้น

2) ดัชนีวัดความอยู่ดีกินดีของประชาชนแสดงถึงระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อัตราการอ่านออกเขียนได้ อายุเฉลี่ยของประชากร อัตราการตายของทารก อัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร เป็นต้น

ในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิด ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness: GNH) มาใช้เป็นตัวชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมามุ่งเน้นแต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จนละเลยความสุขซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ยังไม่มีดัชนีวัดความสุขมวลรวมประชาชาติที่แน่นอนหรือชัดเจนในขณะนี้ แต่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความสำคัญกับความสุขของประชาชนมากกว่าการมุ่งเน้นแต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ดังนั้น ในงานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำแนวคิดเรื่องแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพของบทบาทของรัฐในเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องตีแมลลกอฮอลล์มีผลอย่างไรต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

2.4 แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์

ในประเด็นเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องตีแมลลกอฮอลล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์เข้ามาอธิบายโดยพยายามเชื่อมโยงเรื่องความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่นิมมานเหมินท์ในจังหวัดเชียงใหม่ให้กลายเป็นพื้นที่ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ฉะนั้นจากบริบทดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการสะท้อนให้เห็นว่านโยบายของรัฐเรื่องการควบคุมเรื่องแอลกอฮอล์ในพื้นที่ท่องเที่ยวในบริบทของโลกาภิวัตน์นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรผ่านมุมมองโดยใช้แนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์เป็นแนวทางในการศึกษา กระแสโลกาภิวัตน์หรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือกระแสโลกในคลื่นลูกที่สามตามทฤษฎี สามคลื่นของอัลวิน ทอฟเลอร์ (Alvin Toffler) ประกอบด้วย คลื่นลูกที่หนึ่ง (First Wave) เป็นการ ปฏิวัติเกษตรกรรม เป็นการปฏิวัติเขียวที่ใช้เวลานานหลายพันปี เปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจแบบยังชีพสู่ระบบ เศรษฐกิจแบบการค้า คลื่นลูกที่สอง (Second Wave) เป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรม ด้วยระบบการผลิตแบบเครื่องจักร และคลื่นลูกที่สาม (Third Wave) เป็นการปฏิวัติทางโทรคมนาคม เป็นความเปลี่ยนแปลงจากการติดต่อสื่อสาร ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

²⁴ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.(2554). เศรษฐศาสตร์น่ารู้. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2562, จาก <http://fpo.go.th/S-Source/ECO/ECO1.htm>

(international linkage)²⁵ คำว่าโลกาภิวัตน์เป็นการรวมกันของคำระหว่างโลก (global) กับกระบวนการ (-ization) ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ขยายตัวครอบคลุมที่เป็นโลกไร้พรมแดน เป็นชุดของกระบวนการที่ทำให้โลกเป็นหนึ่งเดียวกัน²⁶ ทั้งนี้มีนักวิชาการให้ความหมายคำว่าโลกาภิวัตน์ไว้ อาทิเช่น²⁷

ฮันติงตัน (Huntington, 1998) เห็นว่า “ในทางสังคมวิทยา ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ได้มีข้อสรุป ร่วมกันประการหนึ่งคือ โลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์มีการกลมกลืนทางสังคมและอารยธรรม ซึ่งลดทอนการตระหนักรู้ถึงเชื้อชาติและเอกลักษณ์ทางสังคมและอารยธรรม เนื่องจากโลกาภิวัตน์ เป็นการมองโลกในลักษณะเป็นหนึ่งเดียวกัน”

ฮอฟแมน (Hoffmann, 2006) เห็นว่า “โลกาภิวัตน์มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศถึงสามด้านได้แก่ การลดลงของอำนาจอธิปไตย (ของรัฐ) และอำนาจขององค์การสหประชาชาติ ความขัดแย้งระหว่างเศรษฐกิจระดับโลกกับความเป็นพลเมืองของแต่ละชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างโลกาภิวัตน์กับความรุนแรง (เช่น การก่อการร้าย)”

มาคิน (Makin, 2002) เห็นว่า “โลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่มีลักษณะพลวัตในการผลักดันตลาดภายในแต่ละประเทศ ทั้งในด้านสินค้า บริการ และสินทรัพย์ ให้เข้าสู่ตลาดโลก” คอตเลอร์ และคณะ (Kotler, Kartajaya, and Huan, 2007) เห็นว่า “โลกาภิวัตน์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีระบบเศรษฐกิจแบบปิดไปสู่สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี”

โดยทฤษฎีโลกาภิวัตน์นี้ได้ถูกนำไปใช้อธิบายในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นทางการเมืองการปกครองทางสังคม และเศรษฐกิจ โดยรากฐานทางเศรษฐกิจของโลกาภิวัตน์มาจาก²⁸ ผลงานเรื่องความมั่งคั่งแห่งชาติ (The Wealth of Nations) ของอดัม สมิท นำไปสู่การถือกำเนิดของแนวคิดทุนนิยมที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจร่วมสมัยในโลกาภิวัตน์ ทั้งการผลิต การบริโภค และการกระจายสินค้าและบริการในตลาดโลก ในระบบตลาดเสรีซึ่งส่งผลต่ออำนาจการควบคุมของรัฐบาล และส่งผลต่อที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

ทั้งนี้แนวคิดโลกาภิวัตน์นี้แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง สนับสนุนโลกาภิวัตน์ โดยเชื่อว่าโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดผลบวกต่อรัฐ และรัฐต้านทานผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ได้ กลุ่มที่สอง กลุ่มต่อต้านโลกาภิวัตน์มาจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่ทำให้รัฐมีอำนาจควบคุม แทรกแซง สั่งการ บงการ กำกับ เศรษฐกิจภายในประเทศลดลง ทำให้เป็นปัญหากับรัฐจนอาจนำไปสู่การสิ้นสุดบทบาทของรัฐชาติ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดทฤษฎีโลกาภิวัตน์ที่สำคัญอีกหลายแนวคิดทฤษฎี เช่น ทฤษฎีระบบระดับโลก (Global System Theory: GST) มีสมมติฐานที่รัฐเป็นชุดของตัวแสดงหนึ่งท่ามกลางตัวแสดงอื่นที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจ มาจากปัจจัยจากการแบ่งงานกันทำและการลงทุนระหว่างประเทศทั่วโลก บทบาทของสื่อมวลชน และบริษัทข้ามชาติ มีชนชั้นทุนนิยมที่เปลี่ยนผ่าน (transitional capitalist class: TCC) ครอบงำระบบโลก สมาชิกของชนชั้นนายทุนที่เปลี่ยนผ่านมาจากการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจผ่านกิจกรรมของบริษัทข้ามชาติในทางธุรกิจที่มีอำนาจและอิทธิพลต่อการเมืองและสังคม ที่สำคัญ คือ สื่อมวลชน ทำให้เศรษฐกิจโลกเป็นระบบเดียว

²⁵ ฐิโสธร ตูทองคำ.(2547). *แนวคิดกระแสโลกและบริบทโลก*.เอกสารการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะในบริบทโลก หน่วยที่ 1-7.นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า. 6

²⁶ Ronald Robertson and Joann Chirico. (1985). “Humanity Globalization and Worldwide Religious Resurgence.” *Sociological Analysis*. 46. (3) pp. 220.

²⁷ ศรีรัฐ โกวาศ์. (2559). “ระบบราชการไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์”.*วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 3(1), หน้า 44-64

²⁸ อ่างแล้ว, *แนวคิดกระแสโลกและบริบทโลก*, หน้า 6

ทั่วโลกและชนชั้นทุกชนชั้นที่นำไปสู่การเปลี่ยนผ่าน พัฒนาการทางสังคมของโลกาภิวัตน์ขึ้นอยู่กับ การขยายตัวของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมว่าด้วยสิทธิมนุษยชน²⁹ และทฤษฎีสังคมโลก (World Society Theory: WST) นับเป็นแนวคิดทฤษฎีที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือระบบรัฐกับพัฒนาการอื่นของสังคมระดับโลก นอกเหนือจากรัฐ แตกต่างจากทฤษฎีระบบโลก (World System Theory) เพราะทฤษฎีระบบโลกเน้นระบบเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตามแนวคิดทฤษฎีสังคมโลกมีตัวแบบและหลักการที่เป็นข้อจำกัดสำหรับการกระทำของปัจเจกบุคคล วาทกรรมว่าด้วยความชอบธรรม และโครงสร้างขององค์การของกลุ่มและสถาบันที่เป็นพื้นฐาน บางแง่มุม ทฤษฎีสังคมโลกถูกพัฒนาเพื่อสนองตอบต่อทฤษฎีระบบโลก และยืนยันถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและการพัฒนาของวัฒนธรรมของโลกที่เป็นคู่ตรงข้ามกับเศรษฐกิจ และความสำคัญของปัจเจกบุคคลและสมาคมเหนือรัฐที่มีพลังขับเคลื่อนโลกาภิวัตน์³⁰

จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยจึงมีทรรศนะว่ากระแสโลกาภิวัตน์มีส่วนในการส่งเสริมการใช้อำนาจรัฐและในการกลับกันรัฐก็ยอมถูกแทรกแซงการใช้อำนาจของตนเองในกระแสโลกาภิวัตน์ ฉะนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงถือว่าแนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นโยบายของรัฐในเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.5 แนวคิดว่าด้วยเรื่องบริโภคนิยม

ผู้วิจัยได้มีฐานคิดว่าการทำวิจัยฉบับนี้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่มาของการออกนโยบายของรัฐในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นผลของการแพร่หลายของวัฒนธรรมการบริโภคนิยม โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับความนิยมในกระแสของวัฒนธรรมการบริโภคนิยม ความหมายบริโภคนิยมเป็นคำที่ใช้กันทางวิชาการและในทางสังคมทางวิชาการหมายถึงทฤษฎีที่บอกว่า ยิ่งมีการบริโภคนิยมมากขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจทางสังคม ซึ่งการใช้คำนี้มีความหมายไปในทางลบเพื่อบอกถึง “ลัทธิบริโภคนิยม” หรือที่บางคนเรียกว่า “ลัทธิบ้าบริโภค” กลุ่มคนที่ใช้คำนี้ในทางลบเป็นขบวนการป้องกันผู้บริโภคจากการเอาเปรียบล่อลวงหลอกลวงและครอบงำของผู้ผลิตที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใช้เครื่องมือสื่อสารโดยเฉพาะสื่อมวลชนในการโฆษณาชวนเชื่อทำให้ผู้คนหลงใหลอยากได้อยากมีมากขึ้น ปราบกฏการณ์ “บริโภคนิยม” เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นในวิถีการผลิตแบบทุนนิยมสมัยใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ทำให้มนุษย์มีความต้องการบริโภคนิยมมากขึ้น มนุษย์มีความต้องการเพื่อรักษาการขยายตัวและการดำรงอยู่ของวิถีการผลิตของตน และตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด³¹

การบริโภคนิยมเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งใช้วิธีการเน้นผ่านการตลาด การบริโภคสินค้าและบริการ ดังนั้นการบริโภคจึงเป็นลักษณะประการหนึ่งของสังคมสมัยใหม่ (modernity) ในทุกสังคมทั่วโลก การบริโภคในสังคมสมัยใหม่ไม่ได้เน้นที่ประโยชน์ใช้สอยของสิ่งของ แต่เป็นการบริโภคเพื่อแสดงถึงรสนิยมซึ่งเกี่ยวโยงกับการสร้างความเป็นตัวตนด้วย เพราะถ้าผู้บริโภคอย่างมีภาพลักษณ์ (image) ใดๆ ก็จะเป็นบริโภคสินค้านั้นๆซึ่งจะเห็นได้ในสังคมระยะหลังๆ ที่หากอยากเป็นชนชั้นที่มีระดับ ก็จะต้องมีวิถี

²⁹ Leslie Sklair. (2002). *Globalization: A Capitalism and Its Alternatives* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press, pp 29

³⁰ Joann Chirico. (2014). *Globalization: Prospects and Problems*. Thousand Oaks, California: Sage Publication. p. 41-43.

³¹ กัลยา กนกกุลพลพงศ์. (2547). *บริโภคนิยมของเด็ก: ศักยภาพความต้องการและการได้มาซึ่งสิ่งของจากพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หน้า 11.

ชีวิตหรือไลฟ์สไตล์ (lifestyle) เหมือนชนชั้นที่ตนเองอยากก้าวไปถึง ลักษณะวัฒนธรรมการบริโภคเช่นนี้ เรียกว่า “การบริโภคไลฟ์สไตล์” (the consumption of lifestyle)³²

วัฒนธรรมการบริโภคนิยมเกิดขึ้นจากพื้นฐานการขยายตัวในระบบการผลิตสินค้าแบบทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือแปรรูปวัฒนธรรมทางวัตถุให้กลายเป็นสินค้าของผู้บริโภคที่สามารถซื้อขายหรือบริโภคได้³³ ทั้งนี้ยังมีการมองอีกว่า ระบบบริโภคนิยมเป็นตัวเพิ่มความสามารถในการคิดคำนวณและดึงดูดผู้คนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ในอีกประเด็นได้มีการมองว่า วัฒนธรรมบริโภคนิยมเป็นตัวสร้างความพึงพอใจทางร่างกายและอารมณ์โดยสามารถทำให้มีชีวิตที่ดูหรูหราและสะดวกสบาย

อย่างไรก็ตาม บริโภคนิยมตามความหมายในปัจจุบัน มีผู้ให้ความหมายว่า³⁴ เป็นพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ที่มีการลอกเลียนแบบและตามแฟชั่นนิยม ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จำพวกที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ และอื่นๆ โดยพฤติกรรมเหล่านี้ ส่วนมากเป็นผลมาจากการโฆษณาชวนเชื่อผ่านตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และอื่นๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคสนใจที่จะซื้อสินค้าและบริการ นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายว่า ลัทธิบริโภคนิยมในสังคม เกิดขึ้นจากการเลียนแบบในสภาพการณ์ผลัดอ้อนด้อย การเร่งเร้าการบริโภคกระตุ้นให้บุคคลเกิดความอยากรู้อยากลอง อยากได้ไม่สิ้นสุด พฤติกรรมของคนไทยยุคทุนนิยมบริโภคจึงอยู่ภายใต้สภาวะความอยากรู้อยากลอง และความปรารถนา ความรู้สึกที่ต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุปัจจัยต่างๆ ทุกรูปแบบมาปรนเปรอตนเองอย่างไม่สิ้นสุด การบริโภคนิยมบริโภค ไม่ใช่เพียงการบริโภคหรือเพื่อให้มีคุณภาพ แต่เพื่อแสดงถึงความทันสมัยหัวสูง³⁵

ทั้งนี้ ได้มีการแยกลักษณะของการบริโภคนิยมระหว่างการใช้สอย (Use Value) คือ สิ่งที่มีคุณค่าในลักษณะที่จำเป็น กับลักษณะการบริโภคในเชิงสัญลักษณ์ (sign) คือ สิ่งที่บริโภคที่แสดงให้เห็นถึงสถานะทางสังคม ในการบริโภคสัญลักษณ์นั้น ตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบคนป่าในเผ่าหนึ่งที่เขาต้องการ นาฬิกา เขาไม่ได้ต้องการใช้สอยนาฬิกา แต่เขาอยากได้มาเพื่อเป็นสมบัติ ซึ่งถือแสดงเป็น สัญลักษณ์ของอำนาจ ในสังคมสมัยใหม่เป็นสังคมแห่งการบริโภคสัญลักษณ์ โดยตรรกะของจิตสำนึก ของมนุษย์บังคับให้เราต้องขยายขอบเขตความหมายของสัญลักษณ์ออกไปไม่มีที่สิ้นสุด เพราะการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้เป็นที่พึงพอใจนั้นเป็นไปได้ยาก เราจึงถูกบังคับให้ บริโภคสัญลักษณ์มากขึ้นเป็นลำดับ หากเมื่อใดที่การบริโภคนั้นเป็นแรงปรารถนา (Desire) ที่ไม่ ได้รับการตอบสนองต่อความปรารถนา หากเมื่อใดที่ได้รับการตอบสนองจะไม่ได้เป็น แรงปรารถนา ด้วยเหตุและผลนี้ จึงเป็นวัฏจักรของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ทุนนิยม และ สัญลักษณ์ของมนุษย์ต่อไปเรื่อยๆ³⁶

³² สุริชัย หวันแก้ว. (2540). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยและแนวโน้มในอนาคต ตอนปัญหาของไทยยุคสังคมแห่งการบริโภค: บริโภคนิยม*. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการ Global Competence, หน้า 4.

³³ ธนภูมิ อดิเวทิน. (2543). *วัฒนธรรมการบริโภคนิยมกับอาการเพื่อสุขภาพในบริบทสังคมเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยบูรพา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 24.

³⁴ ยูชาติ ช่วยกิจ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการตลาดของฟิลลิป คอตเลอร์กับลัทธิบริโภคนิยม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า 23.

³⁵ สิทธิชัย แสงเขียว. (2550). *พฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลคู่มใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. (รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, หน้า 22.

³⁶ ทศนียา บริพิศ. (2557). *วัฒนธรรมบริโภคนิยม ทุนนิยมและสัญลักษณ์*. *วารสารสารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 14(1). 39-41.

สรุป จากความหมายของคำว่าบริโภคนิยมข้างต้นที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้มาใช้เป็นกรอบในการอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งอธิบายตามกรอบวัตถุประสงค์ที่จะเชื่อมโยงให้เห็นว่านโยบายเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีทิศทางอย่างไรนั้น โดยก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจภายใต้ฐานคิดของกระแสแนวคิดบริโภคนิยมที่อธิบายในเชิงสัญญาว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์เป็นภาพสะท้อนที่เกี่ยวกับกบฏมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและการเมือง ด้วยเหตุนี้แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องบริโภคนิยมจึงเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญที่นำไปสู่คำตอบในวัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้ในประเด็นเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาจากขอบเขตเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่องนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การทบทวนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมาผลของงานวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงกลไกของรัฐหรือมาตรการของรัฐในเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร โดยประโยชน์ที่ได้จากการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่ผ่านมาจะนำไปเป็นกรอบการวิจัยที่ส่งผลต่อการต่อยอดองค์ความรู้ในงานวิจัยฉบับนี้โดยเฉพาะวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของงานวิจัยฉบับนี้ต้องการเชื่อมโยงให้เห็นประเด็นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งานวิจัยที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างกรอบวิจัย กล่าวคือ งานวิจัยของ ยงยุทธ ขจรธรรม (2557) ศึกษาเรื่อง นโยบายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก โดยมุ่งอธิบายบทเรียนด้านนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศต่างๆ ในการตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับโลก โดยผลการศึกษาดังกล่าวต้องการนำมาพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของไทยว่าด้วยเรื่องนโยบายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะจากกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีอัตราการบริโภคมากขึ้น ในขณะเดียวกัน มีผู้ป่วยที่เป็นโรคเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น มีอัตราการเกิดขึ้นของอุบัติเหตุบนท้องถนนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้น ส่งผลกระทบทางลบมหาศาลต่อประเทศทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะในงานวิจัยฉบับนี้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่ม³⁷ ประกอบกับงานวิจัยของจักรกฤษ ฒ นคร (2559) ในการศึกษาเรื่องมาตรการในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พุทธศักราช 2551 ผลการวิจัยพบว่าแตกต่างจากยงยุทธ ขจรธรรม

³⁷ ยงยุทธ ขจรธรรม. (2557). *นโยบายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. หน้า 5-10.

(2557) โดยอธิบายเพิ่มเติมว่าคนไทยมีแนวโน้มในการบริโภคเครื่องตี้ออลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นในทุกเพศทุกวัย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการโฆษณาประชาสัมพันธ์เครื่องตี้ออลกอฮอล์ และเมื่อได้วิเคราะห์ถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ของต่างประเทศแล้วพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ของไทยในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ยังไม่สามารถที่จะควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ได้ดี เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจมีวิธีการโฆษณา การสื่อสารทางการตลาด และการส่งเสริมการขายที่หลากหลายไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม สถิติของผู้ตี้ออลกอฮอล์จึงเพิ่มขึ้น ซึ่งต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ที่ละเอียดและรัดกุมในแง่ของตัวบทกฎหมายมากกว่าของประเทศไทยส่งผลให้การควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์มีประสิทธิภาพมากกว่าด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้มาตรการในการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีประสิทธิภาพควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว

สำหรับงานวิจัยของชนกธิดา ศิริวัตร (2560)³⁸ ซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตี้ออลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 32 เพียงมาตราเดียว แม้มีการตรากฎหมายลำดับรอง ได้แก่ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงผลสัญลักษณ์เพื่อประกอบการ โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2553 และประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้ออลกอฮอล์ เรื่อง รูปแบบของข้อความคำเตือนประกอบภาพสัญลักษณ์ของเครื่องตี้ออลกอฮอล์หรือภาพสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2557 แต่มาตรการที่กำหนดขึ้นมานั้นถูกนำไปใช้กับการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ทุกรูปแบบ ซึ่งผลจากการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมาพบว่า มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ที่กำหนดขึ้นมีความไม่ชัดเจน อีกทั้งยังไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ดังจะเห็นได้จากการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ที่ยังคงมีปรากฏตามสื่อต่าง ๆ การโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ในลักษณะแอบแฝง การให้ทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ทางอ้อม โดยดิเรก ควรสมาคม (2556)³⁹ ได้อธิบายเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเพิ่มเติมจากงานของ ชนกธิดา ศิริวัตร (2560) ผ่านประเด็นวิจัยเรื่องมาตรการและการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : กรณีศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบังคับใช้กฎหมาย ขาดความต่อเนื่องจริงจัง 2) การทำสำนวนคดีของตำรวจยังมีไม่แนวทางปฏิบัติหรือคู่มือการทำสำนวนคดี 3) การขาดการประสานงานและการติดตามงานของเจ้าหน้าที่ 4) ความเข้าใจและ การตีความข้อกฎหมาย ในมาตรา 32 พบว่าผู้บังคับใช้กฎหมายมีความเห็นไม่ตรงกับเจตนารมณ์ ของกฎหมาย 5) การเปรียบเทียบคดีและการใช้มาตรการด้านเงินสินบน ไม่มีการจูงใจด้านการนำจับ 6) ทศนคดีค่านิยมของประชาชน ยังไม่ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตี้ออลกอฮอล์ ยังมีค่านิยมการตี้ออลที่สัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของประเพณีวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดค่านิยมการตี้ออล และ เกิดนักตี้ออลหน้าใหม่โดยเฉพาะเด็กเยาวชน

³⁸ ชนกธิดา ศิริวัตร (2560). การห้ามโฆษณาเครื่องตี้ออลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย. สืบค้น 8 สิงหาคม 2563, จาก <file:///C:/Users/USER/Downloads/Documents/vol5-2-13.pdf>

³⁹ ดิเรก ควรสมาคม. (2560). มาตรการและการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้ออลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : กรณีศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 6(1), 53-76.

สำหรับการตอบสนองของประชาชนภายหลังจากมีนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ปรากฏในงานวิจัยของ พรหมปพร ลีวีโรจน์และคณะ (2559)⁴⁰ เรื่อง การยอมรับและการพัฒนานโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ อธิบายว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมตี้มแอลกอฮอล์เพื่อสังคมมากที่สุด และยอมรับนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในระดับมากที่สุดในทุกมาตรการ โดยนโยบายควบคุมการโฆษณา มีการยอมรับมากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายควบคุมการตี้ม หรือการจำหน่าย ส่วนนโยบายที่ยอมรับน้อยที่สุดคือ นโยบายควบคุมผู้ซื้อผู้ขาย สำหรับนโยบายบังคับใช้ในระดับชุมชน มีทั้งนโยบายระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ได้ข้อสรุป 4 นโยบาย คือ 1) ยอมรับนโยบายควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ 2) ยอมรับนโยบายควบคุมการตี้ม หรือจำหน่าย 3) ยอมรับนโยบายทางภาษี และ 4) ยอมรับการควบคุมการตี้มแอลกอฮอล์ในเยาวชน

สำหรับนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายแต่ยังคงเกี่ยวพันเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งนิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ (2559)⁴¹ ได้อธิบายถึงนโยบายสาธารณะในการควบคุมเครื่องตี้มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งมีพลังอำนาจขององค์กรธุรกิจอย่างมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินการของอุตสาหกรรมเครื่องตี้มที่มีแอลกอฮอล์ในฐานะองค์กรธุรกิจแล้ว หลักการทางด้านสาธารณสุขไม่สามารถแยกออกจากการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้ชัดเจนว่านโยบายต่างๆ ทางเศรษฐกิจในระดับนานาชาติมีการจำกัดความสามารถของชาติต่างๆ และของรัฐบาลท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ที่จะควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และปัญหาที่ตามมา และแทบจะไม่มีกรณีใดๆ ในระดับนานาชาติซึ่งจะเอื้อให้รัฐบาลต่างๆ มีความสามารถที่จะควบคุมปัญหาต่างๆ จากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ถึงแม้ว่าข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศและความตกลงด้านเศรษฐกิจจำกัดความสามารถของรัฐบาลที่จะดำเนินการมาตรการต่างๆ ในการควบคุมผลิตภัณฑ์เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ประเทศต่างๆ และองค์กรสุขภาพนานาชาติยังมีโอกาสและความเป็นไปได้มากมายที่จะลดอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ซึ่งในปัจจุบันอาจจะยังไม่ได้ใช้โอกาสเหล่านั้นอย่างเต็มที่เท่าที่ควร

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นข้างต้นผู้วิจัยได้ทราบถึงพรมแดนขององค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างมากเนื่องจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายในรูปแบบที่แตกต่างไป ทั้งนี้รวมถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแอลกอฮอล์ในทุกมิติซึ่งความสำเร็จและความล้มเหลวจะนำไปสู่การสร้างการยอมรับหรือปฏิเสธของประชาชนและผู้ประกอบการ ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยฉบับนี้จะหาข้อแตกต่างและต่อยอดองค์ความรู้ดังกล่าวเพื่ออธิบายประเด็นเรื่องนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในมุมมองที่ครอบคลุมและหลากหลายมากขึ้นอันอยู่ภายใต้บริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

⁴⁰ พรหมปพร ลีวีโรจน์และคณะ. (2559). การยอมรับและการพัฒนานโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 10(22), หน้า 28-38.

⁴¹ นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2559). นโยบายสาธารณะในการควบคุมเครื่องตี้มที่มีแอลกอฮอล์. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*. 2(1), 80-93.

ประเด็นที่ 2 เรื่องผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยในประเด็นผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้เป็นกรอบในการนำไปสู่การอภิปรายเนื้อหาของวัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งข้อสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในประเด็นเรื่องการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากความไม่ชัดเจนทางด้วยกฎหมาย โดยอัครเดช มณีภาค (2554)⁴² ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้มาตรการจำหน่ายเครื่องตีมที่มีแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษา ซึ่งอธิบายถึงปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณสถานศึกษา มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณสถานศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์เกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณสถานศึกษา ทั้งนี้รวมถึงผลกระทบ/ผลเสียที่ได้รับจากการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณสถานศึกษา โดยผลการศึกษาปรากฏว่าการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 นั้นไม่มีความชัดเจน และขาดมาตรการบังคับที่จะทำให้เกิดผลตามกฎหมายอย่างเพียงพอ ไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่การรับรู้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน ตลอดจนการดำเนินคดีขาดการเข้มงวดจนไม่สามารถควบคุมบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้จริง ทั้งนี้ในมุมมองผู้ประกอบเมื่อมีการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ทำให้ผู้ประกอบการเริ่มปรับตัวและส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดจากการประกอบกิจการ ฉะนั้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของการออกกฎหมายเกี่ยวกับแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ยังพบว่าผลของมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีความชัดเจนส่งผลทำให้ผู้ประกอบการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายในการโฆษณาหรือเพิ่มยอดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์หลากหลายรูปแบบ ซึ่ง อมรินทร์ ศรีมณี (2560)⁴³ อธิบายผ่านงานวิจัย คือ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางการตลาดในการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ซึ่งอธิบายถึงกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางการตลาดในการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์และปัญหาที่เกิดจากกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางการตลาดในการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปัญหาการโฆษณาในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ผ่านพนักงานส่งเสริมการจำหน่ายทั้งสาวเชียร์เปียร์และพนักงานผู้หญิงที่นั่งบริการร่วมโต๊ะเป็นเพื่อนคุยและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2546 มาตรา 3(2) และปัญหาการส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ผ่านป้ายสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์สินค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ตาม

⁴² อัครเดช มณีภาค.(2554). ปัญหาการบังคับใช้มาตรการจำหน่ายเครื่องตีมที่มีแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษา. *วารสารจันทร์เกษมสาร*. 17(32), 38-48.

⁴³ อมรินทร์ ศรีมณี.(2560). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางการตลาดในการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์. สืบค้น 2 มีนาคม 2563 , จาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5327>

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 และปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการ
ลงโทษ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 43

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากผลกระทบในเชิงกฎหมายและนโยบายแล้วในประเด็นเกี่ยวกับ
ผู้ประกอบการเองก็ได้รับผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจโดย
สายย่น นิชาพรสกุลและคณะ (2550)⁴⁴ ได้วิเคราะห์ผลการวิจัยในประเด็นเรื่อง ผลกระทบและแนวทางการ
ปรับของร้านสะดวกซื้อจากปัจจัยภายนอกของกรณีศึกษามาตรการของภาครัฐที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มที่มี
ส่วนผสมของแอลกอฮอล์ โดยเป็นการศึกษาผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ได้รับประโยชน์จากการ
เปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐที่มีการบังคับ
ใช้คำสั่งห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ จากมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ
ร้านสะดวกซื้อที่ตั้งอยู่ในปั้มน้ำมันซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจการค้าปลีกที่ประกอบกิจการในสถานที่ห้ามจำหน่าย พบว่า
ร้านสะดวกซื้อที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในปี 2549 คือร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven เนื่องจากเป็นผู้ประกอบการ
ที่มีจำนวนสาขามากกว่าร้านสะดวกซื้อรายอื่น ดังนั้นร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven จำต้องนำกลยุทธ์ต่างๆเกี่ยวกับ
สินค้าและบริการ ราคา ทำเลที่ตั้ง และกิจกรรมส่งเสริมการขาย (4P's) การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer
Relationship Management) ตลอดจนการบริหารกลุ่มสินค้า (Category Management) และพฤติกรรม
ผู้บริโภค มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกลยุทธ์ในการแข่งขันและปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลที่ส่งผล
กระทบต่อยอดขายสำหรับร้านสะดวกซื้อที่ตั้งอยู่ในปั้มน้ำมัน ซึ่งเป็นทั้งอุปสรรคและโอกาสให้บริษัทได้ใช้เป็น
แนวทางในการหากลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน

ทั้งนี้ประเด็นเรื่องช่องโหว่ของกฎหมายยังส่งต่อการประกอบการโดยขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่ง
ยุทธพล บุญเกิด (2553)⁴⁵ อธิบายถึงงานวิจัยเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ศึกษาเฉพาะกรณีการควบคุมสถานที่ โดยมุ่งอธิบายถึงปัญหาทางกฎหมายใน
การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 โดยเฉพาะในส่วนของการควบคุมสถานที่
การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามที่
รัฐบาลได้วางนโยบายในการแก้ไขปัญหายังไม่มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลที่ชัดเจน การบังคับใช้กฎหมาย
พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ไม่สามารถที่จะควบคุมปัญหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์
และตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ ด้วยเหตุจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายประการ ทั้งจากตัวบท
กฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ สภาพแวดล้อมของสังคมในแต่ละภูมิภาค วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม
ท้องถิ่นชนบทและสังคมเมืองที่มีความแตกต่างกัน ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในการบังคับใช้กฎหมาย
ให้มีความเสมอภาค ยุติธรรม และทัดเทียมกันในสังคม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้
ความเข้าใจ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รวมถึงนโยบายของรัฐยังมีประเด็นปัญหาตามนโยบายเปิดประเทศ
เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ แนวมาตรการต่างๆ ที่รัฐออกมาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังไม่มีผลการปฏิบัติอย่างจริงจัง

⁴⁴ สายย่น นิชาพรสกุลและคณะ .(2550). ผลกระทบและแนวทางการปรับของร้านสะดวกซื้อจากปัจจัยภายนอกของ
กรณีศึกษามาตรการของภาครัฐที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์. สืบค้น 3 มีนาคม 2562, จาก [http://
http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/261780](http://http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/261780)

⁴⁵ ยุทธพล บุญเกิด.(2553). ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ศึกษา
เฉพาะกรณีการควบคุมสถานที่. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 65.

และต่อเนื่อง การมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 พระราชบัญญัติ
จรรยาบรรณ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2535 พระราช- บัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.
2546 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2546 เป็นต้น แต่กฎหมายเหล่านี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่ลดการบริโภค
และรักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่อย่างใด การบังคับใช้กฎหมายยังมี
ผลประโยชน์แอบแฝงของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะอย่างยิ่งตาม
สถานบันเทิง ผับ บาร์ต่างๆ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้บริโภค รวมถึงผู้ประกอบการในสถานบริการ
ต่างๆ ที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงไม่มีความเกรงกลัวต่อบทบาทกฎหมายที่จะลงโทษต่อผู้ที่ฝ่าฝืนแต่อย่าง
ใด จากผลของการศึกษานี้ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจโทษและพิษภัยของการดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงการบังคับใช้ พระราชบัญญัติควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 รวมถึงบทกำหนดโทษ ที่กำหนดไว้ทั้งโทษจำคุก และโทษปรับ และควรมีการ
ลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้ที่ฝ่าฝืนตามบทบัญญัติดังกล่าว สำหรับศรีรัช ลอยสมุทร (2561)⁴⁶ ได้เพิ่มเติม
ผลการวิจัยของยุทธพล บุญเกิด (2553)⁴⁷ และฉายภาพสะท้อนให้เห็นว่าการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
รัฐที่ไม่มีความชัดเจนส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจหรือสถานประกอบการ ผ่านการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษา
สถานการณ์ การติดตามการเปลี่ยนแปลงหลังการบังคับใช้กฎหมายและผลกระทบของร้านเหล้ารอบ
สถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาค โดยมุ่งอธิบายสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้นของร้านเหล้ารอบสถานศึกษา ภายหลังการประกาศคำสั่ง คสช. ที่22/2558 และผลกระทบของร้าน
เหล้ารอบสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีร้านเหล้ารอบสถานศึกษาในรัศมีไม่เกิน 10 กิโลเมตรยกเว้น
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ(ประสานมิตร) สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงสูง คือ มีร้านเหล้าจำนวนมากเกิน 10
ร้าน มีจำนวน 5 สถานศึกษา ร้านเหล้ารอบสถานศึกษากระทำการผิดกฎหมายโดยใช้ Social media เพื่อ
ส่งเสริมการขาย กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษามีสถานศึกษาที่ไปดื่มบ่อยที่สุดคือ ร้าน
เหล้าใกล้สถานศึกษา การบังคับใช้กฎหมายในด้านการควบคุมแหล่งจำหน่ายได้ผลสำเร็จในด้านจำนวนร้าน
เหล้าลดลงร้อยละ 20- 50 ในหลายพื้นที่ แต่ยังคงมีร้านเหล้าในรัศมี 300 เมตรอยู่ในบางพื้นที่คิดเป็นร้อยละ
31ผลกระทบของร้านเหล้า พบว่า มีผลกระทบทั้งต่อสถานศึกษาในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบสถานศึกษา
ให้ปลอดภัย มีผลต่อชุมชนใกล้เคียงร้านเหล้าในด้านความสงบสุขของที่พักอาศัยและมีผลต่อทัศนคติของวัย
เรียนในด้านการมองว่าการมีร้านเหล้ารอบสถานศึกษาเป็นสิ่งปกติของสังคมไทยและคัดค้านกฎหมายที่ควบคุม
ร้านเหล้ารอบสถานศึกษา

จากประเด็นในการสร้างกรอบพรมแดนความรู้ผ่านวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในทฤษฎี
ของผู้วิจัยมองว่าผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจมี 2
ประเด็นคือ 1.ผลกระทบในเชิงข้อกฎหมายและนโยบายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีความชัดเจน
จนนำไปสู่การซื้อปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและก็นำไปสู่ผลกระทบด้านลบต่อบริเวณให้เคียงกับแหล่งจำหน่าย
แอลกอฮอล์ 2.ประเด็นเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของร้านค้า ผับ

⁴⁶ ศรีรัช ลอยสมุทร (2561).“การศึกษาสถานการณ์ การติดตามการเปลี่ยนแปลงหลังการบังคับใช้กฎหมายและผลกระทบของ
ร้านเหล้ารอบสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาค”, *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*
มหาวิทยาลัยมหิดล. 4(3), 417-430.

⁴⁷ ยุทธพล บุญเกิด.(2553). *ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ศึกษา
เฉพาะกรณีการควบคุมสถานที่*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.

บารในการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนนำมาสู่ผลกระทบในเชิงสังคม ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยฉบับนี้จึงนำองค์ความรู้ที่ได้จาก 2 ประเด็นข้างต้นไปเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้

ประเด็นที่ 3 เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเด็นเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยต้องการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ผ่านมาว่าภายหลังจากการขยายตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำไปสู่ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขอย่างไร งานของสุริยา ช้องเสนาะ (2558)⁴⁸ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ร้านเหล้ารอบมหาวิทยาลัย : แนวทางแก้ไข โดยกล่าวถึงสถานการณ์ร้านเหล้ารอบมหาวิทยาลัยที่เป็นปัญหาและต้องได้รับการแก้ไขเนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้และเสริมสร้างสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับร้านเหล้ารอบมหาวิทยาลัยมีผู้ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญจำนวน 3 ฝ่าย คือ นักศึกษา ผู้ประกอบธุรกิจและหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้ โดยข้อเสนอแนะเพื่อควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของกำหนดระยะห่างหรือรัศมีของการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัย เช่น 500 เมตร หรือ 1 กิโลเมตร เป็นต้น การกำหนดเขตปลอดร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (โซนนิ่ง) บริเวณรอบสถานศึกษา และการขอใบอนุญาตในการจำหน่ายแอลกอฮอล์ต้องมีกฎเกณฑ์เคร่งครัดหากฝ่าฝืนต้องถูกยึด ใบอนุญาต 2) เพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ ร่างกาย สติปัญญา และผลกระทบของด้านอื่น ๆ เข้าในหลักสูตรการศึกษา 3) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมมุ่งใจให้รางวัลแก่นักศึกษาที่ทำประโยชน์ในการแก้ปัญหาร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสร้างวัฒนธรรมภายในสถานศึกษาให้ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้าสังคมโดยไม่จำเป็นต้องดื่มแอลกอฮอล์ 4) ควบคุมเวลาเปิดและปิดร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ให้เร็วขึ้น นอกจากนั้นควรห้ามการโฆษณาและการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อต่าง ๆ ที่นักศึกษาเข้าถึงได้ง่าย อาทิ สื่อทางอินเทอร์เน็ต ทางทีวี หนังสือพิมพ์ที่แจกฟรี หรือนิตยสารที่ได้รับความนิยมของวัยรุ่นนักศึกษา เป็นต้น

ทั้งนี้ในเชิงมาตรการของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์งานวิจัยของ วรานันต์ ตันติเวทย์และคณะ (2557)⁴⁹ เรื่องเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยร้านเหล้า (Alcoholic Economics) โดยมุ่งอธิบายปัญหาร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา ผลการวิจัยมีการนำเสนอ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา กล่าวคือ 1). การนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์โดยอาศัยหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) เป็นกลไกประยุกต์ร่วมกับมาตรการเดิมที่บังคับใช้อยู่ เช่น ภาษีมลพิษ และระบบการวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงผ่านเครื่องมือต่างๆ (2) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ได้มีการกล่าวถึงข้อเสนอแนะที่มีการบูรณาการองค์ความรู้ภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมระหว่างภาคประชาสังคม หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน ซึ่ง

⁴⁸ สุริยา ช้องเสนาะ. (2560). *ร้านเหล้ารอบมหาวิทยาลัย: แนวทางแก้ไข*. สืบค้น 3 มีนาคม 2562, จาก <http://www.library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/.../Hi2558-054.pdf>

⁴⁹ วรานันต์ ตันติเวทย์และคณะ. (2557). เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยร้านเหล้า (Alcoholic Economics). *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา*. 1(1), 84-95.

สมพงษ์ จันทรชอนแก่น (2560)⁵⁰ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษา: อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่ามิข้อเสนอแนะและแนวทาง คือ 1). รูปแบบในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ 2). การวิเคราะห์ปัญหาสาธารณสุขของชุมชน และจัดตั้งภาคีเครือข่ายการดำเนินงานที่เป็นทุนทางสังคมในพื้นที่ได้ 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาควิชาการ ภาคประชาชนและสังคม ภาครัฐและการเมือง 3). การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุร่วมกันของชุมชน คือประชาชนลด ละ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสุขภาพและสังคมที่ดีขึ้น และ 4). ประชาคมกำหนดและคัดเลือกมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน คือ ลดโอกาส ลดการเข้าถึง และลดพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำไปสู่การประกาศใช้และเผยแพร่ในชุมชน ตลอดจนมีการนำรูปแบบในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชนแบบมีส่วนร่วม การสนับสนุนการดำเนินงานภาคประชาชนโดยภาคีเครือข่ายภาควิชาการ ภาครัฐและการเมือง ทั้งองค์ความรู้วิชาการ ทรัพยากร การร่วมติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการชุมชน และการถอดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้งานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย (2561)⁵¹ ได้ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการจัดพื้นที่ในการควบคุมการดื่มและจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านงานวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรการการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนของผู้ประกอบการร้านค้าโดยรอบสถานศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่ามีแก้ไขแก้ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยจัดทำมาตรการจำกัดและการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนรอบบริเวณสถานศึกษาโดยการจัดระเบียบพื้นที่ตั้งร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการจัดโซนนิ่งและมาตรการป้องกันด้วยการลงนามความร่วมมือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาและครอบครัวมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

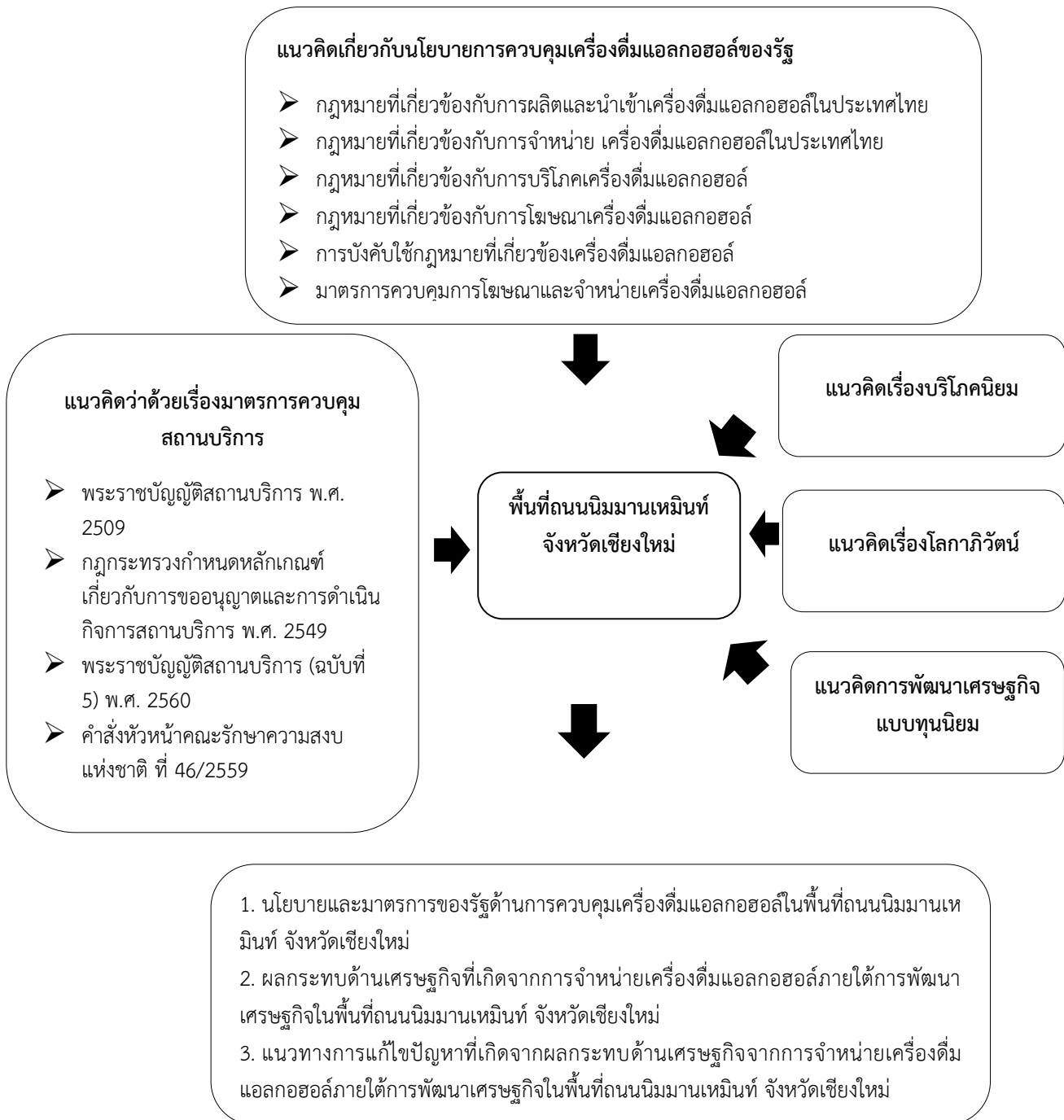
จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่างานวิจัยที่ผ่านมาให้ความสำคัญในการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยมุ่งไปที่การสร้างมาตรการทางกฎหมายและเน้นการบังคับใช้ แต่อย่างไรนั้นนอกเหนือจากการบังคับใช้แล้วในงานวิจัยยังได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน เอกชน และหน่วยงานรัฐ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยฉบับนี้จึงใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

---

⁵⁰ สมพงษ์ จันทรชอนแก่น. (2560). การพัฒนารูปแบบการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษา: อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม, *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*, 24(3), 30-41.

⁵¹ พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. (2561). การพัฒนามาตรการการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนของผู้ประกอบการร้านค้าโดยรอบสถานศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพ*, 6(3), 525 – 536.

2.7 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการทำวิจัยเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดีเซลแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดว่าด้วยเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดีเซลแอลกอฮอล์และแนวคิดว่าด้วยเรื่องมาตรการควบคุมสถานบริการของรัฐมาเป็นกรอบในการอธิบายโดยมุ่งศึกษาประเด็นตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยฉบับนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดีเซลแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แนวคิดเรื่องปริมาณการจราจร และแนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์เข้ามา

อธิบายเพื่อชี้ให้เห็นปรากฏการณ์เรื่องการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อโลกยุคปัจจุบันจนนำมาสู่วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ว่าด้วยเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจและนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยเรื่อง นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอถึงประเด็นนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำไปสู่การค้นหาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการแสดงหาคำตอบประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์การซื้อและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์มีทั้งการสุ่มตัวอย่างในรูปแบบแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Work)

3.1 ขั้นตอนในการดำเนินวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเอกสาร หนังสือ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในประเด็นนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ รวมถึงสัมภาษณ์เพิ่มเติมเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องสถาบันการศึกษา ชุมชน และประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือการวิจัยจาก เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องสถาบันการศึกษา ชุมชน และประชาชน โดยแบ่งออกเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยโดยส่วนที่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกำหนดการใช้แบบสอบถามทั้งหมด 300 ชุด ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากประชาชนทั่วไป นักศึกษาและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานการณ์การซื้อและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงแสดงข้อมูลทางสถิติ เช่น ตัวเลขรายได้การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และรายได้จากการการท่องเที่ยวของพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2549 ทั้งนี้รวมถึงแนวโน้มการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยคาดการณ์ไปถึงการเติบโตของการท่องเที่ยวในเชียงใหม่สัมพันธ์กับการจำหน่ายแอลกอฮอล์และท้ายสุดสามารถหาสัดส่วนของธุรกิจที่มีแอลกอฮอล์และไม่มีแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ได้ ส่วนการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยสัมภาษณ์จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน

นำมาซึ่งข้อมูล คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 4 ประมวลผลจากข้อมูลทั้งในแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์และเขียนรายงาน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

(1) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ในเส้นทางถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ การเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างในที่นี่ใช้วิธีการการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งหมด 300 ชุด มีดังนี้

- กลุ่มนักศึกษาที่ใช้บริการ 100 คน
- กลุ่มนักท่องเที่ยว 100 คน
- กลุ่มประชาชนทั่วไป 100 คน

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria) คือ กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ในเส้นทางถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งชายและหญิง และมีความสมัครใจในการให้ข้อมูล

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) คือ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติในเส้นทางถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งชายและหญิง ที่ไม่สามารถสื่อสารกันเข้าใจ

(2) การพัฒนาแบบสอบถาม ประมวลผลจากข้อมูลจากแบบสอบถามเบื้องต้น ทำการ pre test เยาวชนในพื้นที่จำนวน 30 คน แล้วแก้ไขปรับปรุงจนได้แบบสอบถามตามภาคผนวก

(3) วิธีการเก็บข้อมูล ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย นักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ในเส้นทางถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการการเก็บข้อมูลแบบกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์นักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไปที่มีประเด็นน่าสนใจ

2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน
- นายอำเภอเมืองเชียงใหม่ 1 คน
- นายกเทศมนตรี 1 คน
- นักการเมืองท้องถิ่น 1 คน
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอเมืองเชียงใหม่ 1 คน
- สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน
- สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ 1 คน

▪ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ เจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ	1 คน
▪ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเข้าเที่ยวและมัคคุเทศก์สาขาภาคเหนือ	1 คน
▪ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่	1 คน
▪ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่	1 คน

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

2. กลุ่มภาคธุรกิจ

ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในการเก็บข้อมูลโดยให้ความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) และใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ได้แก่

▪ ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่	1 คน
▪ เครือข่ายธุรกิจจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	5 คน
▪ เครือข่ายธุรกิจสถานบันเทิง	5 คน
▪ กลุ่มนายทุนในธุรกิจประเภทการท่องเที่ยว	5 คน
▪ กลุ่มนายทุนท้องถิ่นในธุรกิจประเภทการบริการและการคมนาคมขนส่ง	5 คน

ในการที่ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยเริ่มจากผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) ได้แก่ ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ แล้วหลังจากนั้นก็ให้ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ แนะนำไปยังเครือข่ายธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้มาซึ่งข้อมูลในการสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

3. ภาคประชาสังคม

ภาคประชาสังคมผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีดังนี้

▪ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ภาคเหนือตอนบน	1 คน
▪ ชมรมสร้างเสริมสุขภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1 คน
▪ เครือข่ายงดเหล้าจังหวัดเชียงใหม่ (สคล.)	1 คน
▪ เครือข่ายรณรงค์ป้องกันภัยแอลกอฮอล์ เชียงใหม่	1 คน

3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์

(Interview form) ตามพื้นที่ศึกษาคือ ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกออกเป็นแนวคำถาม การสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องแนวคำถามการสัมภาษณ์ ภาคประชาสังคม แนวคำถาม การสัมภาษณ์ กลุ่มธุรกิจ ทั้งนี้รวมไปถึงการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) อุปกรณ์ในการถ่ายภาพ บันทึกเสียง และการจดบันทึก

1. เครื่องมือวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวผู้วิจัยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามเชิงสำรวจความคิดเห็น (Survey questionnaire sample) และทำการเก็บข้อมูลแบบกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) คือ นักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ในเส้นทางถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ชุด โดยแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ศาสนา
- 4) อาชีพ
- 5) ระดับการศึกษา
- 6) รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating scale) มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ (ความคิดเห็น)	คะแนน
เห็นด้วย	3
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	1

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ตามเกณฑ์คะแนนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ดังนี้

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด		
<hr/>		
จำนวนชั้น		
$= \frac{3-1}{3} = 0.66$		
ระดับคะแนน		ความหมาย
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.33 - 3.00	เห็นด้วย
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.32	ไม่แน่ใจ
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66	ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating scale) มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ (ความคิดเห็น)	คะแนน
เห็นด้วย	3
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	1

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (x) ตามเกณฑ์คะแนนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.33 - 3.00	เห็นด้วย
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.32	ไม่แน่ใจ
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66	ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 4 ประสพการณ์และผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย

- ท่านเคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อะไรบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(เลือกได้ 1 ข้อ)
- ท่านเริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกตอนอายุเท่าไร
- ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยแค่ไหน
- จำนวนเงินที่ท่านใช้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเดือน
- สถานที่ในดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ท่านเคยเห็นสิ่งเหล่านี้ในชุมชนหรือไม่ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตอนที่ 5 ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating scale) มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ (ความคิดเห็น)	คะแนน
เห็นด้วย	3
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	1

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (x) ตามเกณฑ์คะแนนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.33 - 3.00	เห็นด้วย
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.32	ไม่แน่ใจ
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66	ไม่เห็นด้วย

2. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์โดยให้ได้ข้อมูลในการทำวิจัยอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผ่านโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ดังนี้

■ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการสัมภาษณ์การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคำถามดังนี้

1. ประเด็นด้านนโยบาย

- นโยบายด้านการดำเนินการส่งเสริมอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบันเทิงหรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีหรือไม่ อย่างไร
- นโยบายด้านการควบคุมอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบันเทิง หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (และถนนนิมมานฯ) มีหรือไม่ อย่างไร
- รูปแบบการนำนโยบายข้างต้นมาใช้ในการปฏิบัติจริง

2. ประเด็นด้านการควบคุม

- การตรวจตรา การควบคุมเป็นไปในรูปแบบใด
- ผลการควบคุม

3. ประเด็นการป้องกันปัญหาอันเกิดจากดำรงอยู่ของสถานบันเทิงหรือการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานฯ

- ปัญหาหรือไม่ อย่างไร

- แนวทางการป้องกันและแก้ไข
- ความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการดำเนินการของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานา

2. กลุ่มภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม

ทั้งนี้เพื่อให้มาซึ่งข้อมูลในการสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานาเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานาเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่โดยมีแนวคำถามดังนี้

- ผลประกอบการก่อนและหลังการใช้นโยบายการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ผลประกอบการเปรียบเทียบ 5 ปีย้อนหลังกับปัจจุบัน (เพิ่มขึ้น หรือลดลง เพราะเหตุใด)
- รูปแบบการดำเนินธุรกิจ (เครือข่าย หรือเดี่ยว หรืออื่นๆ)
- ผลกระทบของการดำรงอยู่ของสถานประกอบการในพื้นที่ถนนนิมมานา ต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา ดังนี้

1.1 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก บันทึกเสียง และถ่ายภาพ

1.2 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกำหนดการใช้แบบสอบถามทั้งหมด 300 ชุด ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากประชาชนทั่วไป นักศึกษาและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานการณ์การซื้อและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานาเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

1.4 การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) การสังเกตสภาพของถนนนิมมานาเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับนโยบายของรัฐในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ถนนนิมมานาเหมินท์ให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจ โดยข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และเขียนในงานวิจัยฉบับนี้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบไปด้วยหนังสือ ตำราวิชาการต่างๆ วิทยานิพนธ์ บทความจากวารสาร และเอกสารราชการจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมสรรพสามิต และหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องอื่นๆ รายงานข่าวต่างๆ ทั้งจากไทย และต่างประเทศ ทั้งนี้รวมถึงหนังสือตำราทางวิชาการ เช่น โครงการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฐานข้อมูลหอสมุดมหาวิทยาลัย หนังสือวิชาการต่างๆ สรุปล่าวจากสื่อมวลชน เช่นหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แจกแจงความถี่โดยการหาจำนวนร้อยละ (Percentage) ของแต่ละคำตอบ ทั้งนี้รวมถึงการใช้ค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แสดงการกระจายข้อมูล จากโปรแกรม SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพอาศัยข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) รวมถึงข้อมูลเพิ่มเติมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key person) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกันเพื่อที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไปวิเคราะห์ จากนั้นนำสู่การนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งเป็นการเขียนอธิบายและให้ความละเอียดของเนื้อหาและสิ่งที่ได้ค้นพบในงานวิจัยจนนำไปสู่การอภิปรายผลในส่วนสุดท้ายของงานวิจัยฉบับนี้ ทั้งนี้การเขียนนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะอ้างอิงบนฐานของวัตถุประสงค์ในการวิจัยของงานชิ้นนี้เป็นสำคัญ

บทที่ 4

นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

4.1 สถานการณ์เกี่ยวกับการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนน นิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งหมด 300 ชุด ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากประชาชนทั่วไป นักศึกษาและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานการณ์การซื้อและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

■ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1. แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	136 คน	45.3
หญิง	107 คน	35.7
LGBTQ (กลุ่มเพศทางเลือก) ⁵²	57 คน	19.0
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3, เพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และ LGBTQ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 ปี	62 คน	20.7
21 ปี	77 คน	25.7
22 ปี	29 คน	9.7

⁵² ตัวอักษรเหล่านี้ก็ย่อมาจาก

Lesbian เลสเบียน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน

Gay เกย์ คือผู้ชายที่ชอบผู้ชาย แต่บางคนก็กล่าวรวมว่าเป็นคนที่ชอบเพศเดียวกัน (homosexual)

Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง

Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง เรียกสั้นๆ ว่าทรานส์

Queer เควียร์เป็นการเรียกกว้างๆ หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามขนบสังคมทั่วไป ไม่จำกัดกรอบ

23 ปี	45 คน	15.0
24 ปี	32 คน	10.7
25 ปี	18 คน	6.0
26 ปี	18 คน	6.0
27 ปี	11 คน	3.7
28 ปี	3 คน	1.0
30 ปี	3 คน	1.0
50 ปี	1 คน	0.3
62 ปี	1 คน	0.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7, อายุ 20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7, อายุ 23 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0, อายุ 24 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7, อายุ 22 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7, อายุ 25 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0, อายุ 26 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0, อายุ 27 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7, อายุ 28 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1, อายุ 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1, อายุ 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และอายุ 62 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	231 คน	77.0
คริสต์	30 คน	10.0
อิสลาม	-	-
อื่นๆ	24 คน	8.0
ผู้ไม่ตอบข้อความ	15 คน	5.0
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 77.0, นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10, ศาสนาอื่นๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 และผู้ไม่ตอบข้อความ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10 คน	3.3
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	19 คน	6.3
ลูกจ้างทั่วไป	62 คน	20.7
นักเรียน/นักศึกษา	168 คน	56.0
อื่นๆ	41 คน	13.7

รวม	300 คน	100.0
-----	--------	-------

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ นักเรียน นักศึกษา จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0, ลูกจ้างทั่วไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7, ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7, ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7 คน	2.3
ปริญญาตรี	287 คน	95.7
สูงกว่าปริญญาตรี	6 คน	2.0
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 95.7, ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000	7 คน	2.3
5,001 - 10,000 บาท	135 คน	45.0
10,001 - 15,000 บาท	126 คน	42.0
15,001 - 20,000 บาท	31 คน	10.3
20,000 บาท ขึ้นไป	1 คน	0.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0, 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0, 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3, ต่ำกว่า 5,000 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และ 20,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

■ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อความที่ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความต่อไปนี้

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
1. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ดื่มได้	2.28	0.949	ไม่แน่ใจ

2. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาซื้อได้ง่าย	2.92	0.327	เห็นด้วย
3. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ซื้อได้	2.09	0.980	ไม่แน่ใจ
4. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำหน่ายในร้านขายของและร้านสะดวกซื้อทั่วไป	2.90	0.323	เห็นด้วย
5. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เข้ากลุ่มเพื่อง่าย	2.84	0.475	เห็นด้วย
6. สื่อโฆษณาทำให้มีการดื่มและจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.08	0.428	ไม่แน่ใจ
7. มีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.94	0.258	เห็นด้วย
8. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในถนนนิมมานเหมินท์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.81	0.428	เห็นด้วย
9. ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์มีการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.91	0.315	เห็นด้วย
10. การควบคุมการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเข้าสถานบันเทิงทำให้เศรษฐกิจไม่ดีหรือนักท่องเที่ยวลดลง	2.01	0.447	ไม่แน่ใจ
11. สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และอาชญากรรม ในพื้นที่ ถนนนิมมานเหมินท์	1.92	0.497	ไม่แน่ใจ
12. ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์เป็นที่นิยมของนักดื่มและนักท่องเที่ยวราตรี	2.85	0.381	เห็นด้วย
13. ถนนนิมมานเหมินท์มีความทันสมัยเนื่องจากมีร้านอาหาร ผับ และร้านจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นจำนวนมาก	2.49	0.507	เห็นด้วย
สรุปค่าเฉลี่ย	2.54	0.486	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ในประเด็น ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.486

ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้ ได้แก่ มีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ค่าเฉลี่ย 2.94), สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาซื้อได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย 2.92), ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์มีการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ค่าเฉลี่ย 2.91), สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำหน่ายในร้านขายของและร้านสะดวกซื้อทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.90), ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์เป็นที่นิยมของนักดื่มและนักท่องเที่ยวราตรี (ค่าเฉลี่ย 2.85), สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เข้ากลุ่มเพื่อง่าย (ค่าเฉลี่ย 2.84), นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในถนนนิมมานเหมินท์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ค่าเฉลี่ย 2.81), ถนนนิมมานเหมินท์มีความทันสมัยเนื่องจากมีร้านอาหาร ผับ และร้านจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นจำนวนมาก (ค่าเฉลี่ย 2.49), สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ดื่มได้ (ค่าเฉลี่ย 2.28), สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ซื้อได้ (ค่าเฉลี่ย 2.09), สื่อโฆษณาทำให้มีการดื่มและจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ค่าเฉลี่ย 2.08) การควบคุมการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

และการเข้าสถานบันเทิงทำให้เศรษฐกิจไม่ดีหรือนักท่องเที่ยวลดลง (ค่าเฉลี่ย 2.01) สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และอาชญากรรม ในพื้นที่ ถนนนิมมานเหมินท์ (ค่าเฉลี่ย 1.92)

- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 1 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ดื่มได้ มีค่าเฉลี่ย 2.28 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 2 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาซื้อได้ง่าย มีค่าเฉลี่ย 2.92 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 93.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 3 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ซื้อได้ มีค่าเฉลี่ย 2.09 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 4 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำหน่ายในร้านขายของและร้านสะดวกซื้อทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 2.90 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 5 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เข้ากลุ่มเพื่อนง่าย มีค่าเฉลี่ย 2.84 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 89.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 6 ในประเด็นสื่อโฆษณาทำให้มีการดื่มและจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ย 2.08 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 89.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 7 ในประเด็นมีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าเฉลี่ย 2.94 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 8 ในประเด็นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในถนนนิมมานเหมินท์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ย 2.81 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 95.5, ไม่แน่ใจ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 9 ในประเด็นในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์มีการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ย 2.91 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 10 ในประเด็นการควบคุมการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเข้าสถานบันเทิงทำให้เศรษฐกิจไม่ดีหรือนักท่องเที่ยวลดลง มีค่าเฉลี่ย 2.01 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 11 ในประเด็นสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และอาชญากรรม ในพื้นที่ ถนนนิมมานเหมินท์ มีค่าเฉลี่ย 1.92 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 12 ในประเด็นในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์เป็นที่นิยมของนักดื่มและนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 2.85 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 13 ในประเด็นถนนนิมมานเหมินท์มีความทันสมัยเนื่องจากมีร้านอาหาร ผับ และร้านจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นจำนวนมาก มีค่าเฉลี่ย 2.49 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3
- การรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อความ “ท่านมีการรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่”

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับการรับรู้
1. ณ ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.92	0.295	ทราบ
2. เมื่อถูกตรวจพบปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือด 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ถือว่ามีความผิดทางกฎหมายจราจรทางบกฉบับบังคับใช้ปัจจุบัน	2.46	0.550	ทราบ

3. ผู้ขับขีรถยนต์ ถ้าตรวจผลว่ามีปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแส มากกว่าเลือด 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะไม่ได้รับการคุ้มครองจาก ประกันภัยรถยนต์	2.08	0.661	ไม่แน่ใจ
4. โปสเตอร์รูปเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความผิด	2.42	0.701	ทราบ
5. ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์	2.92	0.261	ทราบ
6. ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเร่ขาย	2.36	0.743	ทราบ
7. ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัด โรงเรียน สถานที่ ราชการ	2.90	0.302	ทราบ
8. โทษในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทั้ง ปรับและจำคุก	2.76	0.454	ทราบ
สรุปค่าเฉลี่ย	2.60	0.496	ทราบ

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในประเด็น ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
ทราบหรือกับมีการรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.60 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) 0.496

ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็นท่านมีการรับรู้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
หรือไม่ ได้แก่ ณ ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ค่าเฉลี่ย 2.92), ห้ามมิให้ผู้ใดขาย
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.92), ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ในวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ (ค่าเฉลี่ย 2.92), โทษในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์มีทั้งปรับและจำคุก (ค่าเฉลี่ย 2.76), เมื่อถูกตรวจพบปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือด 50 มิลลิกรัม
เปอร์เซ็นต์ถือว่ามีความผิดทางกฎหมายจราจรทางบกฉบับบังคับใช้ปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 2.46), โปสเตอร์รูปเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์มีความผิด (ค่าเฉลี่ย 2.42), ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเร่ขาย (ค่าเฉลี่ย 2.36), และ
ผู้ขับขีรถยนต์ ถ้าตรวจผลว่ามีปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสมากกว่าเลือด 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะไม่ได้รับ
การคุ้มครองจากประกันภัยรถยนต์ (ค่าเฉลี่ย 2.08)

- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 1 ในประเด็น ณ ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับสุรา
และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ย 2.92 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อคำถามดังกล่าว
โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7, ไม่แน่ใจ
จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และไม่ทราบ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 2 ในประเด็นเมื่อถูกตรวจพบปริมาณแอลกอฮอล์ใน
เลือด 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ถือว่ามีความผิดทางกฎหมายจราจรทางบกฉบับบังคับใช้
ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 2.46 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อคำถามดังกล่าว โดยมีผู้ตอบ
แบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 146
คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 และไม่ทราบ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 3 ในผู้ขับขีรถยนต์ ถ้าตรวจผลว่ามีปริมาณ
แอลกอฮอล์ในกระแสมากกว่าเลือด 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ จะไม่ได้รับการคุ้มครองจาก
ประกันภัยรถยนต์ มีค่าเฉลี่ย 2.08 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อคำถามดังกล่าว

โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และไม่ทราบ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0

- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 4 ในโพสต์รูปเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความผิด มีค่าเฉลี่ย 2.42 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และไม่ทราบ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 5 ในห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 2.92 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 และไม่แน่ใจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 6 ในประเด็นห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเร่ขาย มีค่าเฉลี่ย 2.36 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และไม่ทราบ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 7 ในประเด็นห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ มีค่าเฉลี่ย 2.90 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 91.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และไม่ทราบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 8 ในโทษในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทั้งปรับและจำคุก มีค่าเฉลี่ย 2.76 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7และไม่ทราบ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3
- **ประสบการณ์และผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์**

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านเคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อะไรบ้าง” (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
1. สุรา	286 คน	34.9
2. เบียร์	281 คน	34.3
3. ไวน์	106 คน	12.9
4. วอดก้า	135 คน	16.5
5. อื่นๆ	2 คน	0.2
6. ไม่เคยดื่ม	10 คน	1.2
รวม	820 คน	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทสุร่าจำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9, เบียร์ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3, วอดก้า จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5, ไวน์ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9, อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 และไม่เคยดื่ม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ประเภทสุร่าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ท่านชอบดื่มมากที่สุด”

ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
1. โขจู	1 คน	0.3
2. เบียร์	129 คน	43.0
3. วอดก้า	23 คน	7.7
4. ไวน์	9 คน	3.0
5. สุร่า	110 คน	36.7
ผู้ไม่ตอบข้อความ	28 คน	9.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบดื่มสุร่าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0, สุร่า จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7, วอดก้า จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7, ไวน์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0, โขจู จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านดื่มสุร่าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. สนุก คลายเครียด	62 คน	19.3
2. ท้ายทาย เท่	3 คน	0.9
3. เข้ากลุ่มกับเพื่อน	175 คน	54.3
4. อายากลอง	12 คน	3.7
5. อร่อย ชื่นชอบรสชาติ	13 คน	4.0
6. มีสถานให้บริการอยู่ใกล้ๆ เข้าถึงง่าย	4 คน	1.2
7. สื่อโฆษณาจูงใจ	1 คน	0.3
8. มีคนชักชวน	45 คน	14.0
9. ทักคนคติ ค่านิยม	5 คน	1.6
10. ประเพณี พิธีกรรม	2 คน	0.6
รวม	322 คน	96.30

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่สำคัญทำให้ดื่มสุร่าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ เข้ากลุ่มกับเพื่อน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3, สนุก คลายเครียด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ

19.3, มีคนชักชวน จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0, อร่อย ขึ้นชอบรสชาติ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0, อยากลอง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7, ทศคนคติ ค่านิยม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6, มีสถานให้บริการอยู่ใกล้ๆ เข้าถึงง่าย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2, ท้ายทาย เทห์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9, ประเพณี พิธีกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6, และสื่อโฆษณาจูงใจ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านเริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุเท่าใด”

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
10 ปี	1 คน	0.3
12 ปี	1 คน	0.3
14 ปี	1 คน	0.3
15 ปี	10 คน	3.3
16 ปี	45 คน	15.0
17 ปี	41 คน	13.7
18 ปี	67 คน	22.3
19 ปี	84 คน	28.0
20 ปี	22 คน	7.3
6 ปี	1 คน	0.3
9 ปี	1 คน	0.3
ผู้ไม่ตอบข้อความ ⁵³	26 คน	8.7
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุ 19 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0, 18 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3, 16 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0, 17 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7, 20 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3, 15 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3, 10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3, 12 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3, 14 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3, 6 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3, 9 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และผู้ไม่ตอบข้อความ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อความ “ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยแค่ไหน”

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
1. นานๆ ที่ ตามโอกาส	20 คน	6.7
2. 2 – 3 เดือนครั้ง	10 คน	3.3

⁵³ สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้เลือกตอบคำถามนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตไว้ 3 ประการคือ 1.จำช่วงเวลาที่ยังไม่เริ่มเข้าสู่วงจรการดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ 2. เป็นบุคคลที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่แรก 3.ไม่ประสงค์จะตอบคำถามข้อนี้

3. เดือนละ 1 – 2 ครั้ง	74 คน	24.7
4. สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	177 คน	59.0
5. ตี๋มทุกวัน เกือบทุกวัน	9 คน	3.0
6. ผู้ไม่ตอบข้อคำถาม ⁵⁴	10 คน	3.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0, เดือนละ 1 – 2 ครั้ง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7, นานๆ ที่ตามโอกาส จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7, 2 – 3 เดือนครั้ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3, ตี๋มทุกวัน เกือบทุกวัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และผู้ไม่ตอบข้อคำถาม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อคำถาม “จำนวนเงินที่ทาน ใช้ตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ต่อเดือน”

จำนวนเงิน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เกิน 1,000 บาท	238 คน	79.3
2. 1,001 - 3,000 บาท	52 คน	17.3
3. 3,001 - 5,000 บาท	-	-
4. 5,001 – 10,000 บาท	-	-
5. มากกว่า 10,000 บาท	-	-
6. ผู้ไม่ตอบข้อคำถาม ⁵⁵	10 คน	3.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้จ่ายในตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เดือนละไม่เกิน 1,000 บาท จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 , 1,001 - 3,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และผู้ไม่ตอบข้อคำถาม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อคำถาม “สถานที่ในการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์” (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สถานบริการเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
1. Warm Up Cafe	270 คน	31.6
2. อินฟินิตี้	53 คน	6.2
3. ตะวันแดง มหาชน เชียงใหม่	122 คน	14.3
4. 5°C bar	1 คน	0.1
5. Rush Bar	60 คน	7.0

⁵⁴ สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้เลือกตอบคำถามนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตไว้ 3 ประการคือ 1.จำช่วงเวลาที่ยี่มเข้าสู่วงจรการตี๋มแอลกอฮอล์ไม่ได้ 2. เป็นบุคคลที่ไม่ตี๋มแอลกอฮอล์ตั้งแต่แรก 3.ไม่ประสงค์จะตอบคำถามข้อนี้

⁵⁵ สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้เลือกตอบคำถามนี้ คือ 1. เป็นบุคคลที่ไม่ตี๋มแอลกอฮอล์ตั้งแต่แรก 2. ไม่ประสงค์จะตอบคำถามข้อนี้

6. Café' CMBC	-	-
7. TWJ (ตั้งหวังเจ็ง)	26 คน	3.0
8. Living machine (ลิฟวิ้ง แมชชีน)	247 คน	28.9
9. Beer Lap (เบียร์ แล็บ)	72 คน	8.4
10. อื่นๆ	4 คน	0.5
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ Warm Up Cafe จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6, Living machine (ลิฟวิ้ง แมชชีน) จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9, ตะวันแดง มหาชน เชียงใหม่ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3, Beer Lap (เบียร์ แล็บ) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4, Rush Bar จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0, อินฟินิตี้ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2, TWJ (ตั้งหวังเจ็ง) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0, 5°C bar จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 และสถานที่อื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อคำถาม “ท่านเคยเห็นสิ่งเหล่านี้ในชุมชนหรือไม่” (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ป้ายห้ามดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	37 คน	6.9
2. ป้ายโฆษณาเชิญชวนดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	58 คน	10.8
3. ป้ายโฆษณาผับ ร้านเหล้า	281 คน	52.3
4. ป้ายประกาศระบุโทษของกฎหมายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	109 คน	20.3
5. สื่อโฆษณาที่บอกถึงโทษของสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	44 คน	8.2
6. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับปัญหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	4 คน	0.7
7. อื่นๆ	2 คน	0.4
8. ไม่มี	2 คน	0.4
รวม	537 คน	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยพบเห็นป้ายโฆษณาผับ ร้านเหล้า จำนวน 281 คิดเป็นร้อยละ 52.3, ป้ายประกาศระบุโทษของกฎหมายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3, ป้ายโฆษณาเชิญชวนดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8, สื่อโฆษณาที่บอกถึงโทษของสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2, ป้ายห้ามดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9, ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับปัญหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7, อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 และไม่มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4

ตารางที่ 4.17. แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกในประเด็นข้อคำถาม “ท่านคิดว่าสื่อใดส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด”

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1.การชักชวนจากบุคคลรอบข้าง	17 คน	5.7
2.ป้ายโฆษณาต่างๆ	1 คน	0.3
3. โปรโมชั่นลดราคา	8 คน	2.7
4. สื่อออนไลน์ต่างๆ	60 คน	20.0
5. อารมณ์ส่วนตัว	3 คน	1.0
6. ผู้ไม่ตอบข้อคำถาม ⁵⁶	211 คน	70.3
รวม	300 คน	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าสื่อที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ สื่อออนไลน์ต่างๆ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0, การชักชวนจากบุคคลรอบข้างให้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7, อารมณ์ส่วนตัว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0, โปรโมชั่นลดราคา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ป้ายโฆษณาต่างๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3, และผู้ไม่ตอบข้อคำถาม จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3

บทสังเคราะห์ จากข้อมูลเชิงปริมาณในประเด็นว่าด้วยเรื่อง “สถานการณ์เกี่ยวกับการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” โดยผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากผลของการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ดังนี้

ประการแรก ถนนนิมมานเหมินท์ ไม่ได้ลอยตัวอยู่อย่างอิสระโดยปราศจากการยึดโยงกับบริบทของสภาพแวดล้อมใกล้เคียง อาทิ ชุมชน มหาวิทยาลัย ศูนย์การค้า ศาสนสถาน รวมถึงร้านค้าและสถานบริการอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลของแบบสอบถามสะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งที่เป็นนักศึกษา นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ มีปฏิสัมพันธ์กับถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะการเป็นผู้ซื้อและใช้บริการที่มีความเกี่ยวข้องกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งข้อมูลเชิงตัวเลขในตารางข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่าถนนนิมมานเหมินท์เป็นที่เปิดและมีบทบาทในด้านกรเป็นย่านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยผู้คนที่มีทั้งไทยและต่างชาติ

ประการที่สอง ในขณะที่ถนนนิมมานเหมินท์เป็นย่านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ตัวของของถนนนิมมานเหมินท์ก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งแต่กลับมีความเป็นพลวัต (Dynamic) มีการพัฒนาเพื่อสอดคล้องกับอุปสงค์ (Demand) ของนักท่องเที่ยวและผู้คนที่ใช้บริการ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าถนนนิมมานเหมินท์จึงมีการโฆษณาดึงดูดผู้ที่ใช้เงินในพื้นที่ในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ผับ ร้านขายเสื้อผ้าแฟชั่น ชนาคาร และธุรกิจอื่นๆ สำหรับเรื่องสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นิมมานเหมินท์ก็ได้ชื่อว่าเป็นย่านที่มีชื่อเสียงที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ในการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีผับบาร์ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งปลีกและส่ง เกิดขึ้นและแตกดับสลับหมุนเวียนกันไปตามสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

ประการที่สาม ความนิยมและความมีชื่อเสียงของถนนนิมมานเหมินท์ ถูกออกแบบโดยอำนาจด้านกฎหมายซึ่งอยากกล่าวได้ว่า การเติบโตและความมั่งคั่งที่เกิดในถนนนิมมานเหมินท์มีที่มาที่ไป โดยเฉพาะ

⁵⁶ สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้เลือกตอบคำถามนี้ 1. เป็นบุคคลที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่แรก 2. ไม่ประสงค์จะตอบคำถามข้อนี้

การมีกฎหมายในการควบคุมและจัดระเบียบพื้นที่ให้สอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่และให้ง่ายต่อการดูแลและรวมถึงการจัดเก็บภาษี เช่น การจัดโซนนิ่ง การจัดระเบียบร้านค้าแผงลอย การควบคุมการโฆษณาเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมร้านค้าและผู้ซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมเส้นทางการเดินรถ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่านิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่จริงแต่ในขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่มีการใช้อำนาจทางกฎหมายของรัฐอย่างเข้มข้นเช่นกัน

4.2 บทบาทภาครัฐต่อสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่นิมมานเหมินท์

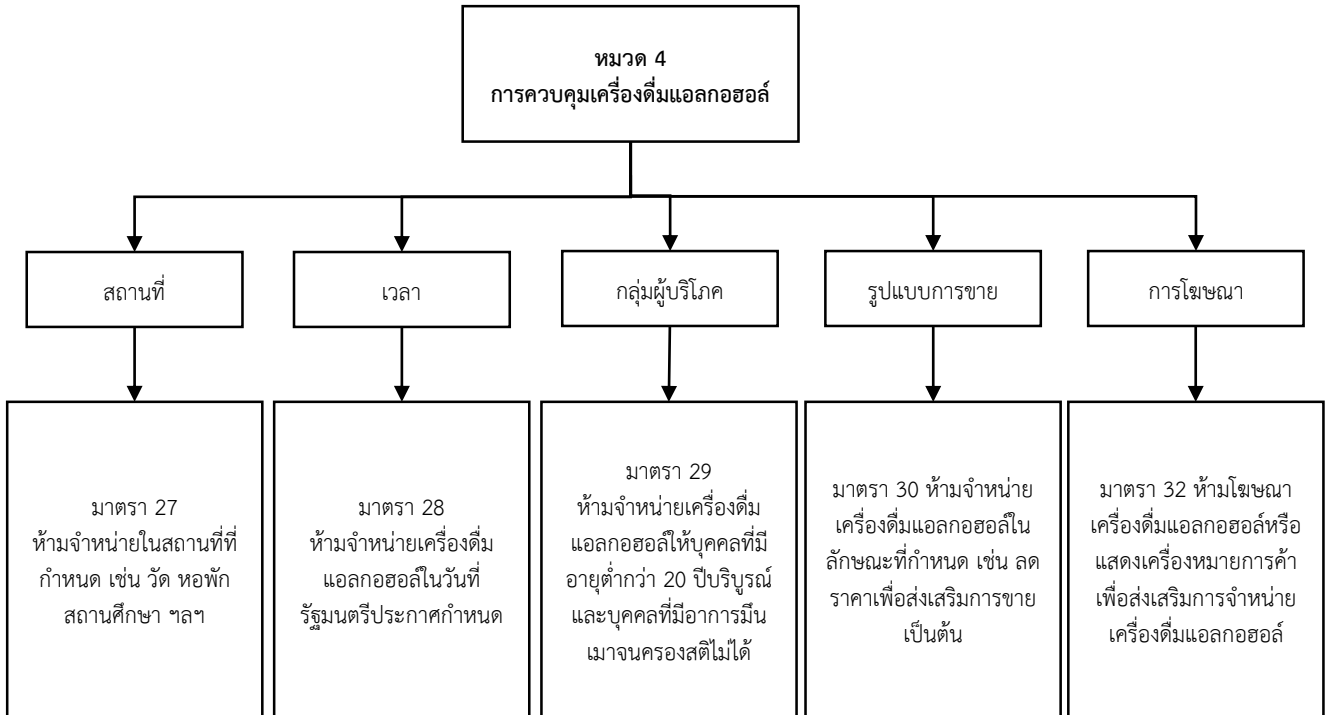
บทบาทภาครัฐของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสถานประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสถานบันเทิงคือการรับเอานโยบายจากรัฐส่วนกลางมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กล่าวได้ว่า เป็นรูปแบบการทำงานจากบนลงล่าง ทั้งนี้ ในพื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ที่ได้รับความยืดหยุ่นจากหน่วยงานภาครัฐ

4.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจุบันการดำเนินการด้านการควบคุมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยใช้กฎหมายร่วมกันสองฉบับ นั่นคือพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ภายใต้สังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัตินี้ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 22/2558 เรื่องมาตรการในควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานประกอบการ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีกฎหมายเฉพาะของตนเองประกอบด้วย เช่น กรมสรรพสามิตจะดำเนินการควบคุมสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายสองฉบับข้างต้น และมีกฎหมายเฉพาะที่ดำเนินการเรื่องการขออนุญาต และการเก็บภาษีเพิ่มเติม เป็นต้น

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ มีนัยยะถึงการไม่ส่งเสริมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การห้ามการสื่อสารการตลาดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การห้ามโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในสถานประกอบการ หรือเผยแพร่การส่งเสริมการขายแสดงสินค้า หรือจัดสนับสนุนให้มีกิจกรรมพิเศษและมีการตลาดแบบตรง เป็นต้น ด้านการควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ได้กำหนดการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ทั้งหมด 5 ด้าน⁵⁷ ดังภาพ 4.1

⁵⁷ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 หมวด 4

ภาพที่ 4.1 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

ภาพที่ 4.1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 โดยหมวด 4 ว่าด้วยการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 5 มาตราที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ จัดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ดังแผนภาพซึ่งสามารถขยายความได้ดังต่อไปนี้ 1.การควบคุมด้านสถานที่ มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่รัฐกำหนดไว้ ได้แก่ วัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีทางศาสนา หอพัก สถานศึกษา สถานีบริการน้ำมัน สถานที่ราชการ สวนสาธารณะที่ทางราชการจัดไว้สำหรับบริการประชาชน และสถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ 2.การควบคุมด้านเวลา ตามมาตรา 28 กำหนดให้มีการห้ามจัดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใดๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้ และบทบัญญัติวรรคหนึ่งมีให้ใช้บังคับการขายของผู้ผลิตนำเจ้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา 3.การควบคุมกลุ่มผู้บริโภค ตามมาตรา 29 ห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และบุคคลที่มีอาการเมาจนไม่สามารถทรงสติได้ 4. การควบคุมรูปแบบการจัดจำหน่าย ตามมาตรา 30 ระบุให้ไม่อนุญาตจัดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในรูปแบบ ดังนี้ ขายโดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติ ขายโดยการเร่ขาย การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย การให้หรือเสนอสิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์ที่เป็นการตอบแทนผู้ซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และแจก แถมหรือแลกเปลี่ยนเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กับสินค้าอื่นเพื่อเป็นการจูงใจสาธารณะชนบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และ 5.การควบคุมการโฆษณา ตามมาตรา 32 ว่าด้วยการห้ามไม่ให้สถานประกอบการหรือผู้ใดทำการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในแง่การอวดอ้างสรรพคุณ ชักจูงทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่ผู้อื่น รวมถึงห้ามประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

จากการออกกฎหมายในการควบคุมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการบังคับใช้ในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีประกาศจากคณะรักษาความสงบ ฉบับที่ 22/2558 ร่วมด้วย ทำให้กฎหมายในการควบคุม ครอบคลุมและเข้มงวดมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากมีการประกาศพื้นที่บางพื้นที่ให้เป็นโซนนิ่ง (Zoning) ซึ่งมีการ ปฏิบัติที่เข้มงวด

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 22/2558 มีใจความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับการเพิ่ม โทษให้แก่สถานประกอบการที่กระทำผิดคำสั่ง โดยระบุห้ามไม่ให้ผู้ประกอบการกิจการสถานประกอบการหรือ สถานประกอบการใดเปิดพื้นที่ให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานประกอบการปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) ยินยอมหรือปล่อยปะละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์เข้าไปใช้บริการ
- (2) ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี
- (3) เปิดทำการเกินกว่าเวลาที่กฎหมายกำหนด
- (4) ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินกว่ากำหนดตามที่มีกฎหมายบัญญัติ
- (5) ยินยอม หรือปล่อยปะละเลยให้มีการพอกาฐ วัตถุระเบิด หรือยาเสพติดเข้าไปในสถาน ประกอบการของตน

กรณีสถานประกอบการกระทำผิดตามข้อใดข้อหนึ่งหรือวรรคใดวรรคหนึ่ง ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องหรือ เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการได้ หรือมีอำนาจในการสั่งปิดและห้ามมิให้มีการเปิด สถานประกอบการดังกล่าวได้ในระยะเวลา 5 ปี หากสถานประกอบการดังกล่าวอยู่ระหว่างการขอต่อ ใบอนุญาตหรือขอใบอนุญาต ผู้มีอำนาจมีสิทธิสั่งมิให้มีการต่อใบอนุญาต และห้ามออกใบอนุญาตดังกล่าวเป็น ระยะเวลา 5 ปี นอกจากนี้ ตามคำสั่งดังกล่าวยังมีการประกาศให้สถานบริการหรือสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในบริเวณ ใกล้เคียงสถานประกอบการที่อยู่ใกล้กับหอพักหรือสถานศึกษา สามารถถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้จากผู้มี อำนาจ และห้ามมิให้มีการเปิดสถานประกอบการนั้นๆ อีก ทั้งนี้สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัด จำหน่ายสุรายังเกี่ยวข้องกับกฎหมายเฉพาะของกรมสรรพสามิตอีกด้วย

ในกรณีพื้นที่ใกล้สถานศึกษาและหอพักห้ามมิให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากมีการฝ่าฝืน พนักงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องสามารถสั่งปิดสถานประกอบการดังกล่าวได้ ในกรณีที่สถานบริการหรือ สถานประกอบการใดที่ให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานประกอบการซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง สถานศึกษา ห้ามมิให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังกล่าวด้วย หากผู้ใดฝ่าฝืน ผู้มีอำนาจตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งปิดสถานประกอบการ และห้ามมิให้มีการเปิดสถาน บริการหรือสถานประกอบการในสถานที่ดังกล่าวได้อีก⁵⁸ ทั้งนี้ การสั่งเพิกถอน หรือการสั่งปิดสถาน ประกอบการหรือสถานบริการที่ได้รับอนุญาตขายสุรา ให้ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และให้ เจ้าพนักงานสรรพสามิตเพิกถอนใบอนุญาตขายสุราด้วย หากเป็นสถานบริการหรือสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ให้เพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา และห้ามมิให้ออกใบอนุญาตขายสุราอีก นอกจากนี้ ในกรณีที่สถานประกอบการหรือสถานบริการสร้างความเดือดร้อนรำคาญทางเสียงให้แก่ผู้อาศัยอยู่ ในบริเวณใกล้เคียง ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เจ้าพนักงานตำรวจ และ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองสามารถสั่งให้มีการปรับปรุงแก้ไขเหตุแห่งการเดือดร้อนรำคาญทางเสียงนั้นให้แล้ว เสร็จในเวลาสามสิบวัน หากครบระยะกำหนดแล้วยังไม่ได้รับการแก้ไข เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการสั่งเพิกถอน ใบอนุญาตหรือสามารถสั่งปิดสถานบริการนั้นๆ ได้

⁵⁸ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 22/2558

นอกจากกฎหมายที่สองฉบับข้างต้นที่ถูกนำมาใช้ในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ หน่วยงานยังมีกฎหมายเฉพาะของตนเองในการบังคับใช้ในมิติต่างๆ ของการจัดจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จากการลงพื้นที่พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน จังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นหน่วยงานสำคัญ ได้แก่ สาธารณะสุขจังหวัด กรมสรรพสามิต กรมการปกครอง และ สถานพินิจ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่และเป้าหมายในการควบคุมที่แตกต่างกัน เช่น สาธารณะสุขจังหวัดมี อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับการควบคุมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นับตั้งแต่การ ควบคุมด้านสถานที่ เวลา และรูปแบบการจัดจำหน่าย (ภาพที่ 4.1) และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสถานประกอบการที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ การดำเนินงานเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี การออก ใบอนุญาตสถานประกอบการ และการเพิกถอนใบอนุญาตสถานประกอบการ โดยอัตราการจัดเก็บภาษีอยู่ที่ ร้อยละสิบของรายได้ในการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถานประกอบการ ในด้านการจดทะเบียน สรรพสามิตเพื่อขอรับใบอนุญาตในการเปิดสถานประกอบการเพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องมี คุณสมบัติตามที่กฎกระทรวงของสรรพสามิตกำหนด⁵⁹ ประกอบด้วยใบอนุญาต 2 ประเภท ได้แก่

(1) ใบอนุญาตการขายสุราประเภทที่ 1 คือสถานประกอบการขายสุราตั้งอยู่ในสถานที่ที่ไม่ ถูกจัดว่าเป็นพื้นที่ห้ามโดยรัฐ หรือไม่อยู่ใกล้กับสถานศึกษา

(2) ใบอนุญาตการขายสุราประเภทที่ 2 คือสถานประกอบการขายสุราที่ตั้งอยู่ในสถานที่ที่ถูก จำกัดโดยรัฐ ได้แก่ ใกล้สถานศึกษา ใกล้สถานที่ทางศาสนา สถานประกอบการที่ถูกพักใช้ใบอนุญาต เหล่านี้ ล้วนเป็นสถานที่ที่ต้องห้ามในการจัดจำหน่ายสุรา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะได้ระบุไว้ชัดเจน หากแต่ในทางปฏิบัติได้มีการยืดหยุ่นในแง่สถานที่ตั้ง สถานประกอบการ ดังจะได้กล่าวในส่วนต่อไป

กล่าวโดยสรุป การควบคุมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถสรุปได้ 3 มาตรการหลัก อัน เป็นมาตรการที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำไปปรับใช้อย่างเคร่งครัด ได้แก่

(1) มาตรการด้านการจำกัดการขาย ประกอบด้วย การจำกัดการขายด้านสถานที่ และเวลา กล่าวคือ มีการกำหนดสถานที่ที่ต้องห้ามในการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจน และมีการจำกัดการ ขายในระยะเวลาที่ชัดเจน นั่นคือ ห้ามขายเกินเวลา 00.00 น.และห้ามขายในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วัน อาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา รวมถึงห้ามขายให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และคนที่มีอาการเม เมาจนไม่สามารถครองสติได้

(2) มาตรการห้ามโฆษณา มีใจความสำคัญ คือการห้ามโฆษณาเพื่อเป็นการชักจูง หรือส่งเสริม ให้ผู้อื่นบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านการแสดงตราสัญลักษณ์ แสดงชื่อ หรือเครื่องหมายของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ รวมถึงห้ามมีโปรโมชั่นสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.2.2 ปฏิบัติการของภาครัฐด้านการควบคุมและส่งเสริม

หน่วยงานภาครัฐมีปฏิบัติการในการควบคุมการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอ้างอิงจาก พรบ.การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เป็นหลัก ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่การดำเนินการเพื่อ ปฏิบัติการเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรม สรรพสามิต กระทรวงสาธารณสุข ตำรวจ กรมการปกครอง และสถานพินิจจังหวัดเชียงใหม่ ทุกหน่วยงานที่

⁵⁹ กฎกระทรวงการอนุญาตขายสุรา พ.ศ.2560

เกี่ยวข้องจะยึดหลักการปฏิบัติงานและการควบคุมโดยยึดคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ 22/2558 และ พรบ.เฉพาะของแต่ละหน่วยงานร่วมกับพรบ.ควบคุมแอลกอฮอล์ 2551 รูปแบบการดำเนินการเพื่อควบคุมประกอบด้วย

(1) การตรวจตรา

จากการเก็บข้อมูลพบว่า สิ่งที่รัฐให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือการยึดถือและปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีกฎหมายของตนเองอย่างละ 1 ฉบับเป็นอย่างน้อย⁶⁰ ควบคู่กับการปฏิบัติตามคำสั่ง คสช. ซึ่งเน้นไปในประเด็นการควบคุมอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้มีการปฏิบัติงานร่วมกันโดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นแนวหน้าในการออกตรวจ กล่าวคือ บนถนนนิมมานเหมินท์ประกอบด้วยสถานประกอบการ 2 ประเภท หลัก ได้แก่ สถานประกอบการรูปแบบพับ ที่มีระบบปิด เช่น วอร์มอัฟ คาเฟ่ อินฟินิตี้คลับ เป็นต้น และร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบร้านนั่งชิลล์ เช่น ตั้งหวังเจ็ง เบียร์แกล์ป และ Living Machine เป็นต้น สถานประกอบการทั้งสองรูปแบบจำเป็นต้องมีการขอใบอนุญาตเพื่อการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 6 หน่วยงานจะทำการลงตรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยแบ่งออกเป็นการตรวจ 2 ระดับ ดังนี้

- **ระดับที่หนึ่ง** ใช้สายตรวจลงตรวจก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อค้นหาว่ามีการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ เช่น เปิด-ปิด ไม่ตรงตามกฎหมายกำหนดโดยเจตนา อนุญาตให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปีเข้าใช้บริการ หรือมียาเสพติดในสถานประกอบการโดยเจตนา เป็นต้น
- **ระดับที่สอง** ลงตรวจตราร่วมกันทั้ง 6 หน่วยงาน เพื่อตรวจสอบว่าไม่มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น

(2) การดำเนินคดีหรือลงโทษ

ในด้านการดำเนินคดีหากพบกรณีที่ผู้ประกอบการหรือสถานประกอบการทำผิด ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการด้านคดีความ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หากพบว่าร้านมีการเปิดปิดไม่เป็นไปตามเวลาที่กฎหมายกำหนด มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินเวลา ตำรวจจะประสานงานไปยังสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อดำเนินการเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาต หรือในกรณีที่พบว่าร้านอาหารเปิดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วไม่ทำการขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งเรื่องให้สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการ เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เมื่อพิจารณาตามกฎหมายและนโยบายจากรัฐส่วนกลางจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานภาครัฐไม่มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากจะกล่าวอย่างถึงที่สุดคือ การส่งเสริมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องผิดสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่ใช่การสนับสนุนโดยตรงไปตรงมา แต่เป็นการให้พื้นที่หรือใช้ความยืดหยุ่นเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้ในพื้นที่นิมมานเหมินท์

จากการเก็บข้อมูลพบว่า พื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่เติบโตมาจากสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มเป็นพื้นที่ที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเมื่อวอร์มอัฟ คาเฟ่มาเปิด จากนั้นก็มีสถานประกอบการมาเปิดตาม ส่งผลให้ถนนนิมมานเหมินท์สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตามหลังจากมีประกาศจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ 22/2558 ซึ่งประกาศให้จัดพื้นที่ใกล้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ห้ามในการเปิดกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งร้านเหล้า ผับ บาร์ และสถานบันเทิง พร้อมกับเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำผิด จากสถานการณดังกล่าวส่งผลให้เกิดความตระหนักในหมู่ผู้ประกอบการสถานบันเทิงในย่านต่างๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม แม้นิมมานเหมินท์

⁶⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

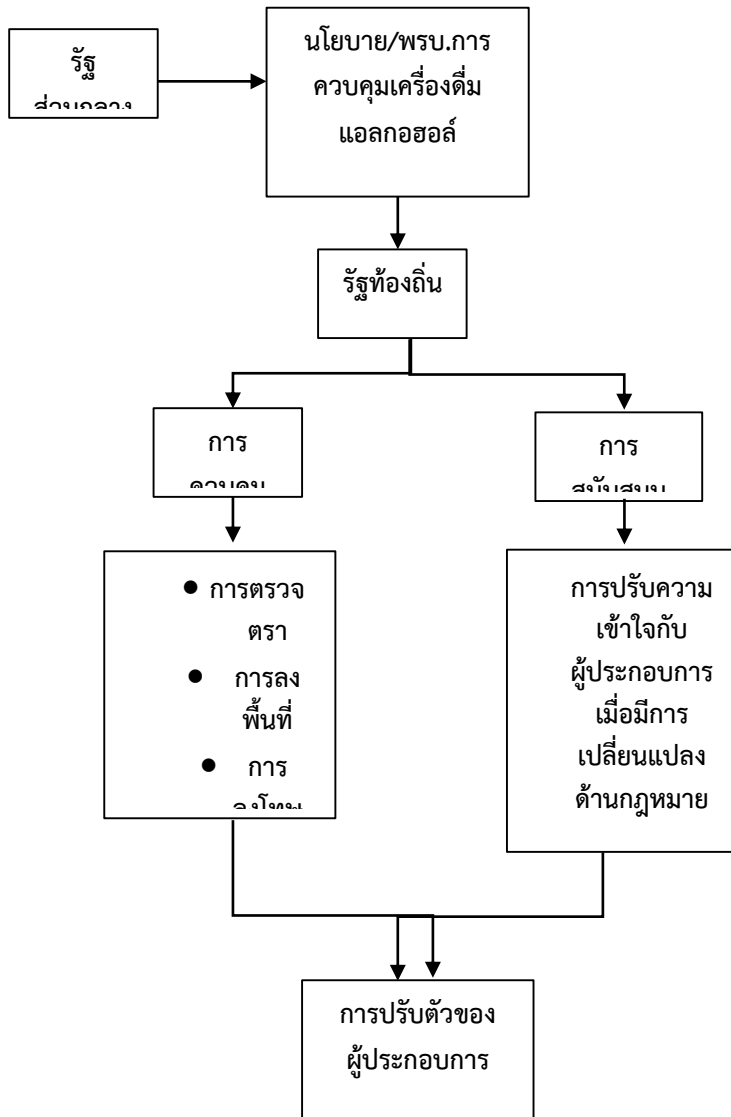
จะเป็นพื้นที่เช่าขายตามคำสั่ง คสช. ฉบับที่ 22/2558 แต่ก็ได้รับการยืดหยุ่น โดยผู้ประกอบการที่เปิดสถานประกอบการก่อนที่จะมีประกาศดังกล่าวสามารถเปิดร้านต่อได้ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องได้รับใบอนุญาตสถานประกอบการจากสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้าเปิดสถานประกอบการในพื้นที่ดังกล่าว การยืดหยุ่นนี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการรายเก่า หรือผู้ประกอบการที่เปิดสถานประกอบการก่อนมีการประกาศคำสั่ง คสช. ฉบับที่ 22/2558 ไม่มีคู่แข่งทางธุรกิจเพิ่มเติม กล่าวอีกนัยหนึ่ง การประกาศจัดพื้นที่ห้ามการเปิดสถานประกอบการของรัฐเป็นช่องทางที่เอื้อให้เกิดการกีดกันทุนรายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเอื้อให้เกิดการสะสมทุนของผู้ประกอบการรายเก่าหรือกลุ่มทุนรายเก่าในพื้นที่ดังกล่าว

นอกจากนี้ รัฐยังได้ส่งเสริมด้านสาธารณูปโภคให้แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่นิคมานเหมินทร์ อันเนื่องมาจากการเป็นพื้นที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดึงดูดนักท่องเที่ยว และเป็นที่ตั้งของกลุ่มทุนรายใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น สถานประกอบการในพื้นที่นิคมานรวมถึงร้านเหล้า ผับ บาร์ และร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดอบรมแก่ผู้ประกอบการสถานบันเทิงและร้านค้าที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังเช่น ในกรณีที่มีการประกาศใช้ พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงใหม่ได้ส่งจดหมายเชิญผู้ประกอบการสถานบันเทิงเข้าร่วมอบรมเพื่อรับทราบข้อตกลงร่วมกัน ประกอบกับการหาทางออกร่วมกันในบางปัญหาที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ เป็นต้น จากกรณีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัว และได้มีการต่อรองกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น การต่อรองเรื่องเวลาเปิด ปิด สถานประกอบการ เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ในระดับปฏิบัติการภาครัฐได้สร้างความยืดหยุ่นให้แก่ผู้ประกอบการ โดยยืดหยุ่นเรื่องเวลาเปิดปิด สำหรับสถานประกอบการที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ จากวิธีการพิจารณาความผิดโดยอ้างอิงเจตนาของผู้ประกอบการเป็นหลักทำให้มีช่องว่างที่เอื้อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจได้ ผลจากความยืดหยุ่นดังกล่าวเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจทางอ้อม ซึ่งส่งผลดีต่อสถานประกอบการและผู้ประกอบการ

จากนโยบายภาครัฐและปฏิบัติการของรัฐสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 นโยบายและปฏิบัติการของภาครัฐต่อผู้ประกอบการสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่นิคมมานheimันท์

กล่าวโดยสรุป ปฏิบัติการของรัฐต่อสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่านนิคมมานheimันท์เป็นปฏิบัติการในรูปแบบลำดับชั้นบนลงล่าง (Top-down) โดยรัฐท้องถิ่นนำเอานโยบายและกฎหมายมาใช้ในพื้นที่ทั้งในเชิงการควบคุมและการสนับสนุน อย่างไรก็ตาม ในด้านการปฏิบัติงานจริงภายใต้กระบวนการดังกล่าว รัฐท้องถิ่นยังต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการปรับใช้นโยบายและกฎหมาย

4.2.3 ปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ.

2551

หลังจากมีการประกาศใช้ พรบ.ควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ในระยะแรก ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว⁶¹ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลักคือ ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาด้านการตีความกฎหมาย และปัญหาด้านทัศนคติของประชาชนกับเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ดังนี้

(1) ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ยังขาดความต่อเนื่องจริงจัง และไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือกฎหมายฉบับดังกล่าวถูกบังคับใช้อย่างเข้มงวดเพียงแค่ช่วงที่มีเทศกาลหรือวันหยุด แต่ในสภาวะปกติหรือช่วงที่ไม่ใช่เทศกาลการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจตรา หรือการดำเนินคดีจะเข้มงวดน้อยกว่า ปัญหาต่อมาคือ การทำสำนวนคดีของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ เนื่องจากการขาดองค์ความรู้ในกฎหมายฉบับใหม่ ประกอบกับในทางปฏิบัติยังไม่มีแนวทางในการทำสำนวนคดี หรือคู่มือการทำสำนวน ตลอดจนไม่มีบรรทัดฐานคำพิพากษาของศาล ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีความมั่นใจในการทำคดี นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เป็นกฎหมายที่บังคับให้มีการทำงานร่วมกับแบบบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ จากการเก็บข้อมูลพบว่าในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานที่ต้องทำงานร่วมกันในด้านการตรวจตรา ควบคุมและดำเนินคดี ร่วมกัน 5 หน่วยงาน ทั้งนี้ ทั้ง 5 หน่วยงานต้องลงพื้นที่ จับกุม และดำเนินคดีร่วมกัน โดยอ้างอิงตามกฎหมายที่มีอยู่ในหน่วยงานของตน อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกของการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ เจ้าหน้าที่รัฐยังขาดการประสานงานระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการปรับตัวของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐได้ ก็สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีและการประสานงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

(2) ปัญหาด้านการตีความกฎหมาย เกิดจากการตีความกฎหมายเรื่องการโฆษณาในมาตรา 32 โดยถูกตีความออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบที่หนึ่งตีความคำว่า “โฆษณา” ว่าหมายถึงเครื่องตัดแอลกอฮอล์ที่ประกอบด้วยการรอดอ้างสรรพคุณ หรือการชักจูงให้ผู้อื่นดื่มตามทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนแบบที่สองคือการตีความคำว่า “โฆษณา” ว่าหมายถึงเครื่องตัดแอลกอฮอล์ที่ไม่จำเป็นต้องมีผู้ใดรอดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงให้ผู้อื่นดื่ม ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการตีความทั้งสองรูปแบบนำมาสู่ความเข้าใจในกฎหมายที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อผลจากการสอบถามภาคประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับความหมายการโฆษณาพบว่าภาคประชาชนเล็งเห็นว่าป้ายตราสินค้าของเครื่องตัดแอลกอฮอล์ เป็นการแสดงการโฆษณาให้เครื่องตัดแอลกอฮอล์ และเป็นการชักจูงใจให้ผู้พบเห็นเกิดความต้องการในการดื่มเครื่องตัดแอลกอฮอล์

(3) ปัญหาด้านทัศนคติของประชาชนกับเครื่องตัดแอลกอฮอล์ สืบเนื่องจากการควบคุมการโฆษณาหรือชักจูงให้เกิดการดื่มเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ความเห็นจากภาคประชาชนชี้ให้เห็นว่าการโฆษณาผ่านสื่อหรือป้ายโฆษณามีผลน้อยกว่าการชักจูงจากเพื่อน ดังนั้น ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ คือการสร้างความรู้ในโทษหรือพิษภัยจากเครื่องตัดแอลกอฮอล์มากกว่าการควบคุมสื่อหรือการโฆษณา

⁶¹ ดิเรก วรรสมาคม. “มาตรการและการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: กรณีศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่”. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 6(1), หน้า 53-76.

4.3 การปรับตัวของผู้ประกอบการต่อการบังคับใช้กฎหมายจากภาครัฐ

จากการบังคับใช้ พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวตามกฎหมาย อันเนื่องจากโทษทางกฎหมายที่เพิ่มสูงขึ้นและโทษทางกฎหมายดังกล่าวส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น การถูกยึดใบอนุญาตสถานประกอบการ โทษปรับที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการประกอบด้วย 2 รูปแบบ ได้แก่ การปรับตัวตามกฎหมายและการปรับตัวโดยใช้เครือข่าย

4.3.1 การปรับตัวตามกฎหมาย

การปรับตัวตามกฎหมายเป็นวิธีการปรับตัวโดยผู้ประกอบการมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐและตัวกฎหมายโดยตรง กล่าวคือ ในช่วงแรกของการประกาศใช้ พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ส่งผลให้ผู้ประกอบการร้านได้รับผลกระทบ จากการเก็บข้อมูลพบว่า การปรับตัวของสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง สถานประกอบการที่เน้นขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ผับ บาร์ หรือร้านเหล้า และรูปแบบที่สอง คือสถานประกอบการที่เปิดในรูปแบบร้านอาหาร และจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย ทั้งนี้ ผลกระทบแบ่งออกเป็นสองประเด็นคือ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเวลาจำหน่ายแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากการห้ามโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือการจัดทำโปรโมชั่นขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

■ การปรับตัวตามกฎหมายของสถานประกอบการรูปแบบที่เน้นขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการเก็บข้อมูลพบว่าระยะแรกของการประกาศใช้ พรบ.ฉบับดังกล่าวส่งผลให้ลูกค้าและสถานประกอบการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ก่อนการบังคับใช้ พรบ. ฉบับนี้ ผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จนถึงเวลา 02.00 น. ซึ่งมีระยะเวลาในการขายที่ยาวกว่าปัจจุบัน ประกอบกับช่วงเวลาที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการสถานประกอบการจะเป็นช่วงเวลานับตั้งแต่ 20.00-02.00 น. และลูกค้ามักจะนั่งที่ร้านยาวถึง 6 โมงเช้า สอดคล้องกับข้อมูลจากนักดื่มย่านนิมมานเหมินท์ที่ให้ข้อมูลว่า ช่วง 10 ปีก่อนหน้านี้ นักดื่มทั้งหลายจะเริ่มเข้าร้านเหล้าช่วงตีหกหรือมากกว่า 20.00 น. เป็นต้นไป และจะกลับบ้านช่วง 03.00 น.- 06.00 น. โดยประมาณ แต่หลังจากการประกาศใช้ พรบ.ฉบับดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องปิดสถานประกอบการในช่วงเวลา 00.00 น. ซึ่งเร็วขึ้นกว่าปกติ ส่งผลให้รายได้ในช่วงแรกลดลง ประกอบกับลูกค้าไม่ทราบกติกาในกฎหมายใหม่ทุกคน ทำให้มีลูกค้าหลายยังคงเข้าใจว่าสถานประกอบการปิดเวลา 02.00 น.เหมือนเดิม⁶²

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการในด้านผลประกอบการที่ลดลงหรือมีรายได้ที่ลดลง ทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมายดังกล่าว สถานประกอบการหลายที่ใช้วิธีการแจ้งลูกค้าในระยะแรกเรื่องเวลาเปิดปิดร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้มีการปรับเวลาใช้บริการ เช่น แจ้งด้วยวิธีการปิดประกาศเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ เมื่อหมดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทางร้านจะเรียกเก็บเงินลูกค้า แจกข้าวต้ม และปิดไฟเพื่อเป็นสัญญาณให้ลูกค้ารับทราบว่าหมดเวลาจำหน่ายแอลกอฮอล์ และต้องปิดร้านแล้ว เป็นต้น จากการปรับตัวดังกล่าวส่งผลให้ลูกค้าและผู้ประกอบการสามารถปรับพฤติกรรมการทำงานและการเข้าใช้บริการสถานบันเทิงได้ และทำให้รายได้ของสถานประกอบการกลับมาสูงเหมือนเดิม

⁶² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

ทั้งนี้ใช้ระยะเวลาประมาณ 5 ปี ในการปรับตัว นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องปรับตัวให้สถานประกอบการมีรายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ในหลากหลายวิธีการ ในกรณีสถานประกอบการที่มีใบอนุญาต จะดำเนินโดยการจัดโปรโมชั่นต่างๆ เช่น การลดต้นทุนของร้าน โดยการหาดีลเลอร์จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ราคาส่งที่ถูกลง หรือมีการแถม โดยซื้อเบียร์จำนวน 100 ลัง แถมฟรี 10 ลัง ซึ่งจำนวนเบียร์ 10 ที่แถมมาจะกลายเป็นกำไรเพิ่มเติม การมีพริตตี้หรือสาวเชียร์เบียร์ เป็นต้น นอกจากนี้ กรณีร้านขนาดใหญ่ เช่น วอร์มอัปคาเฟ่ จะมีการสร้างจุดขายเพื่อเรียกลูกค้า เช่น การจัดงานเทศกาล การจัดคอนเสิร์ตของศิลปินชื่อดัง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการปรับตัวของผู้ประกอบการในพื้นที่นิคมมานเหมินท์ เป็นการปรับตัวภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย และเป็น การดำเนินเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ ในกรณีสถานประกอบการที่ถูกปิดตัวลงเพราะไม่มีใบอนุญาต หรือถูกยึดใบอนุญาต หากเปิดสถานประกอบการใหม่จะเปลี่ยนรูปแบบของร้าน เช่น เปลี่ยนจากรูปแบบผับ บาร์ เป็นร้านอาหาร หรือร้านหมูกระทะที่ขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ด้วย เนื่องจากเมื่อถูกยึดใบอนุญาตแล้วจะไม่สามารถเปิดสถานประกอบการแบบเดิมได้อีกอย่างน้อย 5 ปี เป็นต้น

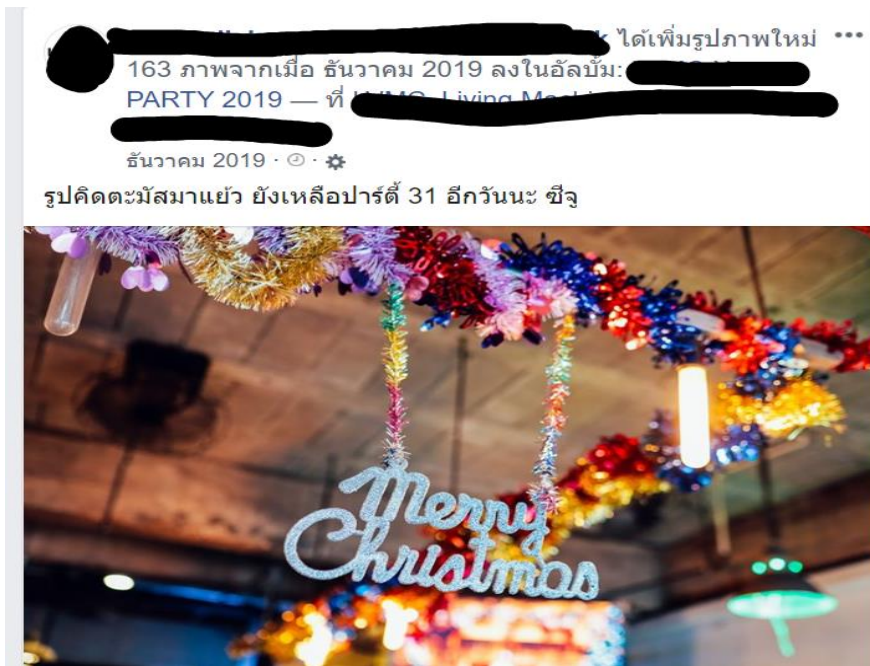
นอกจากการปรับตัวด้านเวลา ผู้ประกอบการต้องปรับตัวด้านการตลาดใหม่ เนื่องจาก พรบ.ฉบับดังกล่าวห้ามไม่ให้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถทำการตลาดแบบเดิมได้ เช่น การใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือแสดงตราสินค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือวิธีการขึ้นป้ายเพื่อเชิญชวนหน้าร้าน เป็นต้น การตลาดแบบใหม่จึงเป็นไปในรูปแบบการไม่แสดงตราสินค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แต่ขึ้นป้ายเชิญชวนด้วยการจ้างศิลปินมาแสดงที่ร้านแทน การจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในประเด็นการบังคับห้ามโฆษณาประชาสัมพันธ์เป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยน เนื่องจากทางร้านต้องการทำการตลาดที่สามารถเชิญชวนลูกค้ามาใช้บริการในสถานประกอบการ เพื่อรายได้หรือผลประกอบการที่เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 4.3 การจัดกิจกรรมคอนเสิร์ตเพื่อเชิญชวนลูกค้า
ที่มา : <https://www.facebook.com/warnupcafe1999/>

จากการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่มีการเพิ่มกฎระเบียบมากขึ้นส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างมาก อย่างไรก็ตาม วิธีการปรับตัวของผู้ประกอบการก็สามารถทำได้เพียงวิธีการเดียวคือการยอมจำนนต่อกฎหมายและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงกล่าวได้ว่า การยอมจำนนต่อกติกาของรัฐและการมีพฤติกรรมการภายใต้กติกาเป็นกลยุทธ์ (tactic) การดิ้นรนและเอาตัวรอดของผู้ประกอบการ โดยมีเจตจำนง (intention) ในการเอาตัวรอดเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในการปรับตัวของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม ภายใต้การทำตามกติกาของรัฐดังกล่าว ผู้ประกอบการได้หาช่องว่างของกฎหมายในการขับเคลื่อนธุรกิจให้สามารถเติบโตและก้าวหน้าได้ จากการเก็บข้อมูลพบว่าวิธีการหนึ่งที่ผู้ประกอบการใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์ให้แก่ทางร้านโดยไม่ผิดกฎหมาย คือ การหาสปอนเซอร์ให้แก่ร้าน ดังเช่นร้านใหญ่จะนำเอาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยี่ห้อดังมาเป็นสปอนเซอร์ ซึ่งการมีสปอนเซอร์ช่วยลดต้นทุนการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ทางร้าน ทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้ารับทราบทางอ้อมว่าร้านจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยี่ห้อไหน ซึ่งจะเป็นทางหนึ่งในการดึงดูดลูกค้าที่ชื่นชอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยี่ห้อต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยที่ร้านไม่ต้องลงประชาสัมพันธ์หรือเชิญชวนให้ลูกค้าเข้าร้าน ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมาเป็นวิธีการที่ผิดกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁶³ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบออนไลน์อย่างไม่ตรงไปตรงมา โดยให้ลูกค้ามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และทางร้านจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมาตามเทศกาล เช่น การเช็คอินร้านผ่านเฟซบุ๊ก การจัดกิจกรรมตามเทศกาล เป็นต้น โดยทั้งหมดนี้ จะไม่มีการแสดงให้เห็นตราสัญลักษณ์หรือยี่ห้อของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁶³ ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

ภาพที่ 4.4 การจัดกิจกรรมคริสต์มาสของสถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์
ที่มา : <https://www.facebook.com/LivingMachineChiangmai/>

ภาพที่ 4.5 การจัดกิจกรรมปีใหม่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์
ที่มา: <https://www.facebook.com/maainsoicm/>

การประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการใช้ช่องทางสื่อสารการตลาดในรูปแบบออนไลน์เป็นหลัก เนื่องจากไม่สามารถขึ้นป้ายประกาศเชิญชวนให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการในร้านได้อย่างตรงไปตรงมา ดังนั้นช่องทางนี้จึงเป็นช่องทางที่ช่วยให้ลูกค้าเข้าถึงข่าวสารของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดี จากการสัมภาษณ์พบว่าช่องทางการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ช่วยให้ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางร้านได้มากกว่าการติด

ป้าย ทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการประชาสัมพันธ์ไปในตัว จึงกล่าวได้ว่า วิธีการด้นรนของผู้ประกอบการนั้นอยู่ภายใต้กรอบกติกาที่รัฐได้กำหนดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในด้านการดำเนินธุรกิจสถานประกอบการในพื้นที่นิมมานเหมินท์ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้และขัดต่อกฎหมาย จึงทำให้ผู้ประกอบการจำนวนมากออกมาเรียกร้องเพื่อหาทางออกให้กับการดำเนินธุรกิจโดยไม่ขัดต่อข้อกำหนด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงแรกของการเปลี่ยนกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ประกอบการจะต้องเผชิญกับสภาวะรายได้ที่ลดลง แต่เมื่อผู้ประกอบการได้ปรับตัว และลูกค้าได้รับทราบถึงข้อกำหนดที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สถานประกอบการกลับมามีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสถานการณ์การหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นิมมานเหมินท์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จากการสัมภาษณ์สถานประกอบการในพื้นที่นิมมานเหมินท์พบว่า ผลประกอบการระยะ 3-5 ปีให้หลังนับจากมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบกับร้านมีการจัดทำการตลาดในรูปแบบใหม่ ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีลูกค้าเข้าร้านมากยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่า การด้นรนของผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการด้นรนการทำธุรกิจภายใต้กรอบของกฎหมาย แม้ว่าผู้ประกอบการจะดำเนินการต่อรองกับภาครัฐเพื่อสร้างรอยยิ้มด้านเวลาในการเปิด ปิดสถานประกอบการ แต่การดำเนินธุรกิจที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายมีผลต่อการถุกยึดใบอนุญาตเปิดสถานประกอบการ ดังนั้น การทำการตลาดในรูปแบบต่างๆ และการบริหารจัดการต้นทุนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการในการด้นรนและเอาตัวรอดเพื่อให้สถานประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้

■ การปรับตัวตามกฎหมายของสถานประกอบการรูปแบบร้านอาหารที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในพื้นที่นิมมานเหมินท์มีสถานประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบร้านอาหาร กล่าวคือจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์เป็นหลัก แต่ดำเนินการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขอใบอนุญาตจัดจำหน่ายด้วย จากการเก็บข้อมูลร้านอาหารในพื้นที่นิมมานเหมินท์ที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าร้านอาหารกลุ่มนี้ต้องปรับตัวตามกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นกัน แต่ปรับตัวน้อยกว่าสถานประกอบการในรูปแบบที่หนึ่ง

จากการเก็บข้อมูลร้านอาหารแห่งหนึ่งในย่านนิมมานเหมินท์ที่เปิดกิจการมากกว่า 10 ปี พบว่านับตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อ ปีพ.ศ.2551 ทางร้านต้องมีการปรับตัว โดยเฉพาะการปรับตัวเรื่องเวลาและการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทางร้านดังกล่าวจัดจำหน่ายจัดอยู่ในประเภทไวน์เป็นหลัก ฐานลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าที่มีกำลังจ่ายสูง การเข้ามาใช้บริการของลูกค้ามีวัตถุประสงค์สองประการ คือมาใช้บริการเพื่อรับประทานอาหารโดยเฉพาะ และมาใช้บริการเพื่อสังสรรค์ ดื่มไวน์ ดังนั้น ในแง่การจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางร้านจะต้องมีการปรับตัว ในด้านการปรับตัวเรื่องเวลา พบว่าทางร้านต้องปรับเปลี่ยนเวลาจำหน่ายแอลกอฮอล์จากเดิมที่จำหน่ายถึงเวลา 03.00 น. ลดเหลือ 00.00 น. เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดกฎหมาย และร้านต้องปิดในเวลา 00.00 น. เช่นกัน ดังนั้น ระยะเวลาจำหน่ายที่ลดลง ส่งผลให้รายได้จากการจำหน่ายแอลกอฮอล์ลดลงเช่นกัน ประกอบกับข้อห้ามในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงไปตรงมาทำให้ร้านไม่สามารถประชาสัมพันธ์หรือเชิญชวนให้ลูกค้าเข้ามาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น การประชาสัมพันธ์และจุดขายของทางร้านจึงมุ่งเน้นไปที่อาหารแทน โดยเลือกใช้วัตถุดิบที่ดีกว่าเดิม เช่น วัตถุดิบนำเข้า วัตถุดิบที่มี

เฉพาะฤดูกาล เป็นต้น ในแง่นี้แสดงให้เห็นว่าการขึ้นราคาเพื่อให้ร้านอยู่รอดและไม่โดนยึดใบอนุญาตจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการขึ้นราคาด้วยกลยุทธ์การยอมจำนนและมีปฏิบัติการที่อยู่ภายใต้กติกาของกฎหมาย

ผลประกอบการของร้านอาหารในระยะเวลา 10 ปี นับจากประกาศใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์พบว่า ก่อนการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวทางร้านมีผลประกอบการของการจัดจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากกว่าหลังจากประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวเพียงเล็กน้อย ในแง่นี้ ผลกระทบด้านผล ประสิทธิภาพจากกฎหมายดังกล่าวจึงมีไม่มาก ทั้งนี้ เนื่องจากรายได้หลักของทางร้านมาจากอาหารร้อยละ 80 และมาจากการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงร้อยละ 20 อย่างไรก็ตาม ระยะเวลา 3-5 ปี ให้หลังเป็น ช่วงเวลาที่ทางร้านมีผลประกอบการที่ลดลง โดยทางร้านให้ข้อมูลว่าเกิดจากความเข้มงวดของภาครัฐที่มีการ ตั้งด่านตรวจจับแอลกอฮอล์ในเกือบทุกพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ และการปรับโทษที่รุนแรงขึ้น ทำให้ลูกค้า ที่มาทานอาหารที่ร้านสั่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ฝืดเคือง ส่งผลให้กำลังจ่ายของลูกค้าลดลง ทำให้ทางร้านมีผลประกอบการที่ลดลง

กล่าวได้ว่า สถานประกอบการทั้งสองรูปแบบมีการขึ้นราคาและปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไป ได้ภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญ ทั้งความเข้มงวดกวดขันในภาคปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เพิ่มมากขึ้น และโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัว โดยใช้กลยุทธ์ การยอมจำนนเพื่อรักษาประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ โดยดำเนินการตามกติกาของกฎหมาย แต่ใช้ช่องว่างของ กฎหมายเป็นพื้นที่ในการสร้างความยืดหยุ่นเพื่อดำเนินธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การดำเนินธุรกิจโดยยึดตามหลัก กฎหมายทุกประการเป็นเรื่องที่ท้าทาย และผู้ประกอบการต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยอันควบคุม ไม่ได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องใช้กลยุทธ์อื่นๆ เข้ามาประกอบกับกลยุทธ์การยอมจำนน เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ ให้สามารถเติบโตได้

4.3.2 การปรับตัวโดยใช้กลยุทธ์การรวมตัวในรูปแบบเครือข่าย

จากการปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องทำ ความเข้าใจกับลูกค้า อย่างไรก็ตาม ลูกค้าจำนวนมากยังไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ แม้ว่า ผู้ประกอบการจะปิดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเวลา 00.00 น. แต่ลูกค้ามักจะนั่งที่ร้านเกินเวลา ดังกล่าว ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ดูเสมือนว่าสถานประกอบการหนึ่งๆ มีเจตนาในการปิดร้าน เกินเวลา สถานการณ์นี้เองเป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้อย่างเบ็ดเสร็จ ดังนั้น ผู้ประกอบการ จึงรวมตัวกันเพื่อต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐให้ยืดหยุ่นและพิจารณาความผิดตามเจตนาของผู้ประกอบการมากกว่า พฤติกรรมของลูกค้า

“เขาต้องมีเครือข่ายกัน อย่างเช่น มังกี้ครอบรอบ 10 ปี วอร์มอัพก็จะมาแสดงความยินดี วอร์มอัพครอบรอบ 10 ปี มังกี้ก็จะมาแสดงความยินดี เขาจะเหมือนเป็นพาร์تنเนอร์กัน เขาจะไม่ทะเลาะกันอยู่แล้ว”⁶⁴

“เชียงใหม่ผมจะบอกว่าทุกกิจการมีขมขมหมด บางทีอาจจะมีการควบคุมกันเองด้วย หมายถึงว่าก็จะคุยกันว่า เราจะต้องปฏิบัติแบบนี้แบบนี้ เราจะกำหนดคุณภาพและไม่เอาเปรียบกัน เขาก็จะบอกกันว่าต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย”⁶⁵

⁶⁴ ข้อมูลจากสัมภาษณ์สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562)

⁶⁵ ข้อมูลจากสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562)

“แรกๆ มีเครือข่ายผู้ประกอบการ แต่ตอนนี้หายไปหมดแล้ว”⁶⁶

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ผู้ประกอบการสถานบันเทิงได้รวมตัวกันในรูปแบบเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ⁶⁷ กล่าวคือ เป็นการรวมตัวกันในรูปแบบคนรู้จักกัน เช่น จบจากสถาบันการศึกษาเดียวกัน หรือเปิดร้านใกล้กัน เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเมื่อเกิดสถานะที่ต้องมีการต่อรอง จากการเก็บข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบการร้านเหล้าและสถานประกอบการในย่านนิมมานเหมินท์และจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการรวมตัวกัน 2 ครั้งเพื่อยื่นข้อเสนอให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ครั้งที่หนึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีการประกาศใช้ พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งได้บังคับเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในครั้งนี้ผู้ประกอบการได้รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้กลับไปปิดร้านเวลา 02.00 น. เหมือนเดิม อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการแก้ไขกฎหมายเป็นเรื่องระดับประเทศ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นไม่มีอำนาจที่สามารถเปลี่ยนแปลงกติกากฎหมายได้ด้วยตนเอง การเรียกร้องในครั้งนี้จึงไม่ประสบผลสำเร็จ ครั้งที่สองของการเรียกร้องเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ลูกค้านั่งดื่มแอลกอฮอล์ในร้านเกินเวลา 00.00น. แต่เนื่องด้วยผู้ประกอบการไม่มีเจตนาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินเวลา จึงทำให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันอีกครั้งในรูปแบบเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการเพื่อเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัฐยืดหยุ่น และพิจารณาโทษจากเจตนาของผู้ประกอบการมากกว่าพฤติกรรมของลูกค้า จากการเรียกร้องในครั้งนี้ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการได้ปรับข้อตกลงร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือไม่ได้มีข้อเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เข้าใจร่วมกันว่าร้านจะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เกินเวลา 00.00 น. และทำการปิดไฟเพื่อเป็นการแสดงสัญลักษณ์และแสดงเจตจำนงของทางร้านว่าไม่มีเจตนาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินเวลา หากลูกค้ายังนั่งอยู่จะถือว่าไม่เป็นความผิดของทางร้าน

ในระยะแรกของการปรับตัว ลูกค้ายังคงนั่งอยู่ในร้านเกินเวลา เนื่องจากลูกค้าบางรายยังไม่ทราบถึงกติกากฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ส่งผลให้สถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางรายในพื้นที่นิมมานเหมินท์ถูกตรวจสอบ และดำเนินคดี จากสถานการณ์นี้เองทำให้ผู้ประกอบการได้มีการรวมตัวกันเพื่อชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่รัฐในรูปแบบเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ การตกลงดังกล่าวส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐยอมทำตามเงื่อนไขที่ผู้ประกอบการเสนอดังที่กล่าวไปข้างต้น

นอกจากนี้ เครือข่ายดังกล่าวมีไว้เพื่อเกื้อหนุนกันในเชิงธุรกิจ กล่าวคือ ในกรณีที่มีงานครบรอบของสถานประกอบการแห่งหนึ่งในย่านนิมมานฯ สถานประกอบการอีกแห่งจะเข้ามาแสดงความยินดี มอบช่อดอกไม้ หรือร่วมงานที่สถานประกอบการแห่งนั้นจัดขึ้น⁶⁸ กล่าวได้ว่า เครือข่ายของผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่านนิมมานเหมินท์เป็นเครือข่ายที่รวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นเครือข่ายที่มีการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ที่มีทั้งความร่วมมือและการแข่งขันกันในเชิงธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม การรวมตัวกันในรูปแบบเครือข่ายดำรงอยู่ได้ไม่นาน กล่าวได้ว่ามีเครือข่ายเฉพาะช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือผู้ประกอบการต้องการเรียกร้องประโยชน์บางอย่างจากรัฐเท่านั้น จากสถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าเครือข่ายเป็นเครื่องมือของผู้ประกอบการสถานประกอบการย่านนิมมานเหมินท์ที่ใช้ในการต่อรองกับอำนาจรัฐท้องถิ่น เป็นกลยุทธ์ในการดิ้นรนเพื่อให้สถานประกอบการสามารถดำเนินการไปได้โดยไม่ผิดกติกาของกฎหมาย หรือไม่ขัดต่อการรับรู้ของเจ้าหน้าที่รัฐ

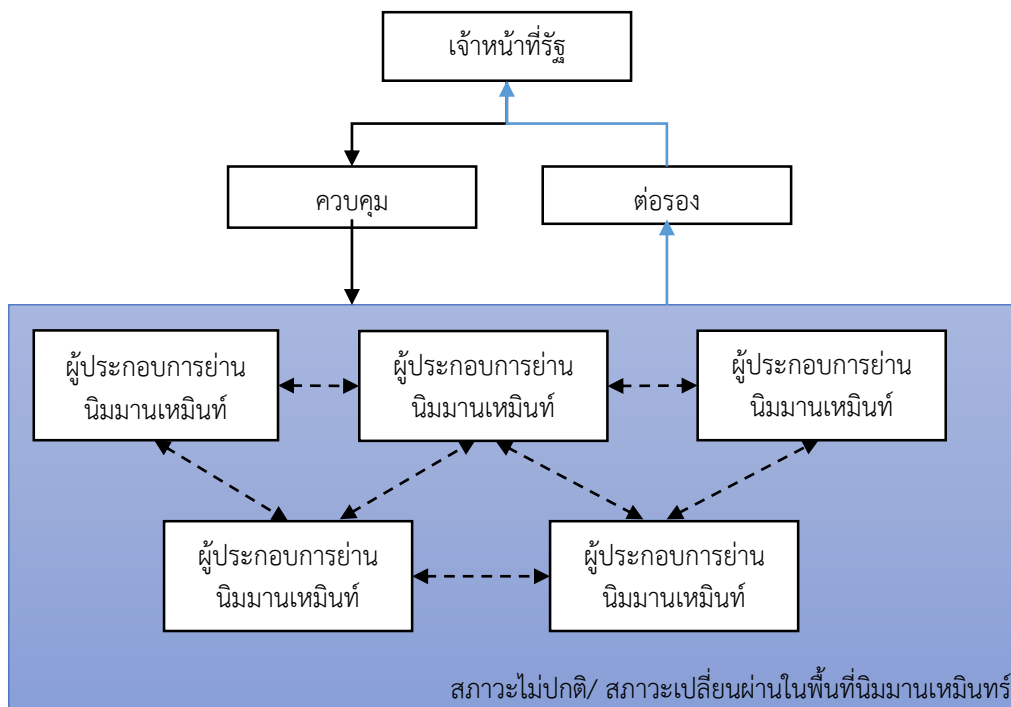
⁶⁶ ข้อมูลจากผู้ประกอบการสถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

⁶⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

⁶⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563)

4.4 “เครือข่าย” เครื่องมือการปรับตัวของผู้ประกอบการ

ในพื้นที่นิคมมานheimันท์ผู้ประกอบการสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมากกระจายกันไปตามตรอก ซอย ในพื้นที่นิคมมานheimันท์ ตำแหน่งแห่งที่ของร้านเป็นส่วนสำคัญในการรวมกลุ่มกันในรูปแบบเครือข่ายของผู้ประกอบการ เป้าหมายของเครือข่ายถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างพันธมิตรด้านธุรกิจในอาณาบริเวณเดียวกันของสถานประกอบการ แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อผู้ประกอบการต้องเผชิญกับพลวัตที่ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการ

ภาพที่ 4.6 เครือข่ายผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่นิคมมานheimันท์

จากแผนภาพชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการในพื้นที่นิคมมานheimันท์ที่ได้มีการประกอบสร้างเครือข่ายแบบชั่วคราวขึ้นมาเพื่อต่อรองกับการกำกับควบคุมของเจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น ทั้งนี้ การรวมตัวดังกล่าวเป็นการรวมตัวทางธุรกิจในรูปแบบหลวมๆ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้ประกอบการทั้งหลายต้องเผชิญกับสภาวะที่ไม่ปกติ หรือสภาวะเปลี่ยนผ่านอันส่งผลต่อการปรับตัว

ในทางสังคมศาสตร์เครือข่ายทางสังคมเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมประการหนึ่ง เครือข่ายดังกล่าวถูกถักทอขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกในเครือข่ายบางประการ ภายในเครือข่ายอาจมีโครงสร้างหรือไม่มีโครงสร้างของเครือข่ายก็ได้ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขสำคัญของการดำรงอยู่ของเครือข่ายทางสังคม คือสมาชิกต้องมีปฏิสัมพันธ์หรือมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทั้งนี้ การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่สามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมมี 3 ลักษณะ ได้แก่ เครือข่ายแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้ การเกิดขึ้นของเครือข่ายทางสังคมเกิดจากสถานการณ์ปัญหาและสภาพแวดล้อมที่เกิดจากความซ้ำซ้อน หลากหลาย และขยายตัวเกินกว่าความสามารถของปัจเจกบุคคล

จะดำเนินการแก้ไขได้ จึงกล่าวได้ว่า เครือข่ายทางสังคมเป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ในการสร้างพื้นที่ทางสังคม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย⁶⁹

กล่าวได้ว่าเครือข่ายเป็นเครื่องมือที่ผู้ประกอบการใช้เป็นเครื่องมือต่อรองกับภาครัฐเพื่อสร้างสถานะ ยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจ การดำรงอยู่ของเครือข่ายจะเกิดขึ้นเมื่อมีสถานะเปลี่ยนผ่านหรือสถานะที่ไม่เป็นปกติ และเครือข่ายดังกล่าวจะสลายไปเมื่อผู้ประกอบการสามารถปรับตัวได้และการปรับตัวนั้นกลายเป็นสถานะปกติ ในกรณีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ประกอบการสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ นิมนานเหมินท์ เป็นการต่อรองกับการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย การควบคุม และการจัดระเบียบ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดสถานะที่ไม่ปกติ ผลประกอบการลดน้อยลง ลูกค้าไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ใหม่ที่ทางร้านต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ประกอบการจึงใช้เครือข่ายเพื่อต่อรองกับอำนาจรัฐท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประกอบการที่เท่าเดิม หรือเพิ่มขึ้น และสร้างสถานะปกติที่ไม่ผิดกฎหมาย นั่นคือ การให้เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นพิจารณาความผิดตามเจตนา ดังนั้น หากเกิดกรณีที่ลูกค้านั่งในร้านเกินเวลา ผลการพิจารณาความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องไม่ใช่ความผิดของร้าน

กล่าวโดยสรุป การปรับตัวของผู้ประกอบการสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก คือ การปรับตัวภายใต้กติกาของกฎหมาย และการปรับตัวโดยใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้ การปรับตัวภายใต้กติกาของกฎหมาย ผู้ประกอบการยอมจำนนต่อกติกาที่รัฐจัดวางเอาไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เสียผลประโยชน์ของตน นั่นคือ ใบอนุญาตเปิดสถานประกอบการ และการไม่ถูกลงโทษจากกติกาของรัฐ การยอมจำนนดังกล่าว เป็นกลยุทธ์ประการหนึ่งในการเอาตัวรอดของผู้ประกอบการ ในขณะที่การปรับตัวโดยใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือเป็นการต่อรองกับอำนาจรัฐท้องถิ่น แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การดิ้นรนและปรับตัวของผู้ประกอบการในพื้นที่นิมนานเหมินท์เป็นการปรับตัวโดยไม่ขัดต่อกติกาของกฎหมาย ทั้งนี้ เป็นการปรับตัวโดยใช้กลยุทธ์ และวิธีการตลาดใหม่ๆ เข้ามามีส่วนช่วยทำให้ร้านเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีผลประกอบการที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการดิ้นรนของผู้ประกอบการนี้เป็นการดิ้นรนภายใต้บริบทที่รัฐควบคุมอย่างเข้มข้น

---

⁶⁹ เก็ดถวา บุญปรการ, เบญจพร ดีขุนทด และเจตน์สฤษฏี สังขพันธ์. (2556). *ดอกไม้แห่งรุ่งอรุณ: พื้นที่การต่อรองของแรงงานข้ามชาติและความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจชายแดนไทย-พม่า*. กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทที่ 5

การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ บนถนนนิมมานเหมินท์

5.1 การพัฒนาทางเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์

ถนนนิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการที่พัก สถานบันเทิง ผับ ร้านอาหาร และร้านค้าร่วมสมัยอื่นๆ นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งกลางวันและกลางคืนโดยชาวเชียงใหม่ทราบกันดีว่าถนนนิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ที่ไม่เคยหลับใหลของตัวเมืองเชียงใหม่ ประกอบกับการมีผู้คน ร้านค้า นักท่องเที่ยว มีปฏิสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกันอย่างต่อเนื่องเป็นบรรยากาศของการสร้างรายได้และความมั่งคั่งผ่านความทันสมัย กิจกรรมสำคัญประการหนึ่งในการทำให้ถนนนิมมานเหมินท์มีเสน่ห์และดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ หรือแม้กระทั่งคนที่อยู่ในเชียงใหม่เองก็ตาม กิจกรรมดังกล่าวก็คือการสังสรรค์กันในยามราตรีไม่ว่าจะเป็นในร้านอาหาร ผับ บาร์ และรวมถึงการตั้งวงดื่มบนทางเท้าและบริเวณต่างๆ ในพื้นที่ตามถนนเส้นนี้ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการสังสรรค์ที่เกิดขึ้นเกิดโดยเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นที่รู้จักกันดีของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.1 ถนนนิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่

ไม่เพียงเท่านั้นเมื่อมีอุปสงค์ที่มากขึ้นในการดื่มแอลกอฮอล์ก็ทำให้อุปทานมากขึ้นตามอย่างเพียงพอต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ข้อค้นพบจากการลงพื้นที่ผู้วิจัยจึงมองว่าความเป็นบริบทของการเป็นพื้นที่ที่มีการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงทำให้เกิดการขยายตัวของกา
บริโภคและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ดังนั้น

การขยายตัวของปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่นิมมานเหมินท์มีความความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจผ่านเม็ดเงินที่เกิดจากการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁷⁰

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์

หน่วยงานกรมสรรพสามิต (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่) และหน่วยงานกรมสรรพากร (สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่)⁷¹ พบว่าความเจริญทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าเกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องของการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการ และรวมถึงอัตราการเติบโตของสถานประกอบการในย่านถนนนิมมานเหมินท์ในระยะเวลา 5 ปีให้หลังมานี้ (พ.ศ.2559-2563)⁷²

ภาพที่ 5.2 สภาพบริบททั่วไปของนิมมานเหมินท์

ภาพที่ 5.3 ตัวอย่างสถานประกอบการในการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่นิมมานเหมินท์

⁷⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563)

⁷¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

⁷² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

“การพัฒนาด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์” ที่ผ่าน มาชะลอความเติบโต ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตถึงการปรับตัวของผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ตั้งแต่มีการ รัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งในแรกเริ่ม คณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ได้มีการกำหนดให้สถานประกอบการเปิดให้บริการได้ถึงเวลา 22.00 น. นั้น ได้ส่งผลต่อ อัตราการเติบโตของสถานประกอบการ และส่งผลกระทบต่อผลประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ (กรมควบคุมโรค) พบว่า ผลกระทบด้านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ย่านถนนนิมมานเหมินท์ว่าได้รับผลกระทบจริงภาย หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามาปกครอง อย่างไรก็ตามสถานการณ์ 5 ปีให้หลังในช่วง(พ.ศ.2559- 2563) เริ่มดีขึ้น จนก็ได้รับผลกระทบจากปี 2563 จากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID- 19) ที่ทำให้เกิดการชะลอตัวการเติบโตอีกครั้ง⁷³

5.2 สถิติด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์

จากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่ สาขาเมืองเชียงใหม่ในข้อมูลสถิติด้านเศรษฐกิจ ผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์ พบว่า ข้อมูลปี พ.ศ. 2560 – 2563 พบว่า ปัจจุบันพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์มีจำนวนร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 65 ร้าน และข้อมูล ตัวเลขการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 180,720 บาท⁷⁴

ตารางที่ 5.1 ตัวอย่างข้อมูลการเสียภาษีของสถานประกอบการในนิมมานเหมินท์

ชื่อร้านค้า	ปีงบประมาณ	ภาษีที่เก็บได้
1.ร้าน วอร์มอัฟคาเฟ่	2558	2,935,162.32 บาท
	2559	4,992,110.34 บาท
	2560	2,967,088.04 บาท
	2561	3,362,840.98 บาท
	2562	2,401,171.06 บาท
	2563-ปัจจุบัน	1,910,831.40 บาท
2.ร้านตั้งหวังเจ็ง (TWJ Pub&Resturant)"	2561	216,668.42 บาท
	2562	511,468.42 บาท
	2563-ปัจจุบัน	427,981.70 บาท
3. ร้านเดอะทอย	2563-ปัจจุบัน	9,974.25 บาท

⁷³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

⁷⁴ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่

ตาราง 5.2 ตัวอย่างข้อมูลการเสียภาษีของสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่

ปีงบประมาณ	ภาษีที่เก็บได้
2558	1,184,373,165.96 บาท
2559	1,317,305,940.92 บาท
2560	1,546,850,922.92 บาท
2561	1,438,397,866.00 บาท
2562	1,575,198,025.83 บาท
2563-ปัจจุบัน	1,098,058,008.80 บาท

จากข้อมูลทางสถิติสะท้อนให้เห็นภาพ คือ การจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่มีตัวเลขที่ค่อนข้างสูงโดยเฉพาะร้านที่เป็นสัญญาของการเที่ยวราตรีในถนนเส้นนี้ ได้แก่ ร้าน วอร์มอัฟคาเฟ่ ประกอบการทำให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการที่สะท้อนภาพให้เห็นว่าความเติบโตทางเศรษฐกิจของแอลกอฮอล์ในนิมมานเหมินท์ กล่าวคือ การที่นิมมานเหมินท์มีความคับคั่งของนักท่องเที่ยว จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า การโฆษณาเป็นการดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ แต่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายว่าด้วยเรื่องการโฆษณาเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฉะนั้นทางผู้ประกอบการจึงทำการโฆษณาโดยวิธีคือ “โฆษณาเข้าไปใน LINE Official”⁷⁵ อย่างไรก็ตามนั้นการในทรรศนะของผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่านอกจากร้านที่เป็นดาวเด่นแล้วยังมีร้านอื่นๆ อีกมากมายในถนนเส้นนี้ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวใช้บริการอย่างคับคั่งโดยเฉพาะบางส่วนของเป็นกลุ่มนักศึกษา เนื่องจากกว่าลักษณะการดื่มของนักศึกษาเวลานั่งดื่มร้านหนึ่งแล้วมักจะมีการย้ายหรือเข้าไปแวะหาเพื่อนในหลายร้านในพื้นที่ใกล้เคียงกันผ่านการพบปะสังสรรค์ในวันฉัตรมงคลที่รุ่นน้อง ฉะนั้นตารางข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยเพียงแต่แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างของการเก็บภาษีเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องแอลกอฮอล์มีตัวเลขที่ค่อนข้างสูง

5.3 มองความเจริญทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะแหล่งกินดื่มแอลกอฮอล์ที่ยึดโยงกับนโยบายรัฐ

5.3.1 ปฏิกริยาของนโยบายภาครัฐในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคเหนือ การดำเนินงานของภาครัฐ ผู้ประกอบการ และภาคประชาสังคม จึงต้องมีความรอบคอบในเรื่องของระเบียบกฎหมาย โดยการขับเคลื่อนเป้าหมายของกลุ่ม ไม่ได้ให้ความสำคัญกับย่านถนนนิมมานเหมินท์เพียงเท่านั้น แต่เป็นการมองในภาพรวมของอำเภอเมืองเชียงใหม่

นับตั้งแต่มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมทำความเข้าใจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่หลายครั้ง ซึ่งผู้ประกอบการและภาคประชาชนได้มีบทบาทในการร่วมชี้แจงในรายละเอียดของพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในประเด็นสำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ และได้รับฟังความคิดเห็นรวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการออกตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อให้การเปิดให้บริการสถาน

⁷⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแห่งหนึ่ง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

ประกอบการเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะย่านถนนนิมมานเหมินท์นี้ ค่อนข้างมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี

เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ. 2550 ได้มีประเด็นทางสังคมในเรื่องของการเรียกร้องให้มีกฎหมายควบคุมให้งดการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็ไม่ได้มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย และยังคงเป็นไปตามที่กฎหมายเดิมกำหนด คือ สามารถโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ถึงเวลา 04.00 น. แต่เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยในมาตรา 32 ความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อมการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร จึงต้องมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมทำความเข้าใจถึงกฎหมายนี้อยู่หลายครั้ง เดิมกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบนั้นเป็นฉบับเดียวกันและได้มีการแยกฉบับกันในภายหลัง

ก่อนหน้าที่จะมีการแยกกฎหมายการควบคุมยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ (สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)) ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง และคณะทำงานของภาคประชาชนเองได้มีการเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการควบคุมยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละจังหวัด โดยในช่วงปีพ.ศ. 2551 – 2552 ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ร่วมเป็นคณะอนุกรรมการฯ ใน 4 จังหวัดด้วย และได้ร่วมพูดคุยกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในประเด็นที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในฐานะเลขานุการคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำจังหวัดนั้น จะต้องมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากบริบทในสิ่งที่เกิดขึ้นล้วนเกี่ยวกับกฎหมายมากกว่าหนึ่งฉบับเสมอ จึงมีความจำเป็นจะต้องประสานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในระเบียบ กฎหมายนั้นเข้าร่วมดำเนินการต่อไป⁷⁶

5.3.2 การตอบสนองของผู้ประกอบการต่อนโยบายรัฐ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ถือว่าให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีการหน่วยงานภาครัฐ โดย Agency ของบริษัทจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายใหญ่ เช่น Agency เบียร์ช้าง, Agency เบียร์สิงห์ จะมีการร่วมพูดคุยกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและภาคประชาชนอยู่เสมอๆ ถึงอย่างไรก็ตาม ยังคงมีบ้างตัวแทนของบางบริษัทที่ยังฝ่าฝืนบ้าง ซึ่งก็ต้องมีการดำเนินเปรียบเทียบปรับตามกฎหมาย และส่วนใหญ่แล้วจะมีการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี คือ ไม่ฝ่าฝืนกระทำการใดที่ผิดกฎหมาย หลังจากมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในจังหวัดเชียงใหม่มีสถานประกอบการชื่อว่า “Warmupcafe Chiangmai” ซึ่งถือว่าเป็นสถานประกอบการแรกๆ ที่มีการถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 50,000 บาท ฐานความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 32 พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยร้าน Warmupcafe Chiangmai ได้มีการติดตั้งป้ายโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณหน้าร้าน ซึ่งในกรณีนี้ได้เป็นกรณีตัวอย่างให้แก่สถานประกอบการอื่นได้เห็นถึงการดำเนินการของ

⁷⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแห่งหนึ่ง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

หน่วยงานภาครัฐ ที่ถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด และส่งผลให้สถานประกอบอื่นได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีความครอบคลุมถึงการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อออนไลน์หรือไม่ โดยตามมาตรา 32 พรบ. ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 จะมีการครอบคลุมถึงการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อออนไลน์ด้วย ในกรณีที่มีการแสวงงคมในโลกออนไลน์ เรื่อง การโพสต์ภาพเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อออนไลน์และถูกดำเนินคดีมีการเปรียบเทียบปรับ จำนวน 50,000 บาท นั้น ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วอาจจะไม่ได้มีการเปรียบเทียบปรับโดยทันที แต่อาจจะมีการเข้าตักเตือนและทำความเข้าใจกับผู้กระทำกรนั้นก่อน และหากมีการกระทำการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือโพสต์รูปภาพเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ซ้ำอีก จึงจะมีการเปรียบเทียบปรับจริงต่อไป

เมื่อมีการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้มีการออกคำสั่งต่างมาก ในการจัดระเบียบสังคมในหลายหลากมิติ 1 ในคำสั่งที่สำคัญคือ การสั่งให้ระงับการอนุญาตให้เปิดสถานประกอบการใหม่เป็นการชั่วคราว โดยมอบหมายให้กรมสรรพสามิตเป็นผู้รับผิดชอบ และนอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้สถานประกอบการจะต้องตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษา 700 เมตร ซึ่งในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ (สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)) คือ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยจำนวน 14 แห่ง และโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งคำว่าสถานศึกษาอาจรวมถึงโรงเรียนกวดวิชาด้วย ดังนั้นหากยึดหลักแบบนี้แล้ว จังหวัดเชียงใหม่อาจจะไม่สามารถอนุญาตให้มีการเปิดสถานประกอบการได้เลย ห่างกำหนดระยะทาง 700 เมตรจากสถานประกอบถึงสถานศึกษา โดยกรณีนี้เกิดจึงได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการอย่างเข้มข้น โดยมีสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และได้ข้อสรุปว่า ให้มีการอนุญาตให้สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตก่อนมีคำสั่งนั้น ดำเนินกิจการต่อไปได้ แต่ว่าให้ระงับการเกิดของสถานประกอบการใหม่

สรุป ในประเด็นของ มองความเจริญทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะแหล่งกินตี้มแอลกอฮอล์ที่ยึดโยงกับนโยบายรัฐ สะท้อนให้เห็นว่าอย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐยังคงเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพลในประเด็นเรื่องมาตรการการควบคุมซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการจะต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแอลกอฮอล์อย่างละเอียด ทั้งนี้ยังคงต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ ท้ายสุดนี้ก็เท่ากับว่าการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวปะสังสรรค์ร้านค้าและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ยังคงยึดโยงกับอำนาจและนโยบายของรัฐอย่างปฏิเสธไม่ได้

5.4 เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในฐานะการดำรงอยู่ของพื้นที่เศรษฐกิจนิมมานเหมินท์

ความเป็นมาของถนนนิมมานเหมินท์เริ่มต้นจาก นายกี นิมมานเหมินท์ ชาวไทยเชื้อสายจีน และนาง กิมฮ้อ นิมมานเหมินท์ ชาวไทยเชื้อสายสิบสองปันนาเป็นผู้บริจาคที่ดินให้แก่สาธารณะ เพื่อสร้างถนนเชื่อมถนนสุเทพกับถนนห้วยแก้ว ทั้งนี้ ยังได้บริจาคพื้นที่บางส่วนเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิมมานเหมินท์ซอย ๑

ภาพที่ 5.4 ถนนนิมมานเหมินท์ซอย 1 ในอดีต

ที่มา: <https://becommon.co/culture/nimmanhaemin-road-history/>

การเติบโตด้านเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของนิมมานเหมินท์เริ่มต้นเมื่อมีการตัดถนนซูบเปอร์ไฮเวย์เส้น เชียงใหม่-ลำปาง ในช่วงเริ่มต้นการตัดถนน ย่านนิมมานเหมินท์เต็มไปด้วยทุ่งหญ้าร้าง และถนนนิมมานเหมินท์ยังเป็นเพียงถนนสายเล็กๆ การจราจรไม่แออัด มีบ้านพักอาศัยของผู้คนที่เรียบง่าย อย่างไรก็ตาม เมื่อเชียงใหม่มีการขยายตัวของเขตกำแพงเมืองอันเป็นผลพวงมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3 พ.ศ.2504-2510 ส่งผลให้การกลายเป็นเมืองเกิดขึ้นในเชียงใหม่ และเกิดการขยายตัวของเมือง ประกอบกับมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแรกของภาคเหนือ ทำให้เชียงใหม่กลายเป็น ศูนย์กลางของภาคเหนือและมีพัฒนาการความเป็นเมืองที่รวดเร็วกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ ด้วยบริบท เช่นนี้ทำให้เจ้าของที่ดินย่านนิมมานเหมินท์ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของเมืองในครั้งนี้ ส่งผลให้ที่ดิน ย่านนิมมานเหมินท์มีราคาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ บริบทดังกล่าวยังส่งผลต่อวัฒนธรรมการบริโภคของผู้คนที่เปลี่ยนไป มีการขยายตัวของห้างสรรพสินค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในเวลาต่อมา⁷⁷

ในปี พ.ศ.2520 -2539 รัฐได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 4-7 ซึ่งมีประเด็นสำคัญ เรื่องการสนับสนุนการท่องเที่ยวเมืองเชียงใหม่ ให้กลายเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวระดับประเทศ ทั้งยัง สนับสนุนให้กลายเป็นศูนย์กลางต่างๆ ของภาคเหนือ จากสถานการณ์นี้เองส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวเมือง เชียงใหม่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจากการสนับสนุนของรัฐ ทั้งยังมีการเปิดตัวสายการบินเชียงใหม่-ฮองกง ในปี พ.ศ.2522 ทำให้สนามบินเชียงใหม่กลายเป็นสนามบินนานาชาติและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ จากประเทศจีนที่เดินทางมาทำธุรกิจที่เชียงใหม่ ประกอบกับมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกระจายความ เจริญ เช่น ถนน สะพานและรถโดยสาร เป็นต้น ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมที่อยู่ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย พร้อมทั้ง พัฒนาขีดความสามารถของเทศบาลการดูแลพื้นที่ต่างๆ ของเชียงใหม่⁷⁸

⁷⁷ ปฐวี โชติอันทันต์. (2558). รัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาย่านนิมมานเหมินท์ จังหวัด เชียงใหม่. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*. 4(1) หน้า 95-120.

⁷⁸ ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2540). *การปกครองเมืองในสังคมไทย: กรณีเชียงใหม่เจ็ดศตวรรษ*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มีงเมือง. หน้า 35.

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสะดวกรวดในการเดินทาง มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2555 เป็นปีที่มีนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้พื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้เกิดโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ คอนโดมิเนียม โรงแรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ร้านค้าและสถานบริการต่างๆ เกิดขึ้นจำนวนมากที่เกิดจากคนรุ่นใหม่ เช่น ร้านกาแฟ ผับ บาร์ และสถานบันเทิงที่กระจายตัวอยู่เป็นจำนวนมาก⁷⁹

การสนับสนุนจากภาครัฐและการกลายเป็นเมืองของพื้นที่เชียงใหม่ส่งผลให้พื้นที่นิมมานเหมินท์ได้รับความสนใจจากนักธุรกิจในการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและการทำธุรกิจอย่างมาก เนื่องจากมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีนักศึกษาและประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีกำลังซื้อสูง ส่งผลให้ในเวลาต่อมาพื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นจุดใจกลางเชื่อมต่อถนนหลายสายในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ถนนสุขุมวิทไฮเวย์เชียงใหม่-ลำปาง ถนนห้วยแก้ว ถนนสุเทพ และถนนเส้นคันคลองชลประทาน เป็นต้น การมีถนนเชื่อมต่อดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสะดวกรวดสบายของผู้ที่อาศัยอยู่ในย่านนิมมานเหมินท์ ทำให้พื้นที่นิมมานเหมินท์กลายเป็นพื้นที่เมืองและกลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ในเวลาต่อมา⁸⁰

จากการสัมภาษณ์⁸¹ พบว่าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานเหมินท์เริ่มต้นจากการการเป็นย่านของนักดื่ม เริ่มต้นเมื่อวอร์มอัปคาเฟ่มาเปิดให้บริการ มีชอยที่เรียกว่า “ชอยโลเกีย” ซึ่งเป็นชอยที่เต็มไปด้วยร้านเหล้าหรือร้านที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีร้านค้าเริ่มเติบโตมากขึ้น มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นพลาซ่าขนาดย่อม ส่งผลให้เศรษฐกิจสามารถเดินหน้าไปได้ นอกจากนี้ พื้นที่นิมมานยังได้มีการภูมิศาสตร์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง โดยพื้นที่นิมมานถูกออกแบบให้มีการวางผังเมืองแบบตาราง (grid planning) ซึ่งเป็นผลพวงมาจากโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หรือโครงการบ้านจัดสรรในพื้นที่ ส่งผลให้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นกายภาพโครงสร้างของเมืองแบบสมัยใหม่ ซึ่งง่ายต่อการจัดพื้นที่ของร้านรวงต่างๆ ลักษณะทางกายภาพเช่นนี้ส่งผลให้เกิดการเชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายชุมชน และเกิดวัฒนธรรมเล็กๆ ในพื้นที่⁸² ประกอบกับการกลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่นิมมานเต็มไปด้วยร้านค้าต่างๆ ที่พยายามสร้างจุดขายเป็นของตัวเอง ส่งผลให้พื้นที่นิมมานกลายเป็นแลนด์มาร์คสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นย่านที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชียงใหม่อย่างก้าวกระโดด และมีธุรกิจต่างๆ ไหลเวียนเข้ามาเปิดกิจการอย่างไม่ขาดสาย

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองการทำธุรกิจในพื้นที่นิมมานกลับเต็มไปด้วยความยาก จนได้รับฉายาเป็น “เชียงใหม่เมืองปราบเซียน”⁸³ จากการเก็บข้อมูลพบว่า พื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นย่านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนร้านค้าบ่อยครั้ง โดยเฉพาะร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ ในทุก 3 ปีจะมีการเปลี่ยนร้านค้าหลายร้าน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ กล่าวคือ การดำเนินธุรกิจในพื้นที่นิมมานเหมินท์ของ

⁷⁹ กฤตชนน จงบริรักษ์. (2560). วิวัฒนาการเชิงอัตลักษณ์ในย่านนิมมานเหมินท์. *วารสาร Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10(3) หน้า 50-62.

⁸⁰ ปฐวี ไซตออันต์. (2558). รัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาย่านนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*. 4(1) หน้า 95-120.

⁸¹ สัมภาษณ์สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่. (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

⁸² จุฑาภรณ์ พฤษภา. (2562). *นิมมานเหมินท์ : ถนนสายเศรษฐกิจของเชียงใหม่ จากหมู่บ้านจัดสรรสู่ชุมชนธุรกิจปราบเซียน*. สืบค้น 2 มกราคม 2562, จาก <https://becommon.co/culture/nimmanhaemin-road-history/>.

⁸³ เฟิ่งอ้อ

ผู้ประกอบการจะใช้วิธีการเช่าพื้นที่เพื่อเปิดร้านเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงไม่กี่ร้านที่มีที่ดินเป็นของตนเอง เช่น ร้าน Mix pub and restaurant ที่ตั้งอยู่บนที่ดินของตนเอง เป็นต้น นอกนั้นเป็นการดำเนินธุรกิจด้วยการเช่าที่ดิน ในกรณีที่ดินที่นิมมานมีความเฟื่องฟูด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ส่งผลให้เจ้าของที่ดินขยับราคาเช่าให้สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นตาม ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายที่ไม่สามารถสู้ราคาได้ต้องปิดกิจการไป⁸⁴ ในแง่นี้ ผู้ประกอบการต้องดิ้นรนอย่างมากในการประกอบธุรกิจในพื้นที่นิมมานเหมินท์

ปัจจุบันการขับเคลื่อนเศรษฐกิจย่านนิมมานเหมินท์ประกอบด้วยธุรกิจที่ขับเคลื่อนตลอด 24 ชั่วโมง แลนด์มาร์คของนิมมานฯ ได้แก่ วันนิมมาน Think park และเมญาที่สะท้อนความเป็น little china town ซึ่งมีการไหลของเม็ดเงิน 24 ชั่วโมง และเม็ดเงินดังกล่าวมาจากการค้าขายสินค้าอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสัดส่วน 70:30 กล่าวคือ มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 30 ของมูลค่าทางเศรษฐกิจในนิมมาน และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอีกร้อยละ 70 มาจากการขายสินค้าประเภทอื่นๆ เช่น ของฝาก หมอนยางพารา สินค้าอาหาร การจัดเทศกาล งาน NAP เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การวัดมูลค่าดังกล่าวเป็นการใช้เกณฑ์ด้านเวลาเป็นตัวกำหนด นั่นคือ วัดจากเวลาเปิดปิดร้านหรือสถานประกอบการที่มีอยู่ในพื้นที่นิมมานเหมินท์ เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสถานประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเริ่มต้นจำหน่ายตั้งแต่ช่วงเวลา 18.00 – 00.00 น. เท่านั้น แต่ร้านค้า ร้านกาแฟ และร้านของฝากมีการเปิด ปิด ร้านในเวลาโดยเฉลี่ย 7.00 – 00.00 น. ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมร้านสะดวกซื้อที่เปิด 24 ชั่วโมง ประกอบกับปริมาณร้านค้าในรูปแบบดังกล่าวมีมากกว่าสถานประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจในพื้นที่นิมมานเหมินท์ถูกขับเคลื่อนตลอดทั้ง 24 ชั่วโมง พื้นที่นิมมานฯ จึงเป็นแลนด์มาร์คสำคัญสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่⁸⁵

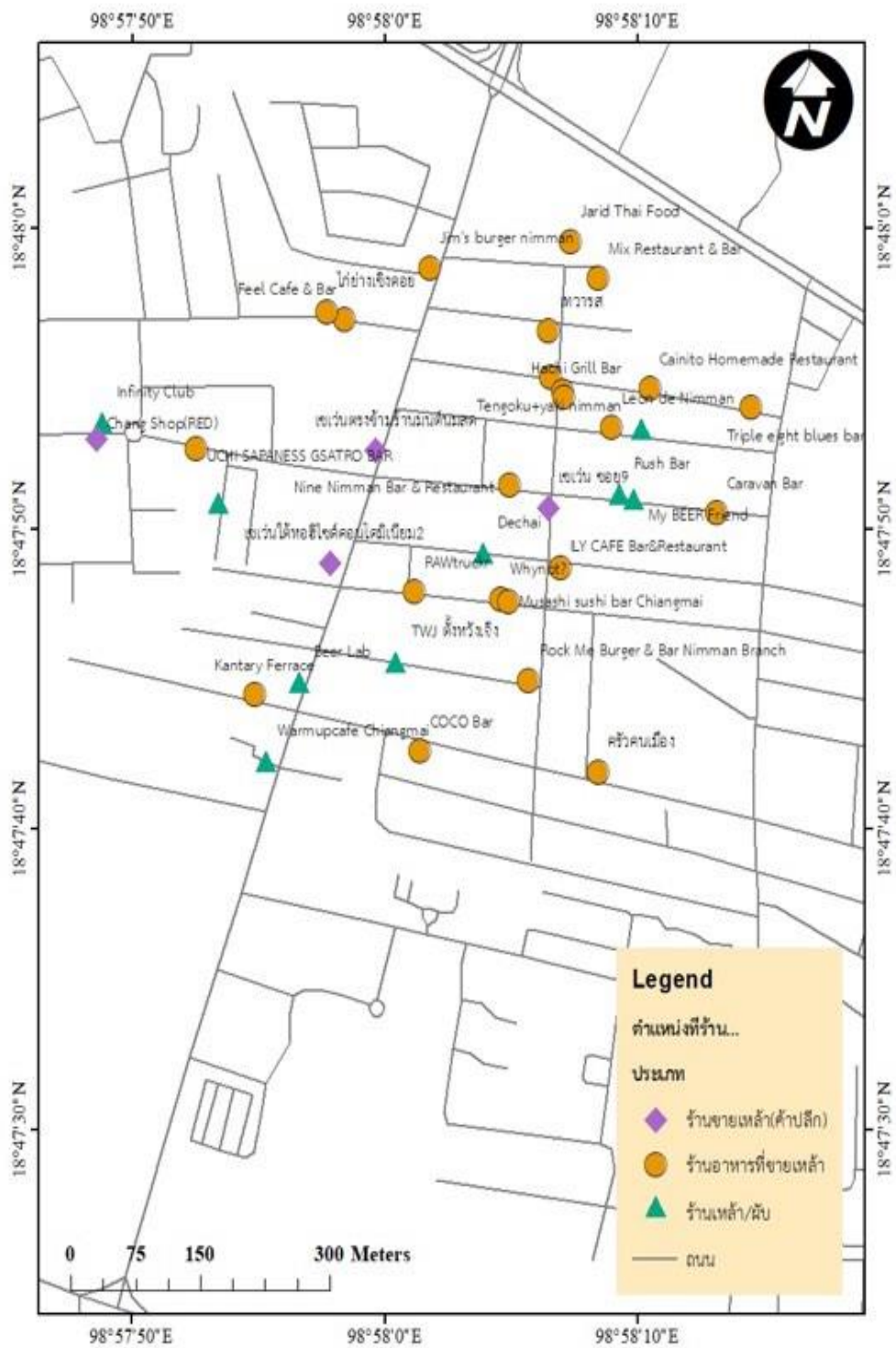
อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานฯ มาจากธุรกิจอื่นๆ นอกเหนือจากการจัดจำหน่ายสถานประกอบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ แต่ภาพสะท้อนที่ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจการจำหน่ายแอลกอฮอล์สามารถสร้างมูลค่าให้ผู้ประกอบการจำนวนมากในพื้นที่นิมมาน คือความต้องการของผู้ประกอบการในการเปิดสถานประกอบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ จากการเก็บข้อมูลพบว่า ในพื้นที่นิมมานเหมินท์ เป็นพื้นที่ที่มีการลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้ง กล่าวคือ มีร้านค้าที่เปิดเป็นร้านอาหารจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่ขออนุญาตกับกรมสรรพสามิต เช่น การเปิดเป็นร้านหม่าล่า ร้านอาหารทะเล เป็นต้น ซึ่งผิด พรบ. การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ยังมีร้านที่ลักลอบเปิดในรูปแบบบาร์ โดยไม่ขออนุญาต ทั้งนี้ กรมสรรพสามิต⁸⁶ ได้ให้ข้อมูลว่าสถิติสูงที่สุดในการสั่งปิดร้านค้าที่ลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือคืนละ 14 ร้านค้า ซึ่งถือเป็นสถิติที่ค่อนข้างสูง

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานเหมินท์ เริ่มต้นจากการเป็นพื้นที่ที่มีร้านค้า ซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และถูกทำให้เป็นที่รู้จักโดยสถานประกอบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้พื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ และกลายเป็นแลนด์มาร์คสำคัญของนักท่องเที่ยว จนในปัจจุบันพื้นที่นิมมานกลายเป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชียงใหม่ตลอด 24 ชั่วโมง

⁸⁴ สัมภาษณ์สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

⁸⁵ สัมภาษณ์สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

⁸⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

ภาพที่ 5.5 แผนผังจำนวนร้านค้าที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สรุป ในประเด็นในส่วนของบทที่ 5 ว่าด้วยเรื่อง “การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์” ตามตารางที่ผู้วิจัยสรุปดังนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปประเด็นการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์

ประเด็นข้อหวัข้อ	สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย
1. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจผ่านเม็ดเงินที่เกิดจากการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ➢ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องของการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการ และรวมถึงอัตราการเติบโตของสถานประกอบการในย่านถนนนิมมานเหมินท์ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2559-2563
2. สถิติด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ข้อมูลปี พ.ศ. 2560 – 2563 พบว่าปัจจุบันพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์มีจำนวนร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 65 ร้าน และข้อมูลตัวเลขการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดรวม 180,720 บาท ➢ การโฆษณาเป็นการดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ แต่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายว่าด้วยเรื่องการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฉะนั้นทางผู้ประกอบการจึงทำการโฆษณาโดยวิธีคือ “โฆษณาเข้าไปใน LINE Official” ➢ การเก็บภาษีเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องแอลกอฮอล์มีตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ได้แก่ ร้าน วอร์มอัฟคาเฟ่
3. มองความเจริญทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะแหล่งกินดื่มแอลกอฮอล์ที่ยึดโยงกับนโยบายรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ➢ ได้รับฟังความคิดเห็นรวมถึงแลกเปลี่ยนความการออกตรวจสถานประกอบการเพื่อให้การเปิดให้บริการสถานประกอบการเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ➢ ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ถือว่าให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีการหน่วยงานภาครัฐ โดย Agency ของบริษัทจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีการร่วมพูดคุยกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและภาคประชาชนอยู่เสมอๆ ถึงอย่างไรก็ตามยังคงมีบ้างตัวแทนของบางบริษัทที่ยังฝ่าฝืนบ้าง ซึ่งก็ต้องมีการดำเนินเปรียบเทียบปรับตามกฎหมาย หลังจากมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
4. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะการดำรงอยู่ของพื้นที่เศรษฐกิจนิมมานเหมินท์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผลพวงมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 พ.ศ. 2504-2510 ส่งผลให้การกลายเป็นเมืองเกิดขึ้นในเชียงใหม่ และเกิด

-
- การขยายตัวของเมือง ประกอบกับมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแรกของภาคเหนือ
- รัฐได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 4-7 ซึ่งมีประเด็นสำคัญเรื่องการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชียงใหม่ ให้กลายเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวระดับประเทศ
  - จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2555 เป็นปีที่มีนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้พื้นที่นิมมานเหมินทร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่
  - พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานเหมินทร์เริ่มต้นจากการการเป็นย่านของนักดื่ม เริ่มต้นเมื่อวอร์มอัปคาเฟ่มาเปิดให้บริการ มีชอยที่เรียกว่า “ชอยโลเกีย” ซึ่งเป็นชอยที่เต็มไปด้วยร้านเหล้าหรือร้านที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีร้านค้าเริ่มเติบโตมากขึ้น มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นพลาซ่าขนาดย่อม
  - ปัจจุบันการขับเคลื่อนเศรษฐกิจย่านนิมมานเหมินทร์ประกอบด้วยธุรกิจที่ขับเคลื่อนตลอด 24 ชั่วโมง แลนด์มาร์คของนิมมานฯ ได้แก่ วันนิมมาน Think park และเมญาที่สะท้อนความเป็น little china town ซึ่งมีการไหลของเม็ดเงิน 24 ชั่วโมง และเม็ดเงินดังกล่าวมาจากการค้าขายสินค้าอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสัดส่วน 70:30 กล่าวคือ มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 30 ของมูลค่าทางเศรษฐกิจในนิมมาน และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอีกร้อยละ 70 มาจากการขายสินค้าประเภทอื่นๆ
-

บทที่ 6

ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

6.1 สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

จากประเด็นเรื่อง “สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์” ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในเชิงตัวเลขที่ได้จากการใช้แบบสอบถามโดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในข้อความที่ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความต่อไปนี้

ข้อความ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
1. สถานบันเทิง ร้านอาหาร ผับ ร้านเหล้า ดึงดูดนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจ	2.87	0.343	เห็นด้วย
2. การจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นรายได้ของรัฐ จากการเก็บภาษี	2.78	0.426	เห็นด้วย
3. การจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลต่อกีฬา เศรษฐกิจ	2.72	0.464	เห็นด้วย
4. การซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดความยากจน นำไปสู่ปัญหาหนี้สิน	1.78	0.580	ไม่แน่ใจ
5. การซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดการกระจาย รายได้	1.73	0.511	ไม่แน่ใจ
6. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทำให้จำนวนผู้ซื้อและดื่มลดลง	1.99	0.400	ไม่แน่ใจ
7. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทำให้ร้านค้าส่งและปลีก รวมถึงสถานบันเทิงมีรายได้ ลดลง	2.01	0.374	ไม่แน่ใจ
8. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทำให้จำนวนนักดื่มลดลง ส่งผลต่อเม็ดเงินในพื้นที่	2.01	0.387	ไม่แน่ใจ

9. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งเสริมให้คน ลด ละ เลิก การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1.88	0.572	ไม่แน่ใจ
10. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ง่ายต่อการควบคุมปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม อุบัติเหตุ เป็นต้น	1.95	0.540	ไม่แน่ใจ
สรุปค่าเฉลี่ย	2.17	0.460	ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 6.1 พบว่า ในประเด็น ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่แน่ใจ กับข้อความดังกล่าว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.460

ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้ ได้แก่ สถาบันเชิงร้านอาหาร ผับ ร้านอาหาร ดึงดูดนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจ (2.87), การจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นรายได้ของรัฐจากการเก็บภาษี (2.78), การจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลต่อกีฬาเศรษฐกิจ (2.72), มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ร้านค้าส่งและปลีก รวมถึงสถาบันเชิงมีรายได้ลดลง (2.01), มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้จำนวนนักดื่มลดลง ส่งผลต่อเม็ดเงินในพื้นที่ (2.01), มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้จำนวนผู้ซื้อและดื่มลดลง (1.99), มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ง่ายต่อการควบคุมปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม อุบัติเหตุ เป็นต้น (1.95), มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งเสริมให้คน ลด ละ เลิก การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (1.88), การซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดความยากจนนำไปสู่ปัญหาหนี้สิน (1.78), การซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ (1.73)

- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 1 ในประเด็นสถาบันเชิงร้านอาหาร ผับ ร้านอาหาร ดึงดูดนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 2.87 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 2 ในประเด็นการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นรายได้ของรัฐจากการเก็บภาษี มีค่าเฉลี่ย 2.78 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 3 ในประเด็นการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลต่อกีฬาเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 2.72 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 4 ในประเด็นการซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดความยากจนนำไปสู่ปัญหาหนี้สิน มีค่าเฉลี่ย 1.78 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความ

- ดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 และไม่เห็นด้วย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3
- ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 5 ในประเด็นการซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ มีค่าเฉลี่ย 1.73 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 6 ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้จำนวนผู้ซื้อและดื่มลดลง มีค่าเฉลี่ย 1.99 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 7 ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ร้านค้าส่งและปลีก รวมถึงสถานบันเทิงมีรายได้ลดลง มีค่าเฉลี่ย 2.01 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 8 ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้จำนวนนักดื่มลดลง ส่งผลต่อเม็ดเงินในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 2.01 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 9 ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งเสริมให้คน ลด ละ เลิก การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ย 1.88 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7
  - ผลการศึกษาของแบบสอบถามข้อที่ 10 ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ง่ายต่อการควบคุมปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม อุบัติเหตุ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 1.95 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่ใจในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3, ไม่แน่ใจ จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

6.2 การดำรงอยู่ ความสอดคล้อง และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินท์ในประเด็นเรื่องนโยบายของรัฐที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ในประเด็นเรื่องการดำรงอยู่ ความสอดคล้อง และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินท์ในประเด็นเรื่องนโยบายของรัฐที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ พบว่าผู้ประกอบการได้รับทั้งประโยชน์และผลกระทบเนื่องจากการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานภาครัฐ

ผู้ประกอบการรายหนึ่งให้ข้อมูลถึงอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ กล่าวคือ

“มันกดดันหลายอย่าง เหมือนพยายามจะให้เราเลิกขายไปเลย กดดันทั้งนักดนตรีด้วย ไปเพิ่มภาษีเขา และมาเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหมือนกดดันไม่ให้เราขาย เรากังว่ามันไม่น่าจะมีผลกระทบกับมันขนาดนั้น **ทั้งที่เหล้าเบียร์เป็นสิ่งที่คนดื่มตลอด** ใช่ อย่างเราไม่ได้เป็นร้านเหล้า เราเป็นร้านที่ครอบครัวมากิน เพราะเรามีเบียร์หลายประเภท ทั้งเบียร์ผู้หญิง เบียร์ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ส่วนมากร้านที่เน้นครอบครัวมาทาน ล้าง 1 ขวด 2 ขวด กินพอเป็นกระลัยกลับบ้านนอน ถ้าเป็นแบบร้านฮอมจะโดน ผลกระทบจะหนักกว่าของพี่ เพราะรายได้หลักมาจากเหล้า รัฐจำกัดเรามากเกินไป บางทีกดดันเวอร์เกิน จากทางหนึ่ง พอได้อีกทางหนึ่งก็มาอีกทางหนึ่ง”⁸⁷

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ประกอบการที่มีต่อนโยบายของรัฐและกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทิศทางที่ไม่เห็นด้วยและมองว่ารัฐปฏิบัติการในลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการเสียประโยชน์จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว ความเข้าใจที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งการทำให้กลไกทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแอลกอฮอล์มีอุปสรรค ซึ่งส่งผลถึงตัวแสดงอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น นักดนตรี นักร้อง และผู้ขาย เป็นต้น ทั้งนี้ในประเด็นข้อเสนอจากผู้ประกอบการที่ต้องการให้นโยบายรัฐในการพิจารณาภาวะเปราะบางให้อยู่ในขอบเขตที่ผู้ประกอบการรับได้กล่าวคือ

“ที่จริงไม่อยากเสนอเลย เพียงแต่ทำให้เป็นปกติแบบที่มันเคยเป็นแค่นั้น ไม่ต้องไปเพิ่มหรือไปลดอะไร ที่ว่าอุบัติเหตุขึ้นอยู่ที่ตัวบุคคลทั้งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากเหล้าจากเบียร์ พี่ว่าคนมันดื่มเยอะ มันต้องรู้ตัวเองดื่มแค่ไหนจะพอ ถ้ามันรู้ว่ากินหนักต้องไม่ขับรถ **มันนี่ผู้ประกอบการเสียหายกันหนักเลย** ซิบหายวายป่วงกันหมดแล้ว พุดแล้วขึ้น อารมณ์เสีย ยิ่งช่วงก่อนที่จะล็อกดาวน์(สถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19) พี่กุมขมับเลย ไม่มีรายรับมีแต่รายจ่าย และการที่เราจะบอกเด็กที่เคยทำงานกับเรามาเป็นสิ่งที่ปีบหัวใจ **ระยะต่อไปวางแผนไว้อย่างไรบ้าง? ไม่รู้** เซ็นสัญญาไว้ 3 ปี ต้องจ่ายค่าเช่า **ซีรกดูเซ็งร้านเยอะมาก** สนั่นเลย มีร้านข้างหน้าปากซอยที่เป็นร้านสีขาว (ติดร้านข้าวต้มบาทเดียว) เพิ่งเปิดหลังพี่เอง คนกำลังติดร้าน นำสงสารมาก เป็นเด็กวัยรุ่นทำร้านเหล้าเปิดเพลง คนเหล้ากลับหมดเลย เด็กวัยรุ่นมานั่งกินเต็มเลย ราคาเด็กนักศึกษาจับต้องได้ แต่คนละตลาดกับพี่ **ลำบากมากขนาดว่านิมมานเป็นย่านเศรษฐกิจที่สุด** เพิ่งดาวน์โหลดเมื่อปีที่แล้วเอง แต่ก่อนช่วงปีใหม่ปีที่แล้วร้านพี่ขายดีมากเลย”⁸⁸

บทสัมภาษณ์ข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของถนนนิมมานเหมินท์ผ่านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ที่เกิดจากปัจจัยด้านนโยบายของรัฐและสถานการณ์โรคระบาดจากไวรัสโรคโควิด-19 ทำให้นิมมาน

⁸⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2563)

⁸⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

เหมินทร์กลายเป็นความชอบเขาทางด้านเศรษฐกิจที่มีความต่างไปจากเดิมที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมือง เชียงใหม่ อย่างไรนั้นบทบาทสมัยยังสะท้อนให้เห็นถึงผู้ประกอบการอยากให้การจำหน่ายและเปิดร้านที่มีเครื่องดื่ม บริการกลับไปเป็นแบบเดิมคือก่อนมีกฎหมายควบคุมอย่างเข้มข้นทั้งนี้ก็เพื่อให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องสามารถไปได้ สำหรับอุบัติเหตุเรื่องการเมืองแล้วผู้ประกอบการมองว่าเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลรัฐควรมองปัญหาแบบแยก ส่วนดังกล่าว

สำหรับการดำรงอยู่ ความสอดรับ และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินทร์ในประเด็นเรื่อง นโยบายของรัฐ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่ง พบว่า

“สาเหตุที่เลือกเปิดย่านนิมมานเพราะ ตรงนี้เป็นร้านบาร์เบียร์ที่มีลูกค้าเยอะ เจ้าร้านคนปัจจุบันจึงเช่า จากคนเก่า เพื่อที่จะเปิดเป็นร้านอาหาร และมีกาแฟตอนเช้า แต่พอดูสถานที่และสัญญา พอดีจดทะเบียนไว้ว่า สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เจ้าของร้านเลยเอาเบียร์นอกและเบียร์ไทยมาลง จึงมีทั้งเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และอาหารควบคู่กันไป นอกจากนี้โซนนี้เป็นโซนเศรษฐกิจ ร้านอาหาร นักท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก เยอะ และเจ้าของร้านเขาชอบภาษาจีน ทำทัวร์เกี่ยวกับคนจีน มีบริษัททัวร์ และเขาอยากทำร้านอาหารด้วย มี ร้านเครื่องดื่มสำอาง ที่นี้เห็นว่าโซนนิมมานเป็นโซนที่นักท่องเที่ยวเงินมาพักเยอะ และเดิน Shopping One Nimmman บ้าง และเดินออกมาร้านกาแฟ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม โซนนี้คนคึกคักดีเลยเลือกที่จะมาเปิดตรง นิมมาน”

นอกจากนี้การสัมภาษณ์ในประเด็นเรื่อง นิมมานเป็นแหล่งที่เจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนโยบายรัฐ ที่เข้ามาจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลต่อผู้ประกอบการอย่างไร “นักท่องเที่ยวก่อนที่เขาจะ เดินทางมาเที่ยว เขาก็ศึกษากฎหมาย ศึกษาลักษณะการปฏิบัติตัวของประเทศไทย กฎระเบียบต่างๆ เขาก็ ศึกษามาอยู่แล้ว เขาก็เรียนรู้แล้วว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายได้เวลาไหนถึงเวลาไหน ซึ่ง นักท่องเที่ยวเขาก็ปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด ถ้าถามว่ามีผลกระทบกับเรามากน้อย บางช่วงก็อาจจะมียูกค้าเข้ามา ในช่วงที่รัฐบาลหรือกฎหมายไทยไม่ได้ให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลูกค้าก็จะไม่เข้ามา ถ้าถามว่ามีผลกระทบ ก็มีแค่นิดหน่อย ไม่ใช่เป็นผลกระทบวงกว้าง เพราะว่าในช่วงเวลาที่กฎหมายห้าม ลูกค้าก็ไม่ได้มาทานเยอะ มัน เป็นช่วงป่วย ซึ่งลูกค้าไม่ได้มาทานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตอนป่วยอยู่แล้ว ลูกค้าจะมาตอนเย็นมากกว่า ซึ่งเป็น ช่วงที่ทางประเทศไทยก็ขายได้ตามกฎหมาย ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมากมาย ไม่มีผลกระทบกับยอดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เท่าไร เพราะว่าจุดประสงค์หลักแอลกอฮอล์เราจะเน้นขายตอนกลางคืน”

จากบทสัมภาษณ์พบว่า ในกรณีผู้ประกอบการรายนี้มองว่าปฏิบัติการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และนโยบายของแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการไม่มากนักเนื่องจากเป็นสิ่งที่ ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้รวมถึงผู้บริโภคทั้งชาวไทยและต่างชาติมีการเรียนรู้เกี่ยวกับ กฎหมายแอลกอฮอล์ฉะนั้นในประเด็นนี้จึงไม่ใช่อุปสรรคแต่มองเป็นเรื่องที่ผู้ประกอบการต้องสอดรับกับ นโยบายของรัฐมากกว่า อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันคือความชอบเขาของเศรษฐกิจของนิมมานเหมินทร์มาพร้อมกับการแพร่ขยาย วงกว้างของโรคโควิด-19 กล่าวคือ

“โควิด-19 น่าจะเป็นเหตุการณ์นี้ เพราะทุกร้านก็ปฏิเสธไม่ได้ เป็นวิกฤตการณ์ที่ทุกคนได้รับ ผลกระทบหมดทุกร้าน ทุกภาคส่วน ผู้ประกอบการทุกที่ก็ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์นี้ทุกคน คงจะเป็น เหตุการณ์นี้ที่เราได้รับผลกระทบ เพราะว่า 1.เรื่องเวลาการเปิด - ปิดจำกัด 2.ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายทุกเดือน ซึ่ง

ค่าใช้จ่ายเท่าเดิมแต่รายรับเราน้อยกว่าเดิม เราต้องรับผลกระทบนี้ และพยายามปรับแก้ประครองร้าน ทำให้ร้านและพนักงานอยู่ได้ ไม่ทำให้ต่างฝ่ายต่างเดือดร้อนกันมาก ช่วยๆ กัน”⁸⁹

6.3 ความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์

ในประเด็นเรื่อง “ความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์” ผู้วิจัยต้องการนำเสนอโดยสะท้อนให้เห็นโครงสร้างของอำนาจรัฐที่ยืดหยุ่นกับอำนาจด้านเศรษฐกิจผ่านประเด็นงานวิจัยฉบับนี้ที่มีตัวแทนการใช้อำนาจรัฐก็คือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ และตัวแสดงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจก็คือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ ผลวิจัยพบว่า ในประเด็นที่มีการใช้บังคับกฎหมายที่ว่าด้วยการห้ามให้ผู้ที่ย่างอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าใช้บริการสถานประกอบการนั้น ส่งผลให้สถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสั่งการของหน่วยงานภาครัฐในระบบผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดในการใช้บังคับกฎหมายกับสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้รวมถึงการที่มีคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายปกครองมีบทบาทมากขึ้น การดำเนินงานของภาคประชาชนจึงมีความลดน้อยลง ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ ได้มีการแต่งตั้งโยกย้ายนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงข้าราชการและเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ ที่ได้ร่วมปฏิบัติงานด้วยกันในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2557 ได้เกษียณอายุราชการไปแล้วนั้น ทำให้ข้อมูลอาจจะติดไปกับตัวบุคคลที่โยกย้ายหรือเกษียณอายุราชการไปต่างจากสำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่มีการบริหารงานโดยคณะผู้บริหารเดิมยาวนานมากกว่า 10 ปี ทำให้เข้าไปถึงบริบทในการทำงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง⁹⁰

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สะท้อนถึงความเข้มข้นระหว่างการใช้กฎหมายกับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ คือ สำหรับกรณีที่มีบริษัทเอกชนเข้าขออนุญาตจัดคอนเสิร์ตในช่วงก่อนสงกรานต์ ที่หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีการประสานงานผ่านสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่ และมีการนำเข้าที่ประชุมระดับจังหวัดเพื่อนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ได้มีการให้เหตุผลถึงการเห็นควรอนุญาตให้มีการจัดการได้ว่า จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นอย่างดี แต่ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ ได้นำเรียนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ถึงความเหมาะสมในการจัดงานที่อาจจะมีการโฆษณา ชายหรือดื่มเครื่องดื่มในสถานที่ราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในขณะนั้น จึงได้มีการสั่งการให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการตรวจสอบและรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ผลปรากฏว่า จังหวัดเชียงใหม่ไม่อนุญาตให้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวในหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้จัดงานจึงได้เปลี่ยนสถานที่เป็นสถานประกอบการ ตะวันแดง มหาชน เชียงใหม่ แทนสถานที่เดิม

การจัดกิจกรรมหรือคอนเสิร์ตที่คล้ายกับกรณีข้างต้น หากจัดโดยหน่วยงานภาครัฐหรือใช้สถานที่ของหน่วยงานภาครัฐอาจจะระเบียบ กฎหมายกำหนดไว้ แต่หากเป็นเอกชนจะจัดกิจกรรมก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ความเข้มข้นของการใช้อำนาจรัฐยังปรากฏในประเด็น ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ได้พูดถึงการที่ไม่สามารถลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการจึงได้เสนอว่าให้มีการดำเนินการร่วมกันกับภาคประชาชน ซึ่ง

⁸⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

⁹⁰ ข้อมูลสัมภาษณ์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562)

จริงๆ แล้วมาตรการต่างๆ จะสำเร็จได้จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่จากไม่มีการออกตรวจอาจจะมี การทำผิดกฎหมายได้ ตัวอย่าง เช่น จะมีอยู่ช่วงหนึ่งที่ได้มีการออกตรวจอย่างต่อเนื่องทำให้การโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีน้อยมากจนถึงไม่มีเลยในบางร้าน แต่เมื่อไม่มีการออกตรวจได้ไม่นาน ก็มีการกลับมา โฆษณาอีกครั้ง และเมื่อมีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วหนึ่งร้าน ร้านอื่นก็จะเริ่มมีการแข่งขันกัน ทำให้ การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำผิดกฎหมายแต่กลับมีสถานประกอบการทำเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น แล้วการลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการจึงเป็นเรื่องสำคัญ⁹¹

จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้นเกี่ยวกับประเด็นความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการ บังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่าผลกระทบเศรษฐกิจเกิดขึ้น ภายหลังจากการบังคับกฎหมายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์อย่างเข้มข้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในประเด็นของ มาตรการและระเบียบการควบคุมของรัฐเกิดขึ้นภายใต้การเป็นปฏิปักษ์ต่อการเพิ่มเม็ดเงินในโครงสร้างระบบ เศรษฐกิจของกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท้ายสุดนี้จึงทำให้ภาพของนิมมาน เหมินทร์ที่มีความซบเซาด้านเศรษฐกิจปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้เป็นเช่นนี้ก็คือนโยบายและกฎหมายว่าด้วย เรื่องแอลกอฮอล์ของรัฐ

สรุป ในประเด็นในส่วนของบทที่ 6 ว่าด้วยเรื่อง “ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์” ตามตารางที่ผู้วิจัยสรุปดังนี้

ตารางที่ 6.2 สรุปประเด็นผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจใน พื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

ประเด็นข้อหัวข้อ	สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย
1. สถานการณ์ความสัมพันธ์ ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ถนนนิมมานเหมินท์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ไม่แน่ใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.17 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไม่แน่ ในเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจกับนโยบายด้านแอลกอฮอล์ของรัฐ ➢ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานะบันเทิง ร้านอาหาร ผับ ร้านเหล้า ดึงดูดนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจ มี ค่าเฉลี่ย 2.87 หมายถึง เห็นด้วย ➢ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การซื้อสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ มีค่าเฉลี่ย 1.73 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
2. บริบทของนิมมานเหมินท์ว่า ด้วยผลกระทบการพัฒนา เศรษฐกิจเกี่ยวกับการจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ ข้อเสนอแนะจากภาคประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ หน่วยงานภาครัฐอาจจะแก้ไขปัญหาได้อย่างลำบากใจหรือนำไปสู่ การไม่แก้ไขเลย ➢ ถนนนิมมานเหมินท์จะมีความชัดเจนอยู่ตรงที่ว่า ไม่มีผู้ซื้อบ้าน ตึก อาคาร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแต่จะเป็นการซื้อเพื่อให้อื่นเช่าต่อ ➢ ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากจะมีการ ปรับมาตราจากหน่วยงานภาครัฐอยู่อย่างเสมอ และเมื่อไม่ปฏิบัติ ตามข้อกำหนดอาจจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

⁹¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ภาคประชาชนจะเคลื่อนขยับเป้าหมายผ่านต้นทุนทางสังคมในพื้นที่นั้น โดยพื้นที่นิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่จะมีความเฉพาะในตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ➤ ผู้ประกอบการมีเข้าใจรวมถึงให้ความร่วมมือในประเด็นนี้เป็นอย่างดี ถึงอย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐจะมีการตักเตือนก่อนเสมอ ก่อนที่จะมีการดำเนินคดี ดังนั้น เมื่อมีการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการหรือสถานประกอบการ
<p>3. การดำรงอยู่ ความสอดคล้อง และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินท์ในประเด็นเรื่องนโยบายของรัฐที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ประกอบการที่มีต่อนโยบายของรัฐและกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทิศทางที่ไม่เห็นด้วยและมองว่ารัฐปฏิบัติการในลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการเสียประโยชน์จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว ความเข้าใจที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งการทำให้กลไกทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแอลกอฮอล์มีอุปสรรคซึ่งส่งผลถึงตัวแสดงอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น นักดนตรี นักร้อง และผู้ขาย เป็นต้น ➤ ประเด็นข้อเสนอจากผู้ประกอบการที่ต้องการให้นโยบายรัฐในการพิจารณากฎระเบียบให้อยู่ในขอบเขตที่ผู้ประกอบการรับได้ ➤ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของถนนนิมมานเหมินท์ผ่านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ที่เกิดจากปัจจัยด้านนโยบายของรัฐและสถานการณ์โรคระบาดจากไวรัสโรคโควิด-19 ทำให้นิมมานเหมินท์กลายเป็นความชบเซาทางด้านเศรษฐกิจที่มีความต่างไปจากเดิมที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ ➤ ผู้ประกอบการบางส่วนมองว่าปฏิบัติการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบายของแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการไม่มากนักเนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ➤ ความชบเซาของเศรษฐกิจของนิมมานเหมินท์มาพร้อมกับการแพร่ขยายวงกว้างของโรคโควิด-19
<p>4. ความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ประเด็นที่มีการใช้บังคับกฎหมายที่ว่าด้วยการห้ามให้ผู้ที่ย่างต่ำกว่า 20 ปี เข้าใช้บริการสถานประกอบการนั้น ส่งผลให้สถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด ➤ การสั่งการของหน่วยงานภาครัฐในระบบผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดในการใช้บังคับกฎหมายกับสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ➤ ความเข้มข้นระหว่างการใช้กฎหมายกับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ คือ สำหรับกรณีที่มีบริษัทเอกชนเข้าขออนุญาตจัดคอนเสิร์ต

-
- การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการแข่งขันกัน ทำให้การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เติบโตขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีกฎหมายแต่กลับมีสถานประกอบการทำเพิ่มมากขึ้น
  - สะท้อนให้เห็นว่าในประเด็นของมาตรการและระเบียบการควบคุมของรัฐเกิดขึ้นภายใต้การเป็นปฏิปักษ์ต่อการเพิ่มเม็ดเงินในโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท้ายสุดนี้จึงทำให้ภาพของนิมมานเหมินท์ที่มีความซบเซาด้านเศรษฐกิจปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้เป็นเช่นนี้ก็คือ นโยบายและกฎหมายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์ของรัฐ
-

บทที่ 7

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

7.1 แนวทางแก้ไขของรัฐในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ความสอดคล้องกับนโยบายว่า ด้วยเรื่องแอลกอฮอล์

ประเด็นเรื่องแนวทางแก้ไขของรัฐเรื่องผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ ในงานศึกษาของ R. Room และ D Jernigan เรื่อง the ambiguous role of alcohol in economic and social development ที่อธิบายถึงบทบาทที่ไม่ชัดเจนของแอลกอฮอล์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยสะท้อนหลักการให้เห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบันการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์มีลักษณะของการทำเป็นอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในสังคมของประเทศกำลังพัฒนา มุมมองของการมีอยู่ของการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีมุมมองในเชิงบวกซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจแม้ว่าอาจได้รับการยอมรับว่าผลกระทบต่อสุขภาพและความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นผลกระทบด้านลบก็ตาม แต่ประเด็นที่น่าสนใจในงานชิ้นนี้คือการกล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจผ่านกิจกรรมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งยึดโยงกับการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ที่มีการจ้างงานลดลง การจ้างงานที่ลดลงในอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในงานชิ้นนี้ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นผลมาจากนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ นอกจากนี้สายใยโครงสร้างเครือข่ายธุรกิจการจำหน่ายแอลกอฮอล์ก็ได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น สถานบันเทิง ร้านค้าปลีก เป็นต้น⁹² ทั้งนี้ในงานของ Philip J. Cook และ Michael J. Moore เรื่อง The Economics of Alcohol Abuse And Alcohol-Control Policies ได้อธิบายให้เห็นภาพของการพัฒนาเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าด้วยการประเมินนโยบายแอลกอฮอล์ผ่านการวิเคราะห์เชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลที่ตามมา โดยข้อแนะนำที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์น้อยลงเมื่อราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นหรือมีการจำกัดปริมาณแอลกอฮอล์มีสูงขึ้น⁹³ ในทรรศนะของผู้วิจัยมองว่างานวิจัยที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารัฐจะมีมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในความเป็นจริงการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์ภายในรัฐยังคงมีความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ของรัฐในการจัดเก็บภาษี ขนาดการลดลงของภาคอุตสาหกรรมในเครือข่ายของการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแม้กระทั่งการลดลงของการจ้างงาน

⁹² R. Room, D. Jernigan. (2000). *The ambiguous role of alcohol in economic and social development*.

สืบค้น 12 สิงหาคม 2563 จาก <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11218349/#affiliation-1>

⁹³ Philip J. Cook and Michael J. Moore. (2002). *The Economics of Alcohol Abuse And Alcohol-Control Policies*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.healthaffairs.org/doi/full/10.1377/hlthaff.21.2.120>

ในภาคอุตสาหกรรมเครื่องตีแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุนี้จึงเท่ากับว่าการมีอยู่ของกฎระเบียบ มาตรการ ในการควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ ไม่ได้ลดยตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่ในทางตรงกันข้ามยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แฝงอยู่ในกลไกของรัฐ

ฉะนั้น ในกรณีของนิมมานเหมินทร์ผู้วิจัยต้องการนำเสนอถึงประเด็นว่าภายหลังจากที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 รวมไปถึงมาตรการของรัฐในช่วงที่ คสช. ทำให้ร้านค้า สถานบันเทิงจำนวนมากต้องมีการปรับตัว ทั้งนี้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการตระหนักถึงเรื่องความซบเซาทางเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการเข้มงวดในมาตรการเหล่านั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีลักษณะการดำเนินงานอย่างไรเพื่อให้พื้นที่นิมมานยังคงความเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งในขณะเดียวกันผู้ประกอบการเองก็ต้องยอมรับในส่วนของการควบคุมและกฎระเบียบของรัฐ ในประเด็นนี้จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า

“มุมมองของหน่วยงานภาครัฐ” นโยบายยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในเรื่องของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่หน่วยงานภาครัฐมีความระมัดระวังในข้อกฎหมายเป็นอย่างมาก หากสิ่งที่เกิดขึ้นมีความไม่ชัดเจนก็จะยังไม่มีการยืนยันในเรื่องนั้น ซึ่งเอื้อให้กับกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการที่รู้และเข้าใจในข้อกฎหมายจะทำให้การดำเนินธุรกิจได้อย่างง่ายขึ้น ตัวอย่าง เช่น การที่หน่วยงานภาครัฐจะลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการจำเป็นต้องดูถึงบทบาทของหน่วยงานและความจำเป็นหรือไม่ หรือปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือไม่

“ความสอดคล้องและการแก้ไขปัญหาผ่านนโยบายรัฐ” หากเป็นกรณีที่ว่ากฎหมายกำหนดให้สถานประกอบการให้บริการได้ถึงเวลา 00.00 น. แต่ยังมีผู้ใช้บริการนั่งอยู่ภายในร้าน โดยปกติแล้วทางสถานประกอบการมักจะแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีการกำหนดให้ผู้ใช้บริการชำระเงินตั้งแต่เวลา 23.30 น. แต่ผู้ใช้บริการอาจมีอาการเมามายไม่สามารถเดินทางกลับได้ หรือผู้ใช้บริการมีความต้องการที่จะนั่งอยู่ในร้านก่อนแต่ไม่ได้มีการสั่งอาหาร เครื่องดื่มเพิ่มแล้วตามที่กฎหมายกำหนด ทางสถานประกอบการจึงไม่สามารถที่จะบังคับให้ผู้ใช้บริการออกจากร้านได้ ด้วยเหตุผลทางธุรกิจอาจจะเสียลูกค้าได้⁹⁴ (สะท้อนถึงการประนีประนอมของภาครัฐกับผู้ประกอบการ)

“มุมมองของภาคประชาชน” ในความเจริญเติบโตของย่านถนนนิมมานเหมินทร์ที่มาพร้อมกับการขยายตัวของสถานประกอบการ (ผับ/ร้านเหล้า) ภาคประชาชนไม่ได้มีความคิดที่จะปิดกั้นไม่ให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อย่างไร เพียงแต่ว่า ต้องการให้การค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีความพึงพาอาศัยกันในเชิงธุรกิจ จะอาศัยเพียงแต่ธุรกิจท่องเที่ยวทั่วไปเห็นทีจะไม่ได้ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นทำเลทองในการดำเนินธุรกิจ⁹⁵

⁹⁴ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562)

⁹⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

“แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์” ย่าน

ถนนนิมมานเหมินท์อาจเปลี่ยนเป็นสตรีทอาร์ต ถนนคนเดิน แกลอรี่ หรืออื่นๆ ในทิศทางที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในพื้นที่ได้มีการพูดคุยกันในประเด็นนี้อยู่อย่างต่อเนื่อง อันเนื่องจากย่านถนนนิมมานเหมินท์ ในมุมมองของผู้ประกอบการสามารถพึ่งพาตนเองได้ถ้าหากมีนักท่องเที่ยวหมุนเวียนเป็นจำนวนมากตลอดปี สำหรับในประเด็นการรับมือหากมีกลุ่มทุนจากภายนอกที่ไม่ใช่ทุนที่มาจากในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ หรือย่านถนนนิมมานเหมินท์เอง โดยอาจจะเป็นทุนจากประเทศจีน หรือต่างจังหวัด⁹⁶

ภาพที่ 7.1 ย่านการค้าในพื้นที่นิมมานเหมินท์

⁹⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแห่งหนึ่ง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการและภาคประชาชน ค่อนข้างมีความกังวลพอสมควร เนื่องจากเดิมแล้วในย่านถนนนิมมานเหมินท์เป็นแหล่งที่ค้าขายทำกำไรให้กับสินค้าไทยอยู่มาก แต่หากมีกลุ่มทุนจากประเทศจีนเข้ามาในย่านนี้เพิ่มขึ้น อาจส่งผลต่อการส่งออกทำกำไร อีกทั้งจะเป็นการกลืนกินวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่หรือย่านถนนนิมมานเหมินท์ โดยจะเห็นได้จากปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก จากที่สังเกตได้ในพื้นที่ปัจจุบันมีห้างร้านหรือสถานประกอบการที่มีชาวจีนเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนเริ่มมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกลุ่มห้างร้านหรือสถานประกอบการเหล่านี้ มีกลุ่มเป้าหมายลูกค้าทั้งเป็นกลุ่มชาวต่างชาติ ชาวจีน และชาวไทย

ภาพที่ 7.2 กลุ่มทุนภายนอกเริ่มมีบทบาททางเศรษฐกิจในนิมมานเหมินท์

ในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในประเภทมีกลุ่มทุนมาลงทุนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงภาคเหนือเป็นจำนวนมาก มหาศาลมาก และกลุ่มทุนชาวจีน ได้มีการวางแผนขยายธุรกิจอื่น เช่น โรงแรม เพื่อให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่หรือมาใช้บริการสถานประกอบการได้เข้าพักในโรงแรมนี้เลยทีเดียวนอกจากนี้กลุ่มทุนชาวจีนยังมีความคิดในการลงทุนในด้านขนส่งสาธารณะอีกด้วย เช่น ในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีชาวจีนได้จ้างเหมารถตู้รับ - ส่ง นักเรียนที่ว่างเว้นจากการทำงาน โดยแบ่งเป็นค่าจ้างเหมารถ 700 บาท ค่าคนขับรถ 400 บาท รวมเป็น 1,100 บาท แต่นำไปปรับส่งนักท่องเที่ยวในราคา 2,500 บาท

ภาพที่ 7.3 ซอยต่างๆ ในถนนนิมมานเหมินท์ยังคงมีการตั้งร้านค้า

โดยที่ทำหน้าที่ในการบริหารเงินและติดต่อประสานงานเพียงเท่านั้น รวมไปถึงความต้องการผลักดันให้เกิดการใช้จ่ายผ่านระบบ Money wallet แทนการใช้จ่ายด้วยเงินสดมากขึ้น โดยมีการทำเช่นนี้ในประเทศจีนแล้วอย่างแพร่หลายแล้ว ทั้งนี้ชาวจีนจำนวนมากมีมุมมองความคิดในการลงทุนว่า เมื่อจะออกเดินทางมาลงทุนในต่างประเทศนั้น ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่ควรจะมา และจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่แรกๆ ที่ชาวจีนมักเริ่มมาลงทุน ผู้ประกอบการได้แสดงความคิดเห็นกันว่า บางครั้งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก เพราะเมื่อคนเข้ามาในพื้นที่แล้วต้องเข้ามาพร้อมกับเม็ดเงิน กำลังซื้อ และการลงทุนด้วย นอกจากนี้นิมมานเหมินท์ยังคงเป็นพื้นที่พักผ่อนระยะยาวในวัยเกษียณ (Long Stay) มีการใช้ชีวิตวัยเกษียณ โดยมีชาวญี่ปุ่นเริ่มเข้ามาเป็นประเทศต้นๆ ดังนั้นธุรกิจที่เริ่มทำธุรกิจให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นที่แรกๆ จะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

จากประเด็น “แนวทางแก้ไขของรัฐในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ความสอดคล้องกับนโยบายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์” ในทรรศนะของผู้วิจัยมองว่าแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นร้านค้า ที่พัก และ

สถานบันเทิงต่างๆ ที่มีอัตราความเติบโตขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและพักผ่อน รวมถึงกิจกรรมการสังสรรค์ของกลุ่มนักดื่ม ฉะนั้นบริบทพื้นที่ของถนนนิมมานเหมินท์จึงเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีความเจริญเติบโตอยู่อย่างเป็นเอกเทศโดยตัวของพื้นที่เอง แต่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับสัญญาณของการท่องเที่ยวพักผ่อน หย่อนใจและการสังสรรค์ยามราตรี ท้ายสุดนี้ไม่ว่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายรัฐหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการแพร่ขยายของโรคระบาด นิมมานเหมินท์ยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์และฉายภาพตัวเองผ่านความทันสมัยและร่วมสมัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามบทบาทของรัฐในการแก้ไขปัญหาความชบเซาของบรรยากาศการดื่มแอลกอฮอล์ในถนนนิมมานเหมินท์ยังไม่มี ความชัดเจน อันเนื่องมาจากรัฐมีฐานคิดที่แยกประเด็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจออกจากประเด็นการจำหน่ายแอลกอฮอล์ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพและปัญหาสังคมอื่นๆ ฉะนั้นการดำรงอยู่ของความย้อนแย้งระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ บนฐานมาตรการการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ยังคงมีความสับสนไหลกันต่อไปบางครั้งมีการช่วงชิงอำนาจในพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยว่ารัฐนั้นในนโยบายในเรื่องแอลกอฮอล์อย่างไร โดยท้ายสุดแล้วการปะทะกันระหว่างการจำหน่ายแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการและนโยบายของรัฐย่อมเป็นความสัมพันธ์ที่ประนีประนอมซึ่งกันและกันซึ่งในทรรศนะผู้วิจัยได้สะท้อนมโนภาพตามนี้

7.2 แนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนภาคประชาชนในประเด็นเรื่อง “ผลกระทบจากการมีผับ/ร้านเหล้า หรือ การให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” พบว่า ปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนมักจะเป็นปัญหาที่ภาครัฐไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น มีการเลี้ยงส่งข้าราชการระดับสูงในจังหวัด หน่วยงานภาครัฐอาจจะแก้ไขปัญหาได้อย่างลำบากใจ หรือนำไปสู่การไม่แก้ไขเลย ในบางครั้งหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ ก็จะมีการส่งต่อให้ภาคประชาชนแก้ไขต่อไป เช่น มีการสั่งปิดสถานประกอบการที่ทำผิดกฎหมายไปแล้ว แต่ยังคงมีการแอบให้บริการซ้ำอีก จึงขอให้ภาคประชาชนร่วมผลักดัน หรือประสานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อไม่ให้หน่วยงานภาครัฐเกิดความไม่พอใจกันเอง หากบางกรณีมีผู้อยู่เบื้องหลังกิจการนั้น ประเด็นที่พบเจอส่วนใหญ่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในย่านถนนนิมมานเหมินท์ในบางครั้งอาจจะมีการให้เช่าบ้าน ตึก อาคาร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจทั่วไป แต่อยู่ไปอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นสถานประกอบการ ผับ/บาร์ จึงทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยรอบข้างได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนที่ว่ามีการปิดบ้าน ประกาศขายบ้านในพื้นที่เชียงใหม่ เนื่องจากทนต่อความเดือดร้อนที่เกิดจากการเปิดผับ/บาร์ มิได้⁹⁷

แต่กระนั้นถนนนิมมานเหมินท์จะมีความชัดเจนอยู่ตรงที่ว่า ไม่มีผู้ซื้อบ้าน ตึก อาคาร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแต่จะเป็นการซื้อเพื่อให้ผู้อื่นเช่าต่อ เช่น ให้เช่าเพื่อเปิดเป็นร้านกาแฟ ผับ/บาร์ และอื่นๆ ผู้ที่อาศัยจริงๆ จะอยู่ในซอยลึกเข้าไปไม่ได้อยู่ริมถนนนิมมานเหมินท์ นอกจากนี้ธุรกิจย่านถนนนิมมานเหมินท์ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากจะมีการปรับมาตราจากหน่วยงานภาครัฐอยู่อย่างเสมอ และเมื่อไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดอาจจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

ข้อเสนอแนะภาคประชาชน ได้มีการเสนอแนะให้พื้นที่นิมมานเหมินท์ยังคงมีความเติบโตด้านเศรษฐกิจภายใต้นโยบายรัฐ โดยมองการปรับเปลี่ยนในพื้นที่ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ คือ ภาคประชาชนจะเคลื่อนขับเป้าหมายผ่านต้นทุนทางสังคมในพื้นที่นั้น โดยพื้นที่นิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่จะมีความ

⁹⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งย่านนิมมานเหมินท์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563)

เฉพาะในตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีลักษณะวัฒนธรรมค่อยข้างชัดเจน ภาคประชาชนจึงขับเคลื่อนเป้าหมายผ่านวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ในกรณีนี้ภาคประชาชนจึงสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายผ่านตัวบุคคลได้ กล่าวได้ว่าในแต่ละจังหวัดมีบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป การขับเคลื่อนเป้าหมายจึงต้องขับเคลื่อนผ่านคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละจังหวัด โดยก่อนหน้าที่จะมีการแยกกฎหมายการควบคุมยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ตัวแทนภาคประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง และคณะทำงานของภาคประชาชนเองได้มีการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละจังหวัด โดยในช่วงปีพ.ศ. 2551 – 2552 ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ใน 4 จังหวัดด้วย และได้ร่วมพูดคุยกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในประเด็นที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในฐานะเลขานุการคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำจังหวัดนั้น จะต้องมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากบริบทในสิ่งที่เกิดขึ้นล้วนเกี่ยวกับกฎหมายมากกว่าหนึ่งฉบับเสมอ จึงมีความจำเป็นจะต้องประสานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในระเบียบ กฎหมายนั้นเข้าร่วมดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ภาคประชาชนได้มีการดำเนินการประสานงานกับ NGO ที่มีเป้าหมายในด้านนั้นตามบริบทที่เกิดขึ้น ทั้งในพื้นที่เขตเมืองและในพื้นที่ต่างอำเภอด้วย⁹⁸

ด้วยบริบทของจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีกิจกรรมประจำปี เทศกาลประจำปีอยู่ค่อนข้างมากในแต่ละปี เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หน่วยงานภาครัฐจึงมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมทำความเข้าใจ เพื่อให้ทราบถึงสินค้าที่มีการจำกัดการจำหน่าย และรวมถึงการจำกัดอายุผู้ซื้อสินค้าในแต่ละชนิดด้วย ในแต่ละเทศกาลประจำปีในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ โดยสำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่จะมีการดำเนินการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการ และมีการชี้แจงให้กับผู้ประกอบการทราบถึงข้อกำหนดในการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากมีการฝ่าฝืนจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้ และผู้ประกอบการมีเข้าใจรวมถึงให้ความร่วมมือในประเด็นนี้เป็นอย่างดี ถึงอย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐจะมีการตักเตือนก่อนเสมอก่อนที่จะมีการดำเนินคดี ดังนั้น เมื่อมีการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการหรือสถานประกอบการ ผู้ประกอบการจะมีการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว

ในทรรศนะของผู้วิจัยในประเด็นแนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ในสถานการณ์ความเป็นจริงภาคประชาชนเป็นเพียงกลไกการแก้ไขปัญหาที่อยู่ตรงกลางของความอ่อนแอกระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจากข้อมูลการลงพื้นที่เบื้องต้นการแก้ไขปัญหาไม่ใช่ปรากฏอยู่ในรูปธรรมที่เป็นข้อกำหนดหรือข้อบังคับแต่หากเป็นเพียงการแจ้งข่าว การแจ้งเตือน และนำเสนอต่อหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาคประชาสังคมกำลังต่อภาพให้เราเห็นว่าความประนีประนอมระหว่างผู้ประกอบการและรัฐนั้นเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

⁹⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563)

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 8.1 สรุปผลการวิจัย
- 8.2 อภิปรายผลการวิจัย
- 8.3 ข้อจำกัดของการวิจัย
- 8.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

8.1. สรุปผลการวิจัย

8.1.1 นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

1. ประเด็นสถานการณ์เกี่ยวกับการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งหมด 300 ชุด โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากประชาชนทั่วไป นักศึกษาและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานการณ์การซื้อและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- **ข้อความคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยในประเด็นมีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าเฉลี่ย 2.94 แสดงให้เห็นถึงความเห็นในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าเห็นด้วย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0, ไม่แน่ใจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

- **ข้อความคำถามการรับรู้ของกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ “ท่านมีการรับรู้ของกฎหมายที่เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่”** โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ในประเด็น ณ ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 แสดงให้เห็นถึงความรับรู้ข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ทราบ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และไม่ทราบ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

- **ข้อความคำถามประสบการณ์และผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** แบ่งออกเป็น 9 ข้อ ดังนี้

1. ท่านเคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อะไรบ้าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทสุราจำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 ของผู้ตอบข้อความคำถาม

2. ประเภทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ท่านชอบดื่มมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ของผู้ตอบข้อคำถาม

3. เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่สำคัญทำให้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ เข้ากลุ่มกับเพื่อน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 ของผู้ตอบข้อคำถาม

4. ท่านเริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุเท่าใด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เริ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุ 19 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของผู้ตอบข้อคำถาม

5. ท่านดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยแค่ไหน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 ของผู้ตอบข้อคำถาม

6. จำนวนเงินที่ท่าน ใช้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้จ่ายในดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เดือนละไม่เกิน 1,000 บาท จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 ของผู้ตอบข้อคำถาม

7. สถานที่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ Warm Up Cafe จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ของผู้ตอบข้อคำถาม

8. ท่านเคยเห็นสิ่งเหล่านี้ในชุมชนหรือไม่ ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยพบเห็นป้ายโฆษณาผับ ร้านเหล้า จำนวน 281 คิดเป็นร้อยละ 52.3

9. ท่านคิดว่าสื่อใดส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าสื่อที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ สื่อออนไลน์ต่างๆ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของผู้ตอบข้อคำถาม

บทสังเคราะห์ จากข้อมูลเชิงปริมาณในประเด็นว่าด้วยเรื่อง “สถานการณ์เกี่ยวกับการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” โดยผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากผลของการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ดังนี้

ประการแรก ถนนนิมมานเหมินท์ จากข้อมูลของแบบสอบถามสะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งที่เป็นนักศึกษา นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ มีปฏิสัมพันธ์กับถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะการเป็นผู้ซื้อและใช้บริการที่มีความเกี่ยวข้องกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประการที่สอง ในขณะที่ถนนนิมมานเหมินท์เป็นย่านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ตัวของถนนนิมมานเหมินท์ก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งแต่กลับมีความเป็นพลวัต (Dynamic) มีการพัฒนาเพื่อสอดคล้องกับอุปสงค์ (Demand) ของนักท่องเที่ยวและผู้คนที่ใช้บริการ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าถนนนิมมานเหมินท์จึงมีการโฆษณาดึงดูดผู้ที่ใช้เงินในพื้นที่ในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ผับ ร้านขายเสื้อผ้าแฟชั่น ธนาคาร และธุรกิจอื่นๆ สำหรับเรื่องสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นิมมานเหมินท์ก็ได้ชื่อว่าเป็นย่านที่มีชื่อเสียงที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ในการซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีผับบาร์ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งปลีกและส่ง เกิดขึ้นและแตกดับสลับหมุนเวียนกันไปตามสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

ประการที่สาม ความนิยมและความมีชื่อเสียงของถนนนิมมานเหมินท์ ถูกออกแบบโดยอำนาจด้านกฎหมายซึ่งอยากกล่าวได้ว่าการเติบโตและความมั่งคั่งที่เกิดในถนนนิมมานเหมินท์มีที่มาที่ไป

โดยเฉพาะการมีกฎหมายในการควบคุมและจัดระเบียบพื้นที่ให้สอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่ และให้ถ่ายทอดการดูแลรวมถึงการจัดเก็บภาษี ซึ่งนิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่จริงจังแต่ในขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่มีการใช้อำนาจทางกฎหมายของรัฐอย่างเข้มข้นเช่นกัน

2. ประเด็นบทบาทภาครัฐต่อสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่นิมมานเหมินท์

บทบาทภาครัฐของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสถานบันเทิงคือการรับเอานโยบายจากรัฐส่วนกลางมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กล่าวได้ว่า เป็นรูปแบบการทำงานจากบนลงล่าง ทั้งนี้ ในพื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ที่ได้รับความยืดหยุ่นจากหน่วยงานภาครัฐ

3. ประเด็นการปรับตัวของผู้ประกอบการต่อการบังคับใช้กฎหมายจากภาครัฐ

จากการเก็บข้อมูลพบว่าระยะแรกของการประกาศใช้พร.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ส่งผลให้ลูกค้าและสถานประกอบการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด โดยก่อนใช้บังคับกฎหมาย สถานประกอบการสามารถเปิดให้บริการถึงได้เวลา 02.00 น. แต่เมื่อมีกฎหมายดังกล่าวผู้ประกอบการต้องปิดสถานประกอบการในช่วงเวลา 00.00 น. ดังกล่าว สถานประกอบการหลายที่ใช้วิธีการแจ้งลูกค้าในระยะแรกเรื่องเวลาเปิดปิดร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้มีการปรับเวลาใช้บริการ เช่น แจ้งด้วยวิธีการปิดประกาศเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ เมื่อหมดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทางร้านจะเรียกเก็บเงินลูกค้า แจกข้าวต้ม และปิดไฟเพื่อเป็นสัญญาณให้ลูกค้ารับทราบว่าหมดเวลาจำหน่ายแอลกอฮอล์และต้องปิดร้านแล้ว กล่าวคือ เมื่อมีพร.ดังกล่าวเข้ามาควบคุม ผู้ประกอบการได้มีการปรับตัวในการบริหารจัดการสถานประกอบการให้ดำเนินธุรกิจให้คงอยู่ต่อไปได้ ในข้อจำกัดข้อเวลาการเปิดให้บริการที่ลดลง ซึ่งต้องสร้างจุดดึงดูดเพื่อเชิญชวนลูกค้าเข้ามาใช้บริการ อันเป็นผลให้ผู้ให้บริการเองจะต้องร่วมปรับตัวในเรื่องของเวลาการใช้บริการสถานบริการด้วยเช่นกัน

4. ประเด็น “เครือข่าย” เครื่องมือการปรับตัวของผู้ประกอบการ ในพื้นที่นิมมานเหมินท์

ผู้ประกอบการสถานประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมาก กระจายกันไปตามตรอก ซอย ในพื้นที่นิมมานเหมินท์ ตำแหน่งแห่งที่ของร้านเป็นส่วนสำคัญในการรวมกลุ่มกันในรูปแบบเครือข่ายของผู้ประกอบการ เป้าหมายของเครือข่ายถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างพันธมิตรด้านธุรกิจในอาณาบริเวณเดียวกันของสถานประกอบการ แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อผู้ประกอบการต้องเผชิญกับพลวัตรที่ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการ

8.1.2 การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนฐานความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ บนถนนนิมมานเหมินท์

1. ประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์

บนถนนนิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ หรือแม้กระทั่งคนที่อยู่ในเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ชื่นชอบสังสรรค์กันในยามราตรี ไม่ว่าจะเป็นในร้านอาหาร ผับ บาร์ และรวมถึงการตั้งวงดื่มบนทางเท้าและบริเวณต่างๆ ในพื้นที่ตามถนนเส้นนี้

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการสังสรรค์ที่เกิดขึ้นเกิดโดยเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นที่รู้จักกันดีของนักท่องเที่ยว ไม่เพียงเท่านั้นเมื่อมีอุปสงค์ที่มากขึ้นในการดื่มแอลกอฮอล์ก็ทำให้อุปทานมากขึ้นตามอย่างเพียงพอต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ข้อค้นพบจากการลงพื้นที่ผู้วิจัยจึงมองว่าความเป็นบริบทของการเป็นพื้นที่ที่มีการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงทำให้เกิดการขยายตัวของ การบริโภคและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ดังนั้นการขยายตัวของปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่นิมมานเหมินท์มีความความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจผ่านเม็ดเงินที่เกิดจากการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานกรมสรรพสามิต (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่) และหน่วยงานกรมสรรพากร (สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่) พบว่าความเจริญทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องของการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการ และรวมถึงอัตราการเติบโตของสถานประกอบการในย่านถนนนิมมานเหมินท์ ในระยะเวลา 5 ปีให้หลังมานี้ (พ.ศ.2559-2563) ชะลอความเติบโตหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เข้ามาปกครอง อย่างไรก็ตามสถานการณ์ 5 ปีให้หลังในช่วง(พ.ศ.2559-2563) เริ่มดีขึ้น จนก็ได้รับผลกระทบจากปี 2563 จากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ทำให้เกิดการชะลอตัวการเติบโตอีกครั้ง

2. ประเด็นสถิติด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์

จากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงใหม่ สาขาเมืองเชียงใหม่ในข้อมูลสถิติด้านเศรษฐกิจผ่านการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนถนนนิมมานเหมินท์ พบว่า สถานประกอบการที่มีการเสียภาษีของสถานประกอบการมากที่สุด คือ ร้านวอร์มอ็อปคาเฟ่ ในปีงบประมาณ 2559 มีการเสียภาษีมากถึง 4,992,110.31 บาท แต่ในปีงบประมาณ 2563 มีการเสียภาษีเพียง 1,910,831.40 บาท การเสียภาษีของสถานประกอบการที่น้อยลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงรายได้ที่ลดน้อยลง และข้อมูลการเสียภาษีของสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ที่มากที่สุด คือ ปีงบประมาณ 2562 ภาษีที่เก็บได้ คือ 1,575,198,025.83 บาท ในขณะที่ในปีงบประมาณ 2563 จัดเก็บภาษีได้เพียง 1,098,058,008.80 บาท สะท้อนภาพให้เห็นว่าความเติบโตทางเศรษฐกิจของแอลกอฮอล์ในนิมมานเหมินท์ กล่าวคือ การที่นิมมานเหมินท์มีความคึกคักของนักดื่ม จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า การโฆษณาเป็นการดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ แต่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายว่าด้วยเรื่องการโฆษณาเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฉะนั้นทางผู้ประกอบการจึงทำการโฆษณาโดยวิธีคือ “โฆษณาเข้าไปใน LINE Official”

3. ประเด็นมองความเจริญทางเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ในฐานะแหล่งกินดื่มแอลกอฮอล์ที่ยึดโยงกับนโยบายรัฐ

นับตั้งแต่มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมทำความเข้าใจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่หลายครั้ง ซึ่งผู้ประกอบการและภาคประชาชนได้มีบทบาทในการร่วมชี้แจงในรายละเอียดของพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะย่านถนนนิมมานเหมินท์นี้ ค่อนข้างมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐยังคงเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพลในประเด็นเรื่องมาตรการการควบคุมซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการจะต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแอลกอฮอล์อย่างละเอียด ทั้งนี้ยังคงต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ ท้ายสุดนี้ก็เท่ากับว่าการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวพบปะสังสรรค์ร้านค้าและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ยังคงต้องยึดโยงกับอำนาจและนโยบายของรัฐอย่างปฏิเสธไม่ได้

4. ประเด็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะการดำรงอยู่ของพื้นที่เศรษฐกิจนิมมานเหมินท์

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานเหมินท์เริ่มต้นจากการการเป็นย่านของนักดื่ม เริ่มต้นเมื่อวอร์มอัปคาเฟ่มาเปิดให้บริการ มีชอยที่เรียกว่า “ชอยโลเกีย” ซึ่งเป็นชอยที่เต็มไปด้วยร้านเหล้าหรือร้านที่จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีร้านค้าเริ่มเติบโตมากขึ้น มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นพลาซ่าขนาดย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจสามารถเดินหน้าไปได้ นอกจากนี้ พื้นที่นิมมานยังได้มีการภูมิศาสตร์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง โดยพื้นที่นิมมานถูกออกแบบให้มีการวางผังเมืองแบบตาราง (grid planning) ซึ่งเป็นผลพวงมาจากโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หรือโครงการบ้านจัดสรรในพื้นที่ ส่งผลให้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นกายภาพโครงสร้างของเมืองแบบสมัยใหม่ ซึ่งง่ายต่อการจัดพื้นที่ของร้านรวงต่างๆ ลักษณะทางกายภาพเช่นนี้ส่งผลให้เกิดการเชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายชุมชน และเกิดวัฒนธรรมเล็กๆ ในพื้นที่ประกอบกับการกลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่นิมมานเต็มไปด้วยร้านค้าต่างๆ ที่พยายามสร้างจุดขายเป็นของตัวเอง ส่งผลให้พื้นที่นิมมานกลายเป็นแลนด์มาร์คสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นย่านที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชียงใหม่อย่างก้าวกระโดด และมีธุรกิจต่างๆ ไหลเวียนเข้ามาเปิดกิจการอย่างไม่ขาดสาย กล่าวโดยสรุป พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นิมมานเหมินท์ เริ่มต้นจากการเป็นพื้นที่ที่มีร้านค้าซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และถูกทำให้เป็นที่รู้จักโดยสถานประกอบการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้พื้นที่นิมมานเหมินท์เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ และกลายเป็นแลนด์มาร์คสำคัญของนักท่องเที่ยว จนในปัจจุบันพื้นที่นิมมานกลายเป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชียงใหม่ตลอด 24 ชั่วโมง

8.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

1. ประเด็นสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในเชิงตัวเลขที่ได้จากการใช้แบบสอบถามโดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ **ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น** โดยข้อความที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ ประเด็นสถานบันเทิง ร้านอาหาร ผับ ร้านเหล้า ดึงดูดนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 2.87 แสดงให้เห็นถึงความเห็นในข้อความดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7, ไม่แน่ใจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

2. ประเด็นการดำรงอยู่ ความสอดคล้อง และการปรับตัวของถนนนิมมานเหมินท์ในประเด็นเรื่องนโยบายของรัฐที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์

ผู้ประกอบการรายหนึ่งให้ข้อมูลถึงอุปสรรคต่อการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ประกอบการที่มีต่อนโยบายของรัฐและกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทิศทางที่ไม่เห็นด้วยและมองว่ารัฐปฏิบัติการในลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการเสียประโยชน์จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว ความเข้าใจที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งการทำให้กลไกทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแอลกอฮอล์มีอุปสรรค ซึ่งส่งผลถึงตัวแสดงอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น นักดนตรี นักร้อง และผู้ขาย เป็นต้น ทั้งนี้ในประเด็นข้อเสนอจากผู้ประกอบการที่ต้องการให้นโยบายรัฐในการพิจารณาภาวะเปียบให้อยู่ในขอบเขตที่ผู้ประกอบการรับได้ คือ สภาพเศรษฐกิจของถนนนิมมานเหมินท์ผ่านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ที่เกิดจากปัจจัยด้านนโยบายของรัฐและสถานการณ์โรคระบาดจากไวรัสโรคโควิด-19 ทำให้นิมมานเหมินท์กลายเป็นความชบเซาทางด้านเศรษฐกิจที่มีความต่างไปจากเดิมที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม บทสัมภาษณ์ยังสะท้อนให้เห็นถึงผู้ประกอบการให้การจำหน่ายและเปิดร้านที่มีเครื่องดื่มบริการกลับไปเป็นแบบเดิมคือก่อนมีกฎหมายควบคุมอย่างเข้มข้นขึ้นนี้ก็เพื่อให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องสามารถไปต่อได้ สำหรับอุบัติเหตุเรื่องการเมาแล้วขับผู้ประกอบการมองว่าเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลรัฐควรมองปัญหาแบบแยกส่วนดังกล่าว

การสัมภาษณ์ในประเด็นเรื่อง นิมมานเป็นแหล่งที่เจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนโยบายรัฐที่เข้ามาจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลต่อผู้ประกอบการอย่างไร ผู้ประกอบการรายหนึ่งมองว่าปฏิบัติการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบายของแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของผู้ประกอบการไม่มากนักเนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้รวมถึงผู้บริโภคทั้งชาวไทยและต่างชาติมีการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายแอลกอฮอล์ฉะนั้นในประเด็นนี้จึงไม่ใช่อุปสรรคแต่มองเป็นเรื่องที่ผู้ประกอบการต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐมากกว่า อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันคือความชบเซาของเศรษฐกิจของนิมมานเหมินท์มาพร้อมกับการแพร่ขยายวงกว้างของโรคโควิด-19

3. ประเด็นความยืดหยุ่นของอำนาจรัฐในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายผ่านสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์

ผู้วิจัยรวบรวมผลวิจัยในประเด็นดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผลกระทบเศรษฐกิจเกิดขึ้นภายหลังจากการบังคับกฎหมายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์อย่างเข้มข้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในประเด็นของมาตรการและระเบียบการควบคุมของรัฐเกิดขึ้นภายใต้การเป็นปฏิปักษ์ต่อการเพิ่มเม็ดเงินในโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท้ายสุดนี้จึงทำให้ภาพของนิมมานเหมินท์ที่มีความชบเซาด้านเศรษฐกิจปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้เป็นเช่นนี้ก็คือ นโยบายและกฎหมายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์ของรัฐ

8.1.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

1. ประเด็นแนวทางแก้ไขของรัฐในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

ความสอดคล้องกับนโยบายว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์ งานศึกษาของ R. Room และ D. Jernigan เรื่อง the ambiguous role of alcohol in economic and social development กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจผ่านกิจกรรมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งยึดโยงกับการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ที่มีการจ้างงานลดลง การจ้างงานที่ลดลงในอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในงานชิ้นนี้ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นผลมาจากนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ นอกจากนี้สายใยโครงสร้างเครือข่ายธุรกิจการจำหน่ายแอลกอฮอล์ก็ได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น สถานบันเทิง ร้านค้าปลีก เป็นต้น ทั้งนี้ในงานของ Philip J. Cook และ Michael J. Moore เรื่อง The Economics of Alcohol Abuse And Alcohol-Control Policies ได้นำเสนอที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์น้อยลงเมื่อราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นหรือมีการจำกัด ปริมาณแอลกอฮอล์มีสูงขึ้น ในทฤษฎีของผู้วิจัยมองว่างานวิจัยที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารัฐจะมีมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในความเป็นจริงการจัดจำหน่ายแอลกอฮอล์ภายในรัฐยังคงมีความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ของรัฐในการจัดเก็บภาษี ขนาดการลดลงของภาคอุตสาหกรรมในเครือข่ายของการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแม้กระทั่งการลดลงของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุนี้จึงเท่ากับว่าการมีอยู่ของกฎระเบียบ มาตรการ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ได้ลดยตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่ในทางตรงกันข้ามยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แฝงอยู่ในกลไกของรัฐ

ฉะนั้น ในกรณีของนิมมานเหมินท์ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอถึงประเด็นที่ว่าภายหลังจากที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 รวมไปถึงมาตรการของรัฐในช่วงที่ คสช. ทำให้ร้านค้า สถานบันเทิงจำนวนมากต้องมีการปรับตัว ทั้งนี้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการตระหนักถึงเรื่องความชบเซาทางเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการเข้มงวดในมาตรการเหล่านั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีลักษณะการดำเนินงานอย่างไรเพื่อให้พื้นที่นิมมานยังคงความเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งในขณะเดียวกันผู้ประกอบการเองก็ต้องยอมรับในส่วนของมาตรการการควบคุมและกฎระเบียบของรัฐ ในประเด็นนี้จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า

- **“มุมมองของหน่วยงานภาครัฐ”** นโยบายยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในเรื่องของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่หน่วยงานภาครัฐมีความระมัดระวังในข้อกฎหมายเป็นอย่างมาก หากสิ่งที่เกิดขึ้นมีความไม่ชัดเจนก็จะยังไม่มีการยืนยันในเรื่องนั้น ซึ่งเอื้อให้กับกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการที่รู้และเข้าใจในข้อกฎหมายจะทำให้การดำเนินธุรกิจได้อย่างง่ายขึ้น ตัวอย่าง เช่น การที่หน่วยงานภาครัฐจะลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการจำเป็นต้องดูถึงบทบาทของหน่วยงานและความจำเป็นหรือไม่หรือปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือไม่
- **“ความสอดคล้องกับและการแก้ไขปัญหามานโยบายรัฐ”** หากเป็นกรณีที่ว่ากฎหมายกำหนดให้สถานประกอบการให้บริการได้ถึงเวลา 00.00 น. ผู้ประกอบได้กำหนดให้ชำระเงินตั้งแต่ 23.00 น. แต่ยังมีผู้ใช้บริการนั่งอยู่ภายในร้าน แต่ผู้ใช้บริการอาจมีอาการเมึนเมาจนไม่สามารถเดินทางกลับได้ หรือผู้ใช้บริการมีความต้องการที่จะนั่งอยู่ในร้านก่อนแต่ไม่ได้มีการสั่งอาหาร เครื่องดื่มเพิ่มแล้วตามที่กฎหมายกำหนด ทางสถานประกอบการจึงไม่สามารถที่จะบังคับให้ผู้ใช้บริการออกจากร้านได้ ด้วยเหตุผลทางธุรกิจอาจจะเสียลูกค้าได้ (สะท้อนถึงการประนีประนอมของภาครัฐกับผู้ประกอบการ)

- “มุมมองของภาคประชาชน” ภาคประชาชนไม่ได้มีความคิดที่จะปิดกั้นไม่ให้มีการขายเครื่องตีแม่เหล็กอลูมิเนียม แต่อย่างไร เพียงแต่ว่า ต้องการให้การค้าขายเครื่องตีแม่เหล็กอลูมิเนียมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
- “แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐว่าด้วยเรื่องแอลกอฮอล์” ย่านถนนนิมมานเหมินท์อาจเปลี่ยนเป็นสตรีทอาร์ต ถนนคนเดิน แกลอรี่ หรืออื่นๆ ในทิศทางที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการในพื้นที่ได้มีการพูดคุยกันในประเด็นนี้อยู่อย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากย่านถนนนิมมานเหมินท์ในมุมมองของผู้ประกอบการสามารถพึ่งพาตนเองได้ถ้าหากมีนักท่องเที่ยวหมุนเวียนเป็นจำนวนมากตลอดปี สำหรับในประเด็นการรับมือหากมีกลุ่มทุนจากภายนอกที่ไม่ใช่ทุนที่มาจากในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่หรือย่านถนนนิมมานเหมินท์เองโดยอาจจะเงินทุนจากประเทศจีน หรือต่างจังหวัด

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการและภาคประชาชน ค่อนข้างมีความกังวลพอสมควร เนื่องจากเดิมแล้วในย่านถนนนิมมานเหมินท์เป็นแหล่งที่ค้าขายทำกำไรให้กับสินค้าไทยอยู่มาก แต่หากมีกลุ่มทุนจากประเทศจีนเข้ามาในย่านนี้เพิ่มขึ้น อาจจะส่งผลกระทบต่อส่งออกทำกำไร จากที่สังเกตได้ในพื้นที่ปัจจุบันมีห้างร้านหรือสถานประกอบการที่มีชาวจีนเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนเริ่มมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกลุ่มห้างร้านหรือสถานประกอบการเหล่านี้ มีกลุ่มเป้าหมายลูกค้าทั้งเป็นกลุ่มชาวต่างชาติ ชาวจีน และชาวไทย

ในทรรศนะของผู้วิจัยมองว่าแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นร้านค้า ที่พัก และสถานบันเทิงต่างๆ ที่มีอัตราการเติบโตขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและพักผ่อน รวมถึงกิจกรรมการสังสรรค์ของกลุ่มนักท่องเที่ยว ฉะนั้นบริบทพื้นที่ของถนนนิมมานเหมินท์จึงเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีความเจริญเติบโตอยู่อย่างเป็นเอกเทศโดยตัวของพื้นที่เอง แต่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับสัญญาณของการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและการสังสรรค์ยามราตรี ท้ายสุดนี้ไม่ว่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายรัฐหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการแพร่ขยายของโรคระบาด นิมมานเหมินท์ยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์และฉายภาพตัวเองผ่านความทันสมัยและร่วมสมัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามบทบาทของรัฐในการแก้ไขปัญหาความชบเซาของบรรยากาศการตีแม่เหล็กอลูมิเนียมในถนนนิมมานเหมินท์ยังไม่มีชัดเจน อันเนื่องมาจากรัฐมีฐานคิดที่แยกประเด็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจออกจากประเด็นการจำหน่ายแอลกอฮอล์ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพและปัญหาสังคมอื่นๆ ฉะนั้นการดำรงอยู่ของความยั่งยืนระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานมาตรการการควบคุมเครื่องตีแม่เหล็กอลูมิเนียมก็ยังคงมีความสั่นไหวกันไปมาบางครั้งมีการช่วงชิงอำนาจในพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยว่ารัฐนั้นในนโยบายในเรื่องแอลกอฮอล์อย่างไร โดยท้ายสุดแล้วการปะทะกันระหว่างการจำหน่ายแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการและนโยบายของรัฐย่อมเป็นความสัมพันธ์ที่ประนีประนอมซึ่งกันและกันซึ่งในทรรศนะของผู้วิจัยได้สะท้อนมโนภาพตามนี้

2.ประเด็นแนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องตีแม่เหล็กอลูมิเนียมภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์

ปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนมักจะเป็นปัญหาที่ภาครัฐไม่สามารถแก้ไขได้ ภาครัฐจะมีการส่งต่อให้ภาคประชาชนแก้ไขต่อไปเช่น มีการสั่งปิดสถานประกอบการที่ทำผิดกฎหมายไปแล้ว แต่ยังคงมีการแอบให้บริการซ้ำอีก จึงขอให้ภาคประชาชนร่วมผลักดัน หรือประสานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อไม่ให้หน่วยงานภาครัฐเกิดความไม่พอใจกันเอง หากบางกรณีมีผู้อยู่เบื้องหลังกิจการนั้น ประเด็นที่พบเจอส่วนใหญ่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในย่านถนนนิมมานเหมินท์ในบางครั้งอาจจะมีการให้เช่าบ้าน ตึก อาคาร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจ

ทั่วไป แต่อยู่ไปอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นสถานประกอบการ ผับ/บาร์ จึงทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยรอบข้างได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนที่ว่ามีการปิดบ้าน ประกาศขายบ้านในพื้นที่เชียงใหม่ เนื่องจากทนต่อความเดือดร้อนที่เกิดจากการเปิดผับ/บาร์ มิได้

ข้อเสนอแนะภาคประชาชน ได้มีการเสนอแนะให้พื้นที่นิมมานเหมินท์ยังคงมีความเติบโตด้านเศรษฐกิจภายใต้นโยบายรัฐ โดยมองการปรับเปลี่ยนในพื้นที่ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ คือ ภาคประชาชนจะเคลื่อนขับเคลื่อนเป้าหมายผ่านต้นทุนทางสังคมในพื้นที่นั้น โดยพื้นที่นิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่จะมีความเฉพาะในตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ภาคประชาชนจึงขับเคลื่อนเป้าหมายผ่านวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ด้วยบริบทของจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีกิจกรรมประจำปี เทศกาลประจำปีอยู่ค่อนข้างมากในแต่ละปี เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หน่วยงานภาครัฐจึงมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมทำความเข้าใจ เพื่อให้ทราบถึงสินค้าที่มีการจำกัดการจำหน่าย และรวมถึงการจำกัดอายุผู้ซื้อสินค้าในแต่ละชนิดด้วย ในแต่ละเทศกาลประจำปีในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ โดยสำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่จะมีการดำเนินการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการ และมีการชี้แจงให้กับผู้ประกอบการทราบถึงข้อกำหนดในการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากมีการฝ่าฝืนจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้ และผู้ประกอบการมีเข้าใจรวมถึงให้ความร่วมมือในประเด็นนี้เป็นอย่างดี ถึงอย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐจะมีการตักเตือนก่อนเสมอก่อนที่จะมีการดำเนินคดี ดังนั้น เมื่อมีการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการหรือสถานประกอบการ ผู้ประกอบการจะมีการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว

ในทหระณะของผู้วิจัยในประเด็นแนวทางแก้ไขหาของภาคประชาสังคมในประเด็นผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ในสถานการณ์ความเป็นจริงภาคประชาชนเป็นเพียงกลไกการแก้ไขปัญหาที่อยู่ตรงกลางของความอ่อนแอกระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจากข้อมูลการลงพื้นที่เบื้องต้นการแก้ไขปัญหาไม่ใช่ปรากฏอยู่ในรูปธรรมที่เป็นข้อกำหนดหรือข้อบังคับแต่หากเป็นเพียงการแจ้งข่าว การแจ้งเตือน และนำเสนอต่อหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาคประชาสังคมกำลังต่อภาพให้เราเห็นว่าความประนีประนอมระหว่างผู้ประกอบการและรัฐนั้นเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

8.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

8.2.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1

เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ที่การเปลี่ยนแปลงไปของถนนนิมมานเหมินท์เป็นถนนสายเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ ที่ประกอบไปด้วยโรงแรมธุรกิจร้านค้าหลายแห่ง ที่แสดงให้เห็นถึงพลวัตของสังคมเมืองเชียงใหม่ตลอดเวลาตามกระแสความนิยมที่เข้ามา ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีการเข้ามาของกลุ่มทุน โดยเฉพาะสถานบันเทิงขนาดใหญ่ที่เข้ามามีบทบาทในย่านนิมมานเหมินท์ ทำให้ภาครัฐต้องเข้ามาควบคุมพื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคมและยึดโยงกับมาตรการทางกฎหมาย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอข้อสังเกต ดังนี้

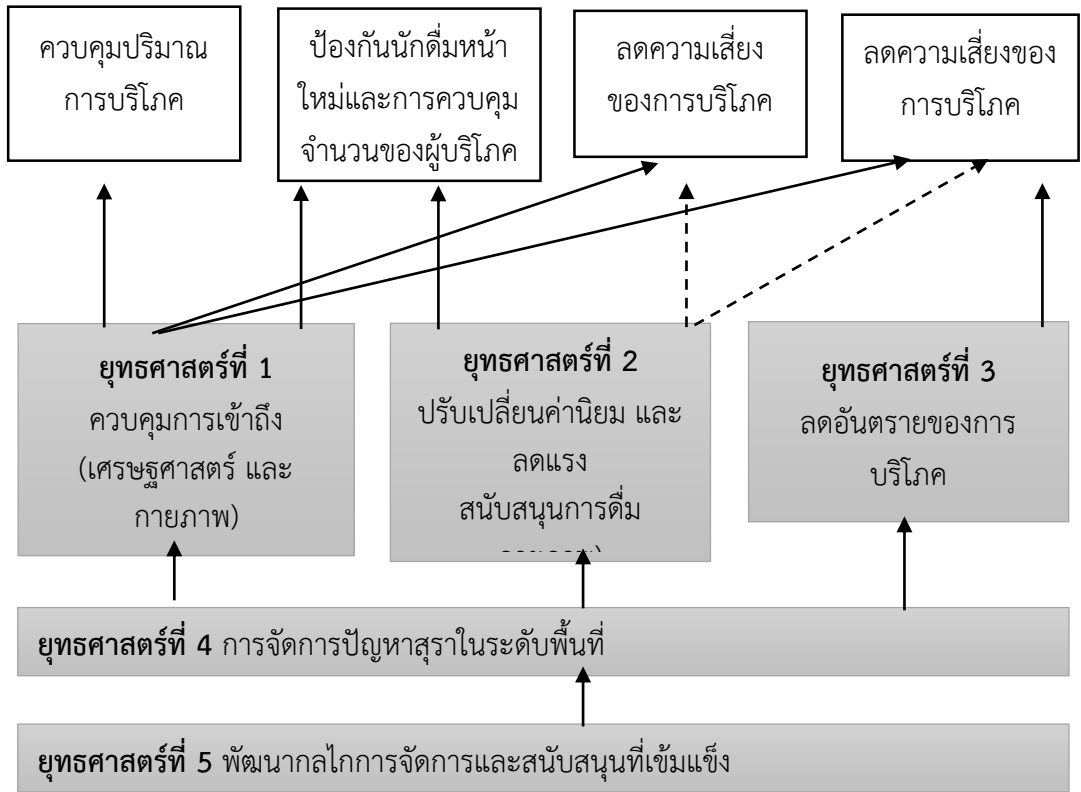
ประการแรก ลักษณะของนโยบายและมาตรการของรัฐในการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิคมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 จะเห็นได้ว่า 1) เพื่อเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตัดแอลกอฮอล์โดยง่าย 2) ลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ และ 3) ให้ประชาชนตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตัดแอลกอฮอล์ โดยลักษณะการดำเนินการของภาครัฐ จะเป็นไปในทิศทางดังนี้

1. พัฒนานโยบาย แผนงาน มาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ และการ บำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตัดแอลกอฮอล์
2. การเฝ้าระวังและการบังคับใช้กฎหมาย
3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการควบคุม เครื่องตัดแอลกอฮอล์
4. ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามอำนาจหน้าที่ เจ้าพนักงานตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

โดยลักษณะของการใช้กฎหมายของภาครัฐนั้นมีทั้งในส่วนที่เป็นการสนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการสถานกึ่งดี เช่น และในส่วนของการเป็นอุปสรรคในการจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการกึ่งดี ทำให้เห็นว่าลักษณะนโยบายควบคุมของรัฐยังมีช่องว่างที่เอื้อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจได้ และ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ. 2554-2563⁹⁹ เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของสังคมไทยในการจัดการกับปัญหาจากเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ซึ่งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ดังแผนภาพต่อไปนี้

---

⁹⁹ นิพนธ์ ชินานนท์เวช. (2561). *บทบาทภาครัฐในการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์*. สืบค้น 8 กันยายน 2563, จาก http://cas.or.th/cas/wp-content/uploads/2019/04/ACFrOgAfyWyxjQOc3VpQFBjXNy488Zh7KClgyJZ7QU3HpYY5mscG5Mg8OjEkd7VvLhsBrijtop5wOHhcbQffZU5800L_SemtnQhn3IJGoc_bLExLBvykLgW37U-uhv643U_C9f5VGha1EjP3jNv2o.pdf

แผนภาพที่ 8.1 แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ. 2554-2563

จะเห็นได้ว่า มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ของรัฐ ประกอบด้วย การจำกัดอายุผู้ซื้อ, การที่รัฐเป็นเจ้าของร้านสุราปลีก, การจำกัดเวลาในการขาย, การจำกัดความหนาแน่นของจุดขาย, ระบบภาษีสุรา, การสุ่มตรวจระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจของผู้ขับขี่, การลดเพดานระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่, การยึดใบอนุญาตขับขี่ หากพบว่าผู้ขับขี่ขณะมีเมเมา และการคัดกรองผู้มีความเสี่ยงเบื้องต้น (brief intervention) มาตรการห้ามหรือควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งนโยบายดังกล่าวผู้วิจัยมองว่า เป็นความพยายามที่จะควบคุมสังคมให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อาจจะเป็นในแง่ของผลพลอยได้แต่ไม่สามารถบอกได้อย่างแน่ชัดว่ามาตรการการควบคุมทั้งการขายและการโฆษณามีประสิทธิผลในการควบคุมปัญหาได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งนโยบายดังกล่าว อาจส่งผลในทางตรงกันข้ามที่กลายเป็นการชักนำให้บริโภค หรือสร้างความคุ้นเคยต่อการบริโภคในหมู่เยาวชนและประชากรทั่วไป ด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์ให้มีการดื่มอย่างรับผิดชอบแทน ทั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่านโยบายดังกล่าว นอกจากจะมีลักษณะของความเป็นลำดับชั้นบนลงล่าง (Top-down) โดยรัฐท้องถิ่นนำเอานโยบายและกฎหมายมาใช้ในพื้นที่ทั้งในเชิงการควบคุมและการสนับสนุนและ ยังมีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจรัฐ (Centralization) จากส่วนกลางเพื่อนำมาบังคับใช้อย่างทั่วถึงอีกด้วย แต่อาจจะมีความเข้มงวดที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทความเป็นเมือง กับชนบท เป็นต้น

ประการที่สอง ลักษณะของการปรับตัวของสถานประกอบการต่อนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนให้เห็นถึงความอะลุ่มอล่วยของภาครัฐในการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ เห็นได้จากความพยายามที่จะปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ทั้งในเรื่องของการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ การกำหนดเวลาปิดสถานบริการ การจัดงานเทศกาล การจัดคอนเสิร์ตของศิลปินชื่อดัง เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางการตลาดที่สถานประกอบการได้มีการปรับเปลี่ยนใหม่เหมาะสมกับข้อกฎหมายที่ยังมี

ช่องว่าง หรือมีความยืดหยุ่นภายใต้การควบคุมของรัฐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการต่อรองอำนาจระหว่างผู้ประกอบการสถาบันเชิงกับภาครัฐ เพราะสถาบันเชิงที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจ เป็นลักษณะของ “การแบ่งรับแบ่งสู้” ในการดำเนินการมากกว่าที่จะตรงมาตรการอย่างเข้มงวด เพราะถ้าหากเข้มงวดมากเกินไป ก็อาจจะทำให้รัฐสูญเสียผลประโยชน์ที่ได้จากธุรกิจดังกล่าวได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ (2559) ที่อธิบายให้เห็นว่า อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่สามารถแยกออกจากการเมือง เศรษฐกิจและสังคมได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นธุรกิจที่ผิดต่อศีลธรรม เป็นธุรกิจที่มีภาพลักษณ์ของการมอมเมาเยาวชน แต่ก็ยังเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับภาครัฐ เป็นกิจการที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม

8.2.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2

เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาในประเด็นนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตบางประการ ดังนี้

ประการแรก ผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากกระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanization) โดยเกิดจากขนาดหรือจำนวนของประชากรในเมืองที่เพิ่มขึ้น เกิดการกระจายตัวของเมืองอย่างแพร่หลาย (Diffusion) ประกอบกับการยอมรับสิ่งใหม่ๆ เช่น ค่านิยม ความคิดใหม่ๆ พฤติกรรม ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสถานะเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าด้วยความก้าวหน้าทันสมัย (Modernization) และการพัฒนาทางเศรษฐกิจของพื้นที่นี้ ทำให้นิมมานเหมินท์เกิดการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การจัดรูปแบบพื้นที่ของสังคม การเข้ามาของการตั้งสถาบันเชิง ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ ประกอบกับปัจจัยอื่นๆ เช่น การเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้มีการย้ายถิ่นฐานของประชากรเข้ามาเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยของโลกาภิวัตน์ (Globalization) การพัฒนาทางเทคโนโลยีความทันสมัย เป็นต้น ทำให้ พื้นที่ดังกล่าวเมื่อเกิดความเป็นเมืองขึ้น มีการเข้ามาของกลุ่มทุนต่างๆในถนนนิมมานเหมินท์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ความเป็นย่านชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว โดย Hirsch (1973) นักเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการกลายเป็นเมือง เกิดขึ้นจากการแปลงสภาพ ประชากร กระบวนการผลิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองเศรษฐกิจชนบทไปสู่เศรษฐกิจเมือง ที่มีการรวมตัวบนพื้นที่ค่อนข้างมาก สิ่งก็ตามมา คือ เกิดการรวมตัว (ความหนาแน่น) ของประชากร ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการร่วมกัน และส่งผลต่อการขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

ทั้งนี้ปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการกลายเป็นเมือง คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์ของค่าใช้จ่ายที่ในชนบทนั้นมีต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยที่ต่ำกว่า และปัจจัยด้านการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ภายในอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและรายได้ภายในชุมชน ดังนั้นปัจจัย ทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรและการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความเป็นเมืองได้¹⁰⁰ โดยการเกิดขึ้นของสถาบันเชิงร้านอาหาร กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาครัฐมีความจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากสถาบันเชิงเหล่านี้ได้ผลส่งผลกระทบต่อ ทั้งต่อตัวบุคคล ชุมชน และสังคม จากข้อสังเกตนี้เองทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดนโยบายการควบคุมต่างๆของภาครัฐนั้น เป็นการช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน เพราะถนนนิมมานเหมินท์

¹⁰⁰ วรโรจน์บอล ครอบอาจ และ ผกามาศ ถิ่นพังงา. (2556). กระบวนการการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย.

สืบค้น 8 กันยายน 2563, จาก <http://www.tei.or.th/thaicityclimate/public/research-46.pdf>

มินทร์นั้นมิใช่มีเพียงแต่เป็นที่ตั้งของสถานบันเทิงเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพล บุญเกิด (2553) ที่กล่าวว่า สถานบันเทิงมีผลกระทบต่อสถานศึกษาในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบสถานศึกษาให้ปลอดภัย มีผลต่อชุมชนใกล้เคียงร้านค้าในด้านความสงบสุขของที่พักอาศัยและมีผลต่อทัศนคติของเยาวชน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปัจจุบัน มุมมองของการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีมุมมองในเชิงบวกซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจแม้ว่าอาจได้รับการยอมรับว่าผลกระทบต่อสุขภาพและความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่เป็นผลกระทบด้านลบก็ตาม

รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการ แข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรง และทางอ้อม รวมทั้ง ยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุม ธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขัน กับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษา ความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค

ประการที่สอง ประเด็นในเรื่องของ ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 จะเห็นได้ว่า นอกจากนโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นนโยบายหลักแล้วนั้น นโยบายอื่นๆของรัฐยังสามารถปรับเปลี่ยนและเข้ามาแทรกแซงในพื้นที่ของผู้ประกอบการต่างๆ จากสถานการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึง ผลกระทบของนโยบายในลักษณะที่เป็นการรวมศูนย์อำนาจ มากกว่าให้ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสั่งห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์และปิดสถานบันเทิงเพื่อเป็นลดโอกาสการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยความเห็นจากผู้ประกอบการบางส่วนเห็นว่าอำนาจบังคับกฎหมายในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐในช่วงเวลาที่ผ่านมาควรมีการพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพราะมีความแตกต่างกัน แต่ละจังหวัดควรมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารควบคุมพื้นที่ของตนเอง เพื่อเศรษฐกิจเดินหน้าได้เร็วขึ้น จังหวัดที่ไม่มีผู้ติดเข้ามาเป็นเวลานานแล้ว แต่ยังไม่สามารถที่จะขับเคลื่อนธุรกิจได้ ต้องรับมาตรการจากส่วนกลาง เพื่อเปิดดำเนินการพร้อมกันทั้งประเทศ ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าว กลุ่มภาคธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และตัวแทนผู้ประกอบการร้านอาหารกึ่งผับ บาร์ ยื่นจดหมายเปิดผนึกขอมาตรการผ่อนปรน และเยียวยา เพื่อให้ภาครัฐ และประชาชนเข้าใจในมุมที่ภาคธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการจ้างงาน ได้มีการออกมาเรียกร้องให้ทุกภาคฝ่ายมองว่าธุรกิจนี้คือการประกอบธุรกิจในรูปแบบหนึ่ง ไม่อยากให้มองว่าเป็น ธุรกิจสีเทา ภาษีบาป ธุรกิจบาป ที่ทำให้เกิดการเข้าถึงมาตรการเยียวยา และการอนุญาตให้เปิดกิจการ

นอกจากนี้แล้วยังเกิดประเด็นในเรื่องของไม่ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินกิจการในรูปแบบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบออนไลน์ โดยจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลให้สถานประกอบการจำนวนมากปิดร้านชั่วคราวจากมาตรการสั่งปิดสถานบันเทิง ผับบาร์ จึงทำให้ ต้องมีการทำการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนสื่อสังคมออนไลน์ในขณะที่ถูกสั่งปิดกิจการ เพื่อเป็นการสร้างรายได้และจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่ล่าสุดภาครัฐ โดยคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้มีการประกาศราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศ ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์ เนื่องจากการระบาดของโควิด 19 ที่มีการขายเครื่องดื่มทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยเฉพาะในสื่อออนไลน์ ที่มีการขายพร้อมโปรโมชั่นพิเศษและจัดส่งถึงบ้าน โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านอายุ เวลา สถานที่ ส่งผลให้ผู้บริโภคเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย นอกจากนี้ ยังส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมาย ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นไปได้ยากและยังเป็นทำลายกรอบการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทุกรูปแบบ อาทิ เด็ก วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถสั่งซื้อได้ รวมถึงการสั่งซื้อในเวลาและสถานที่ที่ห้ามขาย ทำให้รัฐเสียรายได้จากการจัดเก็บ

ภาษี เพราะตรวจสอบยอดขายได้ยาก สำหรับร่างประกาศฯ ฉบับนี้วัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันผู้บริโภคเข้าถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้โดยง่าย ซึ่งต้องมีมาตรการควบคุม โดยเน้นไปที่วิธีการและลักษณะการขาย อาศัย อำนาจตามมาตรา 30 (6) เพื่อออกประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดลักษณะและวิธีการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จากปรากฏการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ที่ไม่สอดคล้อง ปล่อยให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทำให้เกิดเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและ ประชาชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่า นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมีความ ล้าหลัง และไม่พยายามออกกฎหมายให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน เป็นการปิดกั้นทางเลือกสำหรับผู้บริโภคในสถานการณ์โควิด-19 นอกจากนี้ยังมีความไม่สมเหตุสมผลในเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยเรื่องการ โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีการรณรงค์ให้มีการดื่มอย่างมีความรับผิดชอบ ดื่มไม่ขับ หรือการดื่มอยู่ที่บ้าน อีกด้วย อีกทั้งยังมีช่องโหว่ทางกฎหมาย ซึ่งกลายเป็นปัญหาที่ได้จากผลกระทบของการดำเนินนโยบายควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างมากในขณะนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมินันต์ ศรีมณี (2560), ยุทธพล บุญ เกิด (2553) และ ศรีรัช ลอยสมุทร (2561) เป็นต้น

8.2.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 3

เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยสามารถให้ ข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

ประการแรก ในงานวิจัยนี้มองว่าปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ สามารถแบ่งออกเห็นเป็นปัญหาที่เกิดจากการจากภาครัฐ โดยนำกลไกการจัดการด้านการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องนำ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาเป็นอีกกลไกหนึ่งในการวางนโยบายร่วมกับกระบวนการทางกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานันต์ ตันติเวทย์และคณะ (2557) ทั้งในรูปแบบของมาตรการที่ใช้กับผู้จำหน่าย หรือผู้ประกอบการและมาตรการที่ใช้กับผู้บริโภค โดยในส่วนของมาตรการที่ใช้กับผู้จำหน่ายหรือผู้ประกอบการ คือการเข้ามาตราบทลงโทษทางภาษีหรือค่าปรับ หากพบสถานบริการที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของรัฐ เป็นลักษณะของการควบคุม กำกับ ดูแล ผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นพื้นที่ สำหรับมาตรการที่ใช้กับผู้บริโภค อาจจะเป็นในเรื่องของการควบคุม การลดแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างวัฒนธรรมการเข้า สังคมที่เหมาะสม เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากตัวผู้บริโภคเอง และ ภาคส่วนอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย ส่วนในภาคประชาสังคมนั้น ควรจัดให้มีแนวทางสำหรับการ ประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ภาคสังคม และรัฐต้องปรับจุดหมุน ทำนโยบายและ กฎหมายภายในประเทศให้เข้มแข็ง ควบคุมทั้ง อุตสาหกรรม ตลาดการค้าสุราทั้งผู้ผลิตรายใหญ่ รายย่อยและ การควบคุมการดื่ม ไม่ให้มีสถานการณ์ที่บ่งชี้ว่า ไทยปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและการกีดกันทางการค้าเสรี จาก ผลกระทบดังกล่าว ทำให้กลุ่มประชาชนบางส่วนที่เกี่ยวข้องในโลกออนไลน์ ได้เริ่มมีการออกมารณรงค์ เรียกร้องให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพยายามผลักดันให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษ ฒ นคร (2559) ที่กล่าวว่า มาตรการในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การดำเนินนโยบายมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

‘คราฟท์เบียร์’ไว้อยู่ปลอมโฆษณาเข้ามา ‘เท่าพิภพ’ซง’พรบ.สุราก้าวหน้า’หวังปลดล็อกไม่เอื้อนายทุน

ภาพที่ 8.2 กลุ่มชาวคราฟท์เบียร์ และผู้ประกอบการสุราทงเลือกรายย่อย นักวิจารณ์เครื่องดื่ม ยื่นหนังสือที่รัฐสภา¹

ให้สิ่งที่ครบ ติดต่อผมได้ที่ inbox ได้เลยครับ

ขอฝากการรวมพลังครั้งนี้ในมือทุกท่านนะครับ
ขอแรงเพียงแค่ 10000 รายชื่อเท่านั้น ก็จะเป็น
บันไดขั้นแรกในการเปลี่ยนแปลงได้ครับ กราบ
ขอบพระคุณทุกท่านที่ช่วยกดไลค์กดแชร์ด้วยนะ
ครับ ❤️❤️❤️

วิธีการยื่นสำเนาบัตรประชาชน เพื่อเข้าชื่อแก้ไขมาตรา 32

กรอกให้ครบก่อน

เขียน “สำเนาถูกต้อง”
เขียน “ชื่อ-นามสกุล เจ้าของบัตร”
เขียนกำกับ “ใช้สำหรับขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ร่าง พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”

ไม่ต้องลงวันที่

โดย ข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไข พรบ.ควบคุมแอลกอฮอล์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่

(1) ยกเลิกการให้สิทธิผูกขาดการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับบริษัทเพียงไม่กี่บริษัทรายใหญ่ ซึ่งเป็นการกระจุกตัวทางรายได้ และกีดกันผู้ผลิตรายย่อย

(2) ผลักดันรัฐสนับสนุนคราฟท์เบียร์ (Craft Beer)¹⁰¹ และสุราชุมชน เนื่องด้วยกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในไทยมีข้อจำกัดหลายอย่าง ทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกในการดื่มค่อนข้างน้อย ซึ่งล้วนแต่เป็นเครื่องดื่มในอุตสาหกรรมที่ไม่มีความแตกต่างเรื่องประเภท รสชาติ และวัตถุดิบ ทั้งนี้เมื่อเกิดการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากต่างประเทศเข้ามา ที่มีหลากหลายประเภท มีกลิ่น มีรสชาติ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำเบียร์แตกต่างกันไป ทำให้เกิดความสนใจและเริ่มก็เริ่มมีทางเลือกในการดื่ม เกิดกระบวนการศึกษาวิธีการผลิต เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้สนับสนุนเห็นว่า การทำคราฟท์เบียร์และสุราชุมชนเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชน เพิ่มมูลค่าสินค้าท้องถิ่น

(3) ยกเลิกกฎหมายห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 32 สืบเนื่องจากที่ผ่านมาตัวกฎหมายมีปัญหามากมาย คลุมเครือในแง่ของการตีความ มีสินบนจำนวนมากเป็นแรงจูงใจในการนำจับ จนเป็นเหตุให้มีประเด็นทางสังคมที่ประชาชนและผู้ประกอบการถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 32 อย่างไม่เป็นธรรมอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งปิดกั้นโอกาสในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องของผู้ประกอบการ

(4) ยกเลิกมาตรการห้ามขายในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการตั้งคำถามจากกลุ่มคนส่วนหนึ่งว่า การไม่สามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาเป็นการจำกัดสิทธิที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่ เนื่องการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมีการระบุในมาตรา 31 ว่าด้วย “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตาม

¹⁰¹ คราฟท์เบียร์ (Craft Beer) คือเบียร์ที่เป็นงานคราฟท์หรือเบียร์ทำเองด้วยการใช้ฝีมือ ใช้ความปราณีต ไม่ใช่งานอุตสาหกรรม

หลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิบัติต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ซึ่งหมายถึง ประเทศไทยไม่ได้มีการบังคับว่าจะต้องนับถือเพียงแต่พุทธศาสนาเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้สามารถนับถือได้หลากหลายศาสนา ซึ่งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างข้อจำกัดตามเพียงแค่ศาสนาหลักเพียงศาสนาเดียว

(5) ยกเลิกการกำหนดเวลาขาย เนื่องจากเห็นว่า การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเหนือจากช่วงเวลาที่กำหนด มิได้ปรากฏว่าช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนลง จากสถิติการจัดเก็บภาษีสุรา สถิติอุบัติเหตุบนท้องถนน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นต้น

สรุปได้ว่า การแก้ไขข้อกฎหมายบางประการ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ได้เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายจำกัดสิทธิของผู้ประกอบการ และประชาชนเกินขอบเขตและความจำเป็น โดยตามหลักกฎหมายนั้นประชาชนถูกจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่แล้ว ทั้งเรื่องการกำหนดเวลาขาย จำกัดอายุผู้ซื้อ การจัดทำโซนนิ่งห้ามขายในพื้นที่ที่รัฐกำหนด และปัญหาที่เกิดจากการใช้มาตรา 32 จากเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มี การตรวจจับและออกหมายเรียกประชาชนทั่วไป รวมถึงผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงกลายเป็นการคุกคามสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น จึงจำเป็นต้องแก้ไขข้อกฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นไปตามสภาพสังคม มิติทางเศรษฐกิจ และวิธีการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป

ประการที่สอง แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ หากมองในมุมมองของสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของปรับเปลี่ยนมุมมองให้การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นในลักษณะของวัฒนธรรมการดื่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องดื่มที่พัฒนามาจากท้องถิ่น พื้นบ้าน เพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างรายได้ในรูปแบบอื่นๆ เป็นสินค้าพื้นเมืองหรือภูมิปัญญา หรือผลิตภัณฑ์ที่ควรส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแนวทางซึ่งอาจจะช่วยสนับสนุนย่านถนนนิมมานเหมินท์ให้กลายเป็นย่านที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมก็เป็นได้ ซึ่งพบว่า วัฒนธรรมการดื่ม ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อที่มีความหลากหลายและพบว่าในหลายประเทศมี วัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทรกซึมอยู่ในวิถีที่แตกต่างกันออกไปในสังคม แต่จากการศึกษา นโยบายดังกล่าวแล้วนั้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการส่งเสริมและพัฒนาแนวทางดังกล่าวในอนาคตได้

8.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

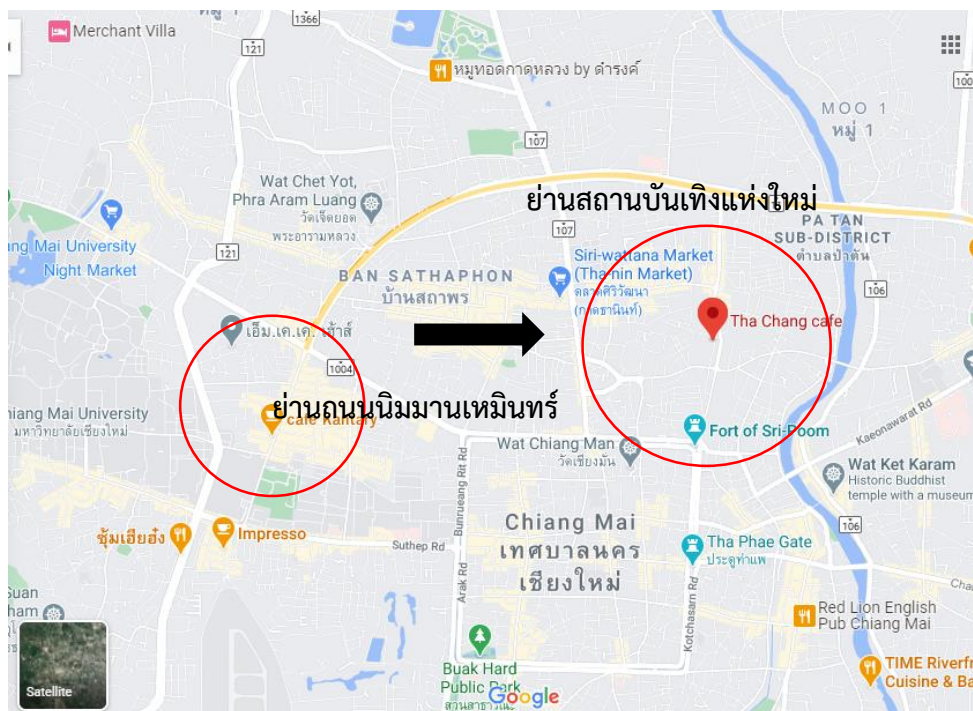
(1) งานวิจัยชิ้นนี้ ยังเป็นเพียงการศึกษาภายใต้บริบทของย่านเศรษฐกิจในระดับจังหวัด โดยใช้กฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกฎหมายการค้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด

(2) สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นตัวแปรสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้ผลการวิจัยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของสถานการณ์โลกส่งผลต่อการใช้อำนาจของรัฐในการจัดการพื้นที่ทางเศรษฐกิจ นอกเหนือไปจากมุมมองในเรื่องของทุนนิยมและกระแสโลกาภิวัตน์

(3) ความไม่ชัดเจนของ พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 งานวิจัยชิ้นนี้เป็น การศึกษาเชิงนโยบาย ซึ่งพบว่า มีความไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ข้อกฎหมายที่มีความคลุมเครือ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ข้อกำหนดสามารถตีความได้ในหลากหลายแง่มุม ทำให้ ผู้ผลิตผู้ประกอบการ นำไปใช้ในการสื่อสารการตลาด การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัด หรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมการแสดงดนตรีสด ลานเปียร์ และกิจกรรมอื่นๆ ในพื้นที่บริเวณโดยรอบถนนนิมมานเหมินท์ เป็นลักษณะของการแอบแฝง การให้ทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอ้อม นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังทำให้เกิดการเปิดหรือจัดตั้งร้านค้าในรูปแบบอื่นๆ ในลักษณะของการเป็นร้านอาหาร ร้านกาแฟ ที่สามารถเปิดและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งทำให้นักวิจัยเกิดข้อจำกัดในการนิยามในเรื่องของกิจการ ลักษณะของผู้ประกอบการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

(4) การจัดการโซนนิ่ง (zoning) สถานบันเทิงใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ ได้กลายมาเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยที่จะเห็นได้ว่า พื้นที่ดังกล่าวได้มีความเปลี่ยนแปลงไปก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งปัจจุบัน ร้านค้าและสถานบันเทิงบริเวณย่านถนนนิมมานเหมินท์มีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด และเริ่มเป็นที่รู้จักกันนั้นเรื่องของการเป็นย่านร้านอาหาร ร้านค้าแฟชั่น ร้านจำหน่ายยา มากกว่าเป็นย่านท่องเที่ยวสถานบันเทิงในยามค่ำคืนเหมือนเช่นในอดีตที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ให้ข้อสังเกตว่า ย่านดังกล่าวอาจจะไม่ได้เป็นย่านขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงใหม่อีกต่อไป โดยพบว่าได้มีการขยายในส่วนของสถานบันเทิงออกไปในบริเวณอื่นๆ ทำให้การศึกษาวิจัยขึ้นนี้อาจจะต้องมีการศึกษาในบริบทใหม่เพิ่มเติมหากมีการเปลี่ยนแปลงแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 8.3 การย้ายพื้นที่ที่เป็นแหล่งบันเทิงใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่

8.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) ควรมีการสร้างกลไกการบังคับใช้นโยบายและกฎหมายให้บรรลุผลตามเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนิน

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีความชัดเจน และสามารถเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการทั้งในส่วน
ของภาครัฐ และประชาชน

(2) การวิจัยนี้อาจจะดำเนินการในลักษณะการเก็บข้อมูลจากผู้ได้รับผลจากนโยบายหรือผู้ที่
เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น สิ่งใดที่มีประสิทธิภาพ หรือสิ่งใดที่เป็นประโยชน์หรือไม่เกิด
ประโยชน์ หรืออาจจะทำให้เกิดโทษจากการดำเนินนโยบายนั้น โดยหากมีการวิจัยต่อไป ก็อาจจะทำให้ทราบ
ถึงสาเหตุที่ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายประสบปัญหา หรือมีอุปสรรค การวิจัยเพื่อตรวจสอบและประเมิน
นโยบายนั้น จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจปรับปรุงนโยบาย แก้ไขหรือยุตินโยบาย หากพบว่า นโยบาย
ดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลดังที่กำหนดไว้

(3) งานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาในบริบทพื้นที่ทางเศรษฐกิจเพียงแค่พื้นที่ระดับจังหวัด ซึ่ง
สามารถนำประเด็นการศึกษาไปต่อยอดในบริบทที่กว้างขึ้นในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

(4) การเข้าถึงข้อมูลที่บางครั้งค่อนข้างยากที่จะนำเสนอวิเคราะห์และสรุป เช่น ในเรื่องของการ
ปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐของผู้ประกอบการ บทบาทของเครือข่าย โดยผู้ให้สัมภาษณ์มักให้ข้อมูลที่ไม่
เปิดเผยอย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะต้องมีการหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การพัฒนาเศรษฐกิจ, หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 32-35.
- กัลยา กนกกุลพลพงศ์. (2547). *บริโภคนิยมของเด็ก: ศึกษากรณีความต้องการและการได้มาซึ่งสิ่งของจากพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบดินทิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เก็ดถวา บุญปรากฏ, เบญจพร ดีขุนทด และเจตน์สฤกษ์ สังกขพันธ์. (2556). *ดอกไม้แห่งรุ่งอรุณ: พื้นที่การต่อรองของแรงงานข้ามชาติและความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจชายแดนไทย-พม่า*. กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กฤตชนน จงบริรักษ์. (2560). วิวัฒนาการเชิงอัตลักษณ์ในย่านนิมมานเหมินท์. *วารสาร Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10(3), 2750-2762.
- จักรกฤษ ฌ นคร. (2559). มาตรการในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พุทธศักราช 2551. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 7(2), 39.
- ชนกธิดา ศิริวัตร. (2559). การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. (ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 2559). หน้า 135.
- ดิเรก ควรสมาคม. มาตรการและการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: กรณีศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 6(1), 53-76.
- ทักษ์นิยา บริพิศ. (2557). *วัฒนธรรมบริโภคนิยม ทุนนิยมและสัญญา*. *วารสารสารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*. 4(1), 39-41.
- ธนภูมิ อติเวทิน. (2543). *วัฒนธรรมการบริโภคนิยมกับอาการเพื่อสุขภาพในบริบทสังคมเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบดินทิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนศวรรค์ เจริญเมือง. (2540). *การปกครองเมืองในสังคมไทย: กรณีเชียงใหม่เจ้าคตวรรษ*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- ธโรธร ตูทองคำ. (2547). *แนวคิดกระแสโลกและบริบทโลก*. เอกสารการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะในบริบทโลก หน่วยที่1-7.นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. (2548). *วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2559). นโยบายสาธารณะในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*. 2(1), 80-93.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. (2548). *วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- ปฐวี โชติอันทน์. (2558). รัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาย่านนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*. 4(1), 95-120.
- พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. (2561). การพัฒนามาตรการการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนของผู้ประกอบการร้านค้าโดยรอบสถานศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพ*. 6(3), 525 – 536
- พรรณนพพร ลีวิโรจน์และคณะ.(2559). การยอมรับและการพัฒนานโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 10(22), 28-38.
- ภัทรภา สุขพงษ์ไทย.(2550). *มาตรการทางกฎหมายในการห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบ*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- มุนี คล้ายสังข์. (2558). การควบคุมการโฆษณาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 14 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานยุติธรรม, หน้า 10
- ยงยุทธ ขจรธรรม. (2557). *นโยบายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- ยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ.(2547). *นโยบายและมาตรการในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- ยุทธพล บุญเกิด.(2553). *ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ศึกษาเฉพาะกรณีการควบคุมสถานที่*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- ยุวดี ช่วยกิจ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการตลาดของฟิลลิป คอตเลอร์กับลัทธิบริโภคนิยม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรานันต์ ตันติเวทย์และคณะ. (2557). เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยร้านเหล้า (Alcoholic Economics). *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา*. 1(1), 84-95.
- ศรีรัช ลอยสมุทร (2561). การศึกษาสถานการณ์ การติดตามการเปลี่ยนแปลงหลังการบังคับใช้กฎหมายและผลกระทบของร้านเหล้ารอบสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาค, *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล*. 4(3), 417-430.
- ศรีรัฐ โกววงศ์. (2559). “ระบบราชการไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์”. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, ปีที่ 3 ,ฉบับที่ 1 ,หน้า 44-64
- สิทธิชัย แสงเขียว. (2550). *พฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลคูมใหญ่ อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพงษ์ จันทร์ขอนแก่น. (2560). การพัฒนารูปแบบการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษา: อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม, *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*. 24(3), 30-41.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2540). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยและแนวโน้มในอนาคต ตอนปัญหาของไทยยุคสังคมแห่งการบริโภค: บริโภคนิยม*.เอกสารประกอบการบรรยายโครงการ Global Competence.

- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.(2561). 1 ทศวรรษ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- อัครเดช มณีภาค.(2554). ปัญหาการบังคับใช้มาตรการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษา. วารสารจันทร์เกษมสาร. 17(32), 38-48.
- อดิศร เข้มทิศ.(2560). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2560). กฎหมายเกี่ยวกับสุรา. สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก <http://cas.or.th/information/law-and-regulation>
- ความรู้เรื่องสถานบริการ (โดยย่อ). (2559). ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2562, จาก <https://aphirakn.blogspot.com/2016/12/blog-post.html>
- จุฬารัตน์ พฤษภา. (2562). นิมมานเหมินท์ : ถนนสายเศรษฐกิจของเชียงใหม่ จากหมู่บ้านจัดสรรสู่ชุมชนธุรกิจปราบเซียน. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2562, จาก <https://becommon.co/culture/nimmanhaemin-road-history/>.
- ชนกธิดา ศิริวัตร (2560). การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 : ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย. สืบค้น 8 สิงหาคม 2563, จาก <file:///C:/Users/USER/Downloads/Documents/vol5-2-13.pdf>
- ชมพูนิกร อัมพรมหา.(2559). ระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ. สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก <https://sites.google.com/site/sersthsastrbeuxngtn22001001/12-rabb-sersthkic-laea-kar-phathna-sersthkic>
- ถนนนิมมานเหมินท์ กว่าจะเป็นวันนี้ และวันหน้า. (2560). ค้นเมื่อ 7 มกราคม 2562, จาก <http://compasscm.com/viewissue.php?id=28&lang=th&issue=115>
- ธนพล ศรีชัยพงศ์. (2559). มองโลกาภิวัตน์ยุคใหม่ผ่านแนวคิด digital globalization และ platform business. ค้นเมื่อ 7 มกราคม 2562, จาก <https://www.prachachat.net/columns/news-40127>
- นิพนธ์ ชินานนท์เวช. (2561). บทบาทภาครัฐในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. สืบค้น 8 กันยายน 2563, จาก http://cas.or.th/cas/wp-content/uploads/2019/04/ACFrOgAfyWyxjQOc3VpqFBjXNy488Zh7KCIgyJZ7QU3HpYY5mScG5Mg8OjEkd7VvlhsBrjtop5wOHhcbQffZU5800l_SemtnQhn3IJGoc_bLExLBvykLgW37U-uhv643U_C9f5VGha1EjP3jNv2o.pdf
- มนัญญา ภูแก้ว.(2558). รู้เพื่ออง..เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตอนที่ ๑)”. ค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2562, จาก <http://www.phuketculture.net/download/doc/law07.pdf>
- วรรณโณบล ควรอาจ และ ผกามาศ ถิ่นพังงา. (2556). กระบวนการการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย. สืบค้น 8 กันยายน 2563, จาก <http://www.tei.or.th/thaicityclimate/public/research-46.pdf>
- สุริยา ฮ่องเสนาะ.(2560). ร้านเหล้ารอบมหาวิทยาลัย: แนวทางแก้ไข. สืบค้น 3 มีนาคม 2562, จาก [<http://www.library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/.../Hi2558-054.pdf> (

สายชน ณิชพรสกุลและคณะ .(2550). ผลกระทบและแนวทางการปรับของร้านสะดวกซื้อจากปัจจัยภายนอกของกรณีศึกษามาตรการของภาครัฐที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์. สืบค้น 3 มีนาคม 2562, จาก <http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/261780>

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.(2554). เศรษฐศาสตร์น่ารู้. สืบค้น 2 มีนาคม 2562 <http://fpo.go.th/S-Source/ECO/ECO1.htm>

อนันท์ญา ชันขาว. (2560). เชียงใหม่: 'เส้นทางสายโพธิ์' กับข้อเสนอโมเดลย่านวัฒนธรรม-เศรษฐกิจแห่งใหม่. สืบค้น 7 มกราคม 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2018/11/79446>

อมิพันธ์ ศรีมณี.(2560). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางการตลาดในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานบริการที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สืบค้น 3 มีนาคม 2562, จาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5327>

ภาษาอังกฤษ

Joann Chirico. (2014). *Globalization: Prospects and Problems*. Thousand Oaks, California: Sage Publication.

Leslie Sklair. (2002). *Globalization: A Capitalism and Its Alternatives* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.

Ronald Robertson and Joann Chirico. (1985). "Humanity Globalization and Worldwide Religious Resurgence." *Sociological Analysis*. 46. (3) pp. 220.

Strange, S. (1996). *The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy*. Cambridge University press.

Terrabkk. (2559). ปัจจัยชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ. สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก <https://www.terrabkk.com/news/191785/ปัจจัยชี้วัดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ>

สัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สถานย่านนิมมานเหมินท์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลสัมภาษณ์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

สัมภาษณ์สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก

ที่ NU-RREC/215

มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก 65000

30 กันยายน 2563

เรื่อง ผลการประเมินด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน นายวสันต์ ปวนปิ่นวงศ์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพยุสสงคราม)

ตามที่ ท่านได้เสนอโครงการวิจัย เรื่อง นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ
กับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ (หมายเลขโครงการ :
014/63) มาที่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอรับ
พิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร
ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าวแล้ว และมีมติ **รับรอง แบบเร่งรัด** ซึ่งมีเอกสารที่รับรองดังนี้

1. AF 01-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
2. AF 02-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
3. AF 03-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
4. AF 04-10 เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
5. AF 05-10 เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
6. สรุปโครงการเพื่อการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
7. โครงการวิจัย เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
8. ประวัติผู้วิจัย เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
9. เครื่องมือการวิจัย เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
10. จบประมาณโดยย่อ เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563

ขอแสดงความนับถือ

(นายแพทย์สมบูรณ์ ดันสุภสวัสดิกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค
มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Regional Research Ethics Committee
99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 เบอร์โทรศัพท์ 05596 8637

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากลได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ชื่อโครงการ	: นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่
Study Title	: State Policy on the Alcoholic Drink Control and Wealth of Economic Making: Nimmana Haeminda Rd, Chiang Mai Province.
ผู้วิจัยหลัก	: นายวสันต์ ปวนปิ่นวงศ์
สังกัดหน่วยงาน	: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
วิธีทบทวน	: แบบเร่งรัด (Expedited Review)
รายงานความก้าวหน้า	: ส่งรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี หรือส่งรายงานฉบับสมบูรณ์หากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นก่อน 1 ปี

เอกสารรับรอง

1. AF 01-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
2. AF 02-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
3. AF 03-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
4. AF04-10 เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
5. AF05-10 เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
6. สรุปโครงการเพื่อการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
7. โครงการวิจัย เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
8. ประวัติผู้วิจัย เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563
9. เครื่องมือการวิจัย เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563
10. จบประมาณโดยย่อ เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 28 มกราคม 2563

ลงนาม

(นายแพทย์สมบูรณ์ ต้นสุกสวัสดิ์กุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค
มหาวิทยาลัยนเรศวร

วันที่รับรอง : 17 สิงหาคม 2563

Date of Approval : Aug 17, 2020

วันหมดอายุ : 17 สิงหาคม 2564

Approval Expire Date: Aug 17, 2021